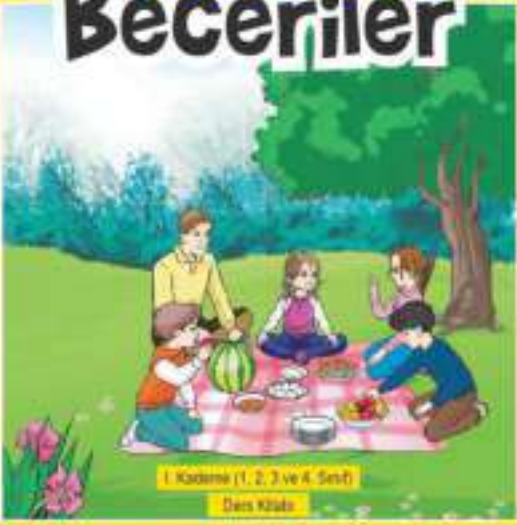

Sosyal Beceriler

I. Kademe (1, 2, 3 ve 4. Sınıf)

Ders Kitabı

Öğretmen Kılavuz Kitabı

I. Kademe (1, 2, 3 ve 4. Sınıf)

Sosyal Beceriler

Ders Kitabı İçin

SOSYAL BECERİLER

ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTABI

1. Kademe (1, 2, 3 ve 4. Sınıf)

YAZARLAR

Prof. Dr. Binyamin Birkan

Ali İrfan Çaka

Lale Pere

Mahmut Alaca

EDİTÖR

Prof. Dr. Binyamin Birkan

DİL UZMANI

Necla Şanal

GÖRSEL TASARIM VE RESİMLEME

Osman Acar

İSTİKLAL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklal.

Mehmet Âkif ERSOY

ANDIMIZ

Türküm, doğuyum, çalışkanım.

İlkem küçüklerimi korumak, büyüklerimi saymak; yurdumu, milletimi özümden çok sevmektir.

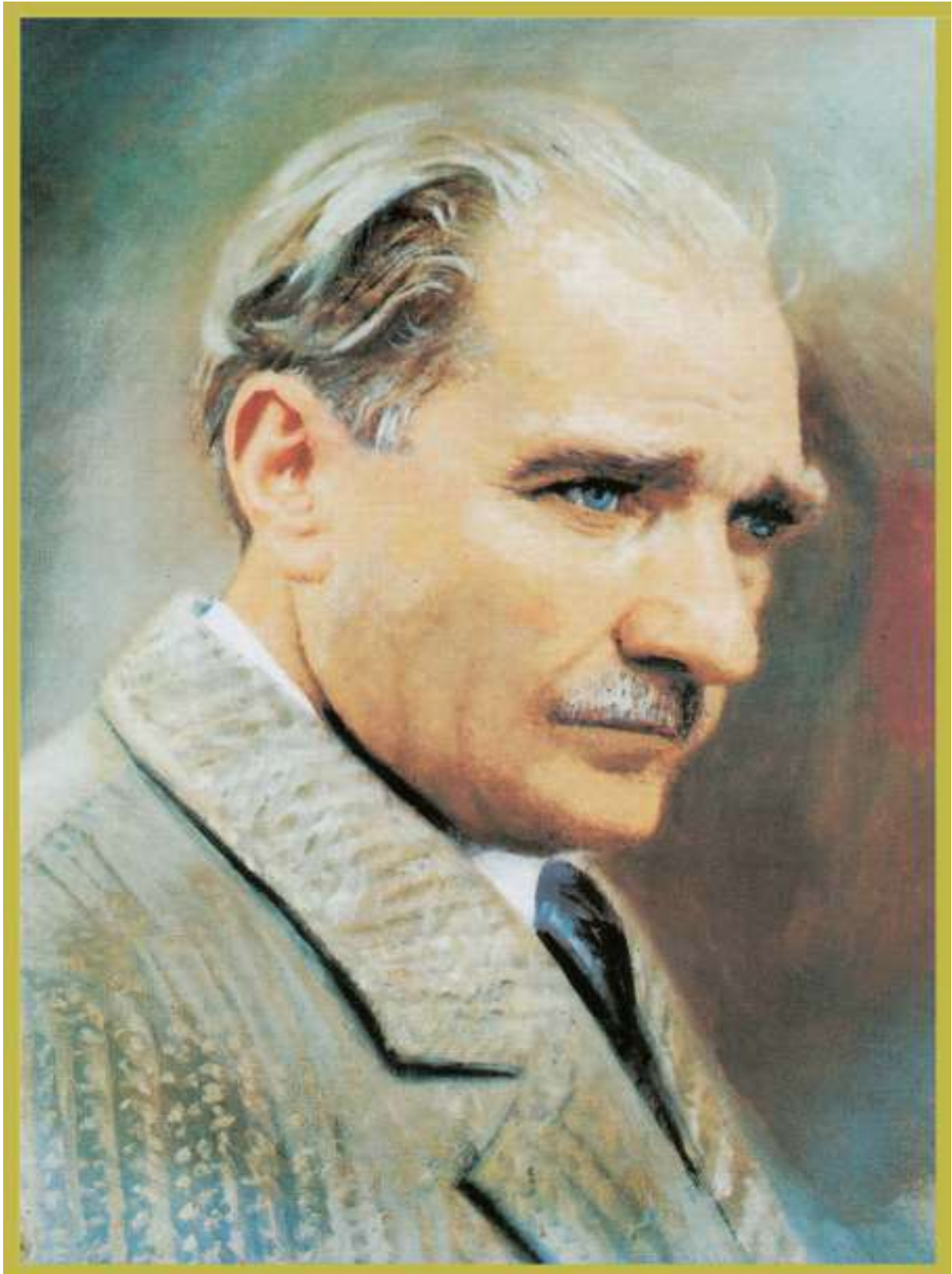
Ülküm yükselmek, ileri gitmektir.

Ey Büyük Atatürk!

Açtığın yolda, gösterdiğin hedefe durmadan yürüyeceğime ant içerim.

Varlığım Türk varlığına armağan olsun.

Ne mutlu Türküm diyene!

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1. Öğrenme Alanı <i>İlişki Geliştirme</i>	8
2. Öğrenme Alanı <i>Duyguları Tanıma, Anlama ve İfade Etme</i>	48
3. Öğrenme Alanı <i>Duygu ve Davranış Yönetimi</i>	62
4. Öğrenme Alanı <i>Duygu Düzenleme</i>	72
5. Öğrenme Alanı <i>Olumlu Karar Verme</i>	84
6. Öğrenme Alanı <i>Akran Etkileşimi</i>	98
7. Öğrenme Alanı <i>Sorumluluk</i>	124
8. Öğrenme Alanı <i>Toplumsal Yaşam Kuralları</i>	140
9. Öğrenme Alanı <i>Nezaket Kuralları</i>	160
<i>Ekler</i>	176
<i>Kaynakça</i>	193

Öğrenme Alanı 1

İlişki Geliştirme

ÖĞRENME ALANI 1

İlişki Geliştirme

Hedef: 1.1.1. Göz teması kurar.

Hedef: 1.1.2. Adına tepki verir.

Hedef Davranış(lar)

1.1. Karşısındaki kişinin gözlerine bakar.

1.2. Karşısındaki kişiye konuşulan süre kadar bakar.

2.1. Adı seslenildiğinde seslenen kişiye bakar.

2.2. Adı seslenildiğinde seslenen kişiye sözel tepkide bulunur.

Davranış Tanımı

Öğrenci, adı seslenildiğinde de bağımsız olarak seslenen kişiyle göz kontağı kurarak sözel tepkide bulunur ve etkileşim süresince karşısındaki kişiye bakar.

Ölçme ve Değerlendirme

Öğrenci, "Adı seslenildiğinde seslenen kişiye bakarak sözel tepkide bulunur ve etkileşim süresince karşısındaki kişiye bakar." becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 1-1.**). Öğrenci, adı seslenildiğinde karşısındaki kişiye bakarak sözel tepkide bulunur.

yor ve etkileşim süresince karşısındaki kişiye bakıyor ise (+) alır. Öğrenci adı seslenildiğinde karşısındaki kişiye bakmadan sözel tepkide bulunuyor, bakıp sözel tepkide bulunmuyor veya etkileşim süresince karşısındaki kişiye bakmıyor ise (-) alır. Öğrenci adı seslenildiğinde seslenen kişiye bakarak sözel tepkide bulunur ve etkileşim süresince karşısındaki kişiye bakar becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz (**bk. Şekil 1-1.**). Boş veri formlarını örneklerini ekte bulabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrık Denemelerle Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç-gereçler aşağıda verilmiştir.

Etkinlik 1 Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 2 Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 3 Çalışma sayfası, kalem, silgi, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 4 Görsel kartlar, makas, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Tablo 1-1. Adı seslenildiğinde seslenen kişiye bakarak sözel tepkide bulunur ve etkileşim süresince karşısındaki kişiye bakar olay kayıt formu

Davranışlar	Tarih 05/03/2018					Tarih 06/03/2018					Tarih 07/03/2018					Tarih 08/03/2018				
	Adı seslenildiğinde seslenen kişiye bakarak sözel tepkide bulunur.	-	-	-	-	+	-	-	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+
Etkileşim süresince karşısındaki kişiye bakar.	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+
Doğruluk Oranı	%10					%40					%60					%100				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$																			

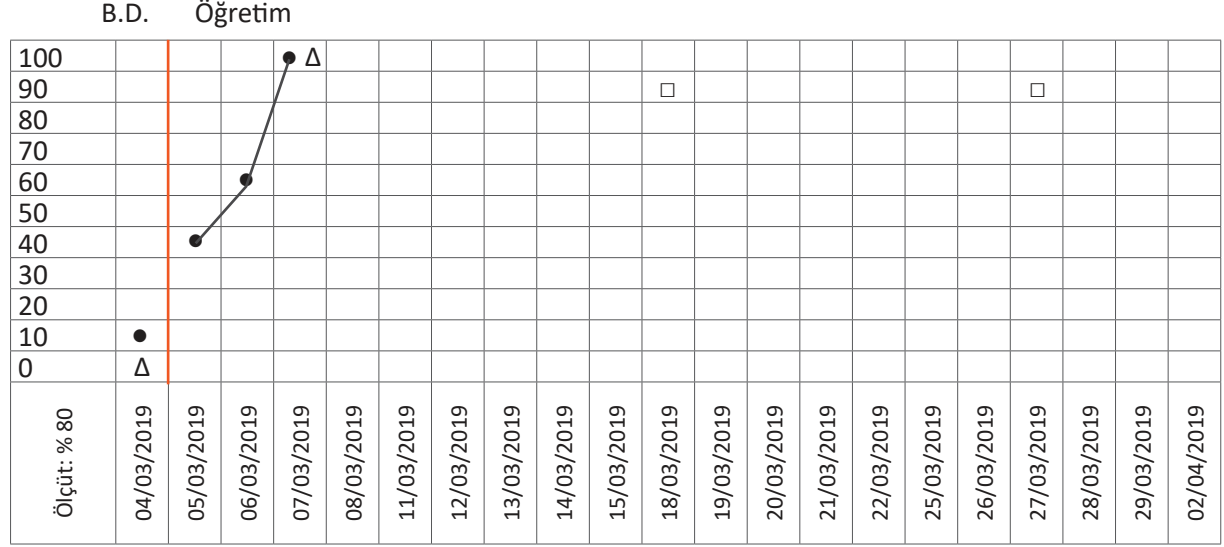
Şekil 1-1. Grafik

Öğrenci Adı ve Soyadı: .....

Hedef Davranış: .....

Semboller: ● Başlama Düzeyi ve Öğretim Δ Genelme □ İzleme = Veri Kaybı

Kısaltmalar: Başlama Düzeyi: B.D.

Açıklama: Öğrencinizin değerlendirme günü okula gelmemesi durumunu grafiğe “=” simgesi ile veri kaybı olarak grafiğe aktarabilirsiniz.

Etkinlik 5 Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Öğretime Hazırlık Ön koşul beceriler

"Öğrenci adı seslendirildiğinde seslenen kişiye bakarak sözel tepkide bulunur ve etkileşim süresince karşısındaki kişiye bakar." becerisinin öğretimini gerçekleştirmeden önce öğrencilerinizin aşağıdaki ön koşul becerilere sahip olup olmadığını kontrol ediniz.

- Fiziksel yardımı kabul etme
- Sese tepki verme
- Tepki verdiği en az bir - iki pekiştirici vardır.

Öğretim öncesi değerlendirme

Hedef davranışlara ilişkin öğrencinizin performansını belirlemek için öğretime başlamadan önce öğrenciye adıyla seslenip onun davranışlarını gözlemleyiniz. Bu aşamada ipucu sunmayınız ve öğrencinin bağımsız olarak gerçek-

leştirdiği davranışları belirleyiniz. Öğrenci, "Adı seslendirildiğinde seslenen kişiye bakarak sözel tepkide bulunur ve etkileşim süresince karşısındaki kişiye bakar olay kayıt formu"nu kullanarak veri toplayabilirsiniz (**bk. Tablo 1-1.**). Öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesini grafiğe “●” simgesi ile başlama düzeyi verisi olarak grafiğe aktarınız (**bk. Şekil 1-1.**).

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

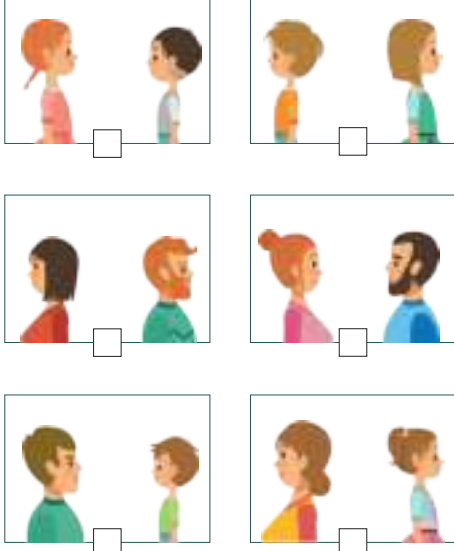
.....

İlişki Geliştirme

Etkinlik 1. Karşıdaki kişiye bakan kişileri buluyorum.

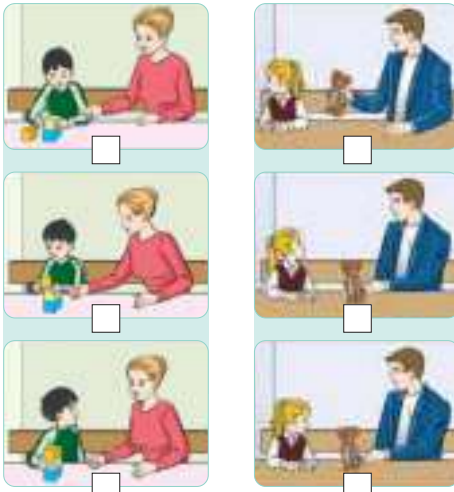
Karşıdaki kişiye bakan kişileri bul ve işaretle.

11

Etkinlik 2. Karşıdaki kişinin gözlerine bakıyorum.

Öğretmenine bakan öğrenci resimlerini bul ve işaretle.

12

Güdüleme

Bu çalışmanın sonunda adları seslendirildiğinde ne yapmaları gerektiğini ve etkileşim süresince nasıl davranmaları gerektiğini öğreneceklerini ifade ediniz. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştiricilerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

"Şimdi biri bize adımla seslendirildiğinde ne yapmamız gerektiğini öğreneceğiz." diyerek derse başlayınız.

Uygulama

"Öğrenci adı seslendirildiğinde seslenen kişiye bakarak sözel tepkide bulunur ve etkileşim süresince karşıdaki kişiye bakar." becerisini öğrencilerin öğrenmesi için beş etkinlik gerçekleştiriniz. Hedef davranışlar için hazırlanmış olan etkinlikleri öğrenciler tamamladıktan sonra öğrencilerinizin sosyal hayatta hedef davranışları sergileyip sergilemediğini gözlemlemek amacıyla öğretim fırsatlarını yaratınız. Tüm etkinlikleri ayrı denemelerle öğretim yöntemi kullanarak gerçekleştiriniz.

Etkinlik 1. Birbirine bakan kişileri buluyorum.

Etkinlik 2. Karşıdaki kişinin gözlerine bakıyorum.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Etkinlik 3.** Adım söylendiğinde bakıyorum.
- Etkinlik 4.** Karşımdaki kişi konuşurken gözlerine bakarak dinliyorum.
- Etkinlik 5.** Adımı seslenen kişilere cevap veriyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki yer alan resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize “Bana harika bakıyorsun.” şeklinde davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise ona adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra öğrencinize etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştireçlerle birlikte somut pekiştireçler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştireçleri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Etkinlik 3. Adım söylendiğinde bakıyorum.

Adın söylendiğinde yapacağın uygun davranışı bul ve işaretle.

14

İlişki Geliştirme

Etkinlik 4. Karşımdaki kişi konuşurken gözlerine bakarak dinliyorum.

Konuşan kişinin gözlerine bakan çocuk resimlerini bul, öğretmenin ile beraber kes ve yapıştır.

17

Tablo 1-3. İpucu kullanımı örnek resim ve açıklamalar

İpucu Türü	Uygulama	Resimlerle Uygulama
Elle Yönlendirme	“Birbirine bakan kişileri işaretle.” başlangıç yönergesi sunulduktan sonra öğrencinin tepkide bulunması için bekleyiniz. Öğrenci tepkide bulunmadığında ya da yanlışa yöneldiğinde öğrencinizin hemen arkasına geçerek ellerinizi onun ellerinin üzerine gelecek şekilde yerleştirerek beceri basamaklarında ipucu sununuz.	
Aşamalı Yardım	Öğrenci ile birkaç oturum elle yardım aşamasında çalıştıktan sonra öğrencinin kısmi fiziksel ipucuna geçiş için hazır olduğunu düşündüğünüzde artık tam fiziksel ipucunu sunmayıp kısmi fiziksel ipucu sununuz. Öğrencinin elleri üzerine uyguladığı tam fiziksel yardımın yoğunluğunu azaltınız.	
Uzamsal Geri Çekme	Öğrenci daha az fiziksel ipucuna ihtiyaç duyduğunda uzamsal silikleştirmeye geçiniz. Önce öğrencinin bileklerinden zamanla ön kol, dirsek ve en son omuzdan yönlendirme yapınız. Öğrencinizin ihtiyaç duyduğu ipucu türünü belirlerken anlık olarak karar veriniz. Öğrencinin yanlışa yapmasına ve yanlışa yönelmesine asla izin vermeyiniz. Gerektiğinde elle yönlendirme aşamasına geri dönebilirsiniz.	
Gölge Olma	Öğrenci denemelerde çoğunlukla bağımsız olarak doğru tepkide bulunduğu anda öğrencinin arkasında durunuz. Öğrenciye temas etmeden, tam arkasında yanlışa yönelmesine fırsat vermemek amacıyla öğrencinin gölgesi durumunda olunuz. Öğrenciniz yanlışa yöneldiği anda ona hemen ipucu sununuz.	
Fiziksel Yakınlığın Azaltılması	Bu aşama, öğrencinin denemelerde ustalaştığı ve çok az yardıma ihtiyaç duyduğu aşamadır. Bu aşamada öğrencinizin bir adım gerisinde durarak fiziksel yakınlığı azaltmak ile başlayınız. Daha sonra üç adım ve sonunda bir metre uzaklaşarak fiziksel yakınlığı azaltınız. Öğrenciniz yanlışa yöneldiği anda ona hemen ipucu sununuz.	

Hedef: 1.1.3. İşaret edilen noktaya dikkatini yöneltir.

Hedef Davranış(lar)

3.1. Bir nesne işaret edildiğinde dikkatini işaret edilen nesneye yöneltir.

3.2. Bir kişi işaret edildiğinde dikkatini işaret edilen kişiye yöneltir.

3.3. Bir olay/durum işaret edildiğinde dikkatini işaret edilen olaya/duruma yöneltir.

Davranış Tanımı

Öğrenci işaret edilen nesne, kişi, olay veya duruma bağımsız olarak bakışlarını yöneltir.

Ölçme ve Değerlendirme

"Bir nesne, kişi, durum ve olaya işaret edildiğinde işaret edilen nesneye, kişiye, duruma veya olaya bakışlarını yöneltir." becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 1-4.**). Öğrenciniz bir nesne, kişi, durum ve olaya işaret edildiğinde işaret edilen nesneye, kişiye, duruma veya olaya bakışlarını yöneltir ise (+), yöneltmez ise (-) alır. Bir nesne, kişi,

durum ve olaya işaret edildiğinde işaret edilen nesneye, kişiye, duruma veya olaya bakışlarını yöneltir becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" içi dolu daire simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tablo 1-4. Bir nesne, kişi, durum ve olaya işaret edildiğinde işaret edilen nesneye, kişiye, duruma veya olaya dikkatini yöneltir olay kayıt formu

DAVRANIŞLAR	Tarih 05/03/2018				Tarih 06/03/2018				Tarih 07/03/2018				Tarih 08/03/2018							
Bir nesne işaret edildiğinde dikkatini işaret edilen nesneye yöneltir.	-	-	-	+	-	-	-	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
Bir kişi işaret edildiğinde dikkatini işaret edilen kişiye yöneltir.	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+
Bir durum/olay işaret edildiğinde dikkatini işaret edilen duruma/olaya yöneltir.	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+
Doğruluk Oranı	%7				%40				%67				%100							
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$																			

Uygulama

"Bir nesne, kişi, durum ve olaya işaret edildiğinde işaret edilen nesneye, kişiye, duruma veya olaya dikkatini yöneltir." becerisini öğrencilerin öğrenmesi için üç etkinlik gerçekleştiriniz. Hedef davranışlar için hazırlanmış olan etkinlikleri öğrenciler tamamladıktan sonra onların sosyal hayatta hedef davranışları sergileyip sergilemediğini gözlemlenmek amacıyla öğretim fırsatlarını yaratınız. Tüm etkinlikleri ayrı denemelerle öğretim yöntemini kullanarak gerçekleştiriniz.

Etkinlik 1. İşaret edilen nesneye dikkatimi yöneltiyorum

Etkinlik 2. İşaret edilen kişiye dikkatimi yöneltiyorum.

Etkinlik 3. İşaret edilen olaya veya duruma dikkatimi yöneltiyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki yer alan resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize "Bana harika bakıyorsun." şeklinde davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise öğrencinize adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra öğrencinize etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrenciniz tepkide bulunması için bekleyiniz.

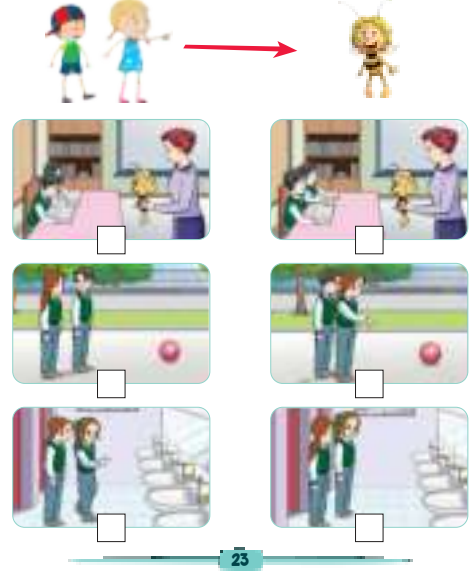
Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştireçlerle birlikte somut pekiştireçler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştireçleri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yönelirse hata yapmasına izin vermeden elle yönlendirme kullanarak doğru tepkide bulunmasını sağlayınız ve hemen ardından dav-

İlişki Geliştirme

Etkinlik 1. İşaret edilen nesneye dikkatimi yöneltiyorum.

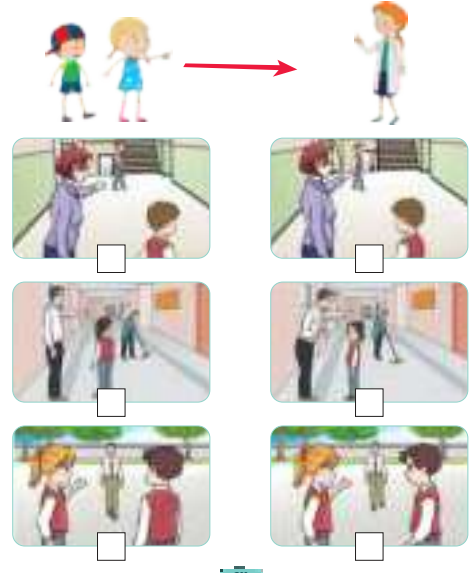
İşaret edilen nesneye (oyuncağa, topa, sabunluğa) dikkatini yönelten kişileri bul ve işaretle.

23

Etkinlik 2. İşaret edilen kişiye dikkatimi yöneltiyorum.

İşaret edilen kişiye (öğrenciye, okul çalışanına, öğretmene) dikkatini yönelten kişileri bul ve işaretle.

24

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrıık Denemelerle Öğretim, Replikli Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç-gereçler aşağıda verilmiştir:

Etkinlik 1-Çalışma sayfası, kalem, ses kayıt cihazları, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 2-Çalışma sayfası, kalem, ses kayıt cihazları, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Öğretime Hazırlık

Ön koşul beceriler

Tercihleriyle ilgili başlatılan etkileşimlere tepkide bulunur becerisinin öğretimini gerçekleştirmeden önce öğrencinizin aşağıdaki ön koşul becerilere sahip olup olmadığını kontrol ediniz.

- Fiziksel yardımı kabul etme
- Ses taklit etme
- Etkileşim sırasında sıra alma

Öğretim öncesi değerlendirme

Öğrencinizin hedef davranışlara ilişkin performansını belirlemek için öğretime başlamadan önce tercihleri ile ilgili başlatılan etkileşimler karşısında davranışlarını gözleyip olay kaydı formundan yararlanarak veri toplayınız. Bu aşamada ipucu sunmayınız ve öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği davranışları belirleyiniz.

"Tercihleriyle ilgili başlatılan etkileşimlere tepkide bulunur olay kayıt formu"nu kullanarak veri toplayabilirsiniz (**bk. Tablo 1-6.**). Öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesini "•" simgesi ile başlama düzeyi verisi olarak grafiğe aktarınız.

Ortam düzenleme

Derse başlamadan önce, ders sırasında kullanılacak araç-gereçleri ve somut pekiştiricileri kontrol ediniz, eksiklikleri gideriniz ve güvenliği tehdit eden nesnelere kaldırınız. Etkinlikler ve ortam düzenlemeleri ile ilgili detaylı bilgi için aşağıdaki tabloyu inceleyiniz (**bk. Tablo 1-7.**).

Dikkati çekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencilerinize isteklerini nasıl belirttiklerini, isteklerini belirttikten sonra diğer kişilerin verdiği cevapların ardından nasıl davrandıklarını sorarak derse başlayınız. Öğrencilere ders süresince etkinlikleri ile meşgul olanların neler kazanacağını açıklayınız.

Güdüleme

Öğrencilerinize bu çalışmanın sonunda isteklerini nasıl belirteceklerini ve tercihleri hakkında diğer kişilerin verdiği cevaplara karşı neler yapmaları gerektiğini öğreneceklerini ifade ediniz. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştiricilerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma malzemeleri) pekiştirilir.

Tablo 1 - 7. Etkinlikler ve Ortam Düzenlemeleri

Tüm etkinlikler sınıf ortamında gerçekleştirilecek olup, etkinlikler sırasında gerekli olan materyalleri (çalışma sayfaları, kalem, makas, ses kaydedici cihazlar, sembol tahtası ve veri formu) hazır bulundurunuz.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

İlişki Geliştirme

Etkinlik 1. Resimleri uygun ifadelerle eşleştiriyorum.

Resimleri uygun ifadelerle eşleştir.

1   Elma yemek istiyorum.

2   Kırmızı elma.

3   Elma çok tatlı.

27

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gözden geçirme ve derse geçiş

"Şimdi tercihlerinizle ilgili başlatılan etkileşimlere nasıl tepkide bulunacağınızı öğreneceksiniz." diyerek derse başlayınız.

Uygulama

"Tercihleriyle ilgili başlatılan etkileşimlere tepkide bulunur." becerisini öğrencilerin öğrenmesi için iki etkinlik gerçekleştiriniz. Hedef davranışlar için hazırlanmış olan etkinlikleri öğrenciniz tamamladıktan sonra öğrencinizin sosyal hayatta hedef davranışları sergileyip sergilemediğini gözlemlemek amacıyla öğretim fırsatlarını yaratınız. Tüm etkinlikleri replikli öğretim yöntemini kullanarak gerçekleştiriniz.

Etkinlik 1. Resimleri uygun ifadelerle eşleştiriyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerde yer alan resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize "Bana harika bakıyorsun." şeklinde davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise ona adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra öğrencinize etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştireçlerle birlikte somut pekiştireçler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştireçleri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yönelirse öğrencinizin hata yapmasına izin vermeden elle yönlendirerek doğru tepkide bulunmasını sağlayınız ve hemen ardından şekilde davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız (örneğin; Replikleri görsellerle harika eşledin.) ancak sevdiği bir yiyecek veya etkinlik sunmayınız. İpuçlu tepkinin ardından öğrenci hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirene kadar yönergeyi tekrarlayınız. Öğrenciniz hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirdiğinde aklını karıştırmak amacıyla bildiği bir soru sorup tekrar hedef davranışı yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrenciniz bağımsız olarak doğru tepkide bulunur ise bir sonraki hedef davranışa geçiniz. Öğretimin ilk oturumlarında ipucu sunulduktan sonraki denemelerde öğrenciniz hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirdiğinde sevdiği bir atıştırma ikram edebilir, sevdiği bir etkinlikle kısa bir süre meşgul olmasına izin verebilir ya da sembol sunabilirsiniz ancak ilerleyen öğretim oturumlarında yalnızca ilk denemede bağımsız gerçekleşen doğru tepkilere ödül sununuz. Elle yönlendirme ile sunduğunuz ipuçlarını mümkün olduğunca kısa sürede aşamalı yardım, uzamsal geri çekme, gölge olma ve yakınlık azaltma ile geri çekiniz (**bk. Tablo 1-3.**).

Öğrenciniz repliklerle görselleri bağımsız olarak eşlemeyi öğrendiğinde öğrencinizle birlikte repliklerle eşlemiş olduğu görselleri dramatize ediniz. Öğrenciniz bağımsız olarak birinci resim işaret edip resimle ilgili uygun etkileşim başlatır veya sizin belirlemiş olduğunuz replikten yararlanarak etkileşim başlatır ise ikinci fotoğrafı işaret ederek öğrencinizin başlattığı etkileşimi devam ettiriniz. Öğrenciniz üçüncü resmi göstererek başlattığınız etkileşimi bağımsız olarak devam ettiriyor veya sizin hazırlamış olduğunuz replikten yararlanarak etkileşimi devam ettiriyor ise öğrencinize sevdiği bir atıştırma ikram edebilir, sevdiği bir etkinlikle kısa bir süre meşgul olmasına izin verebilir ya da sembol sunabilirsiniz. Öğrenciniz hazırlamış olduğunuz replikleri hatasız söylemeye başladığında replikleri sondan başlayarak silikleştiriniz.

Öğrenciniz görsellerle replikleri eşledikten sonra onları dramatize etmek istediğinizde bağımsız olarak birinci veya üçüncü resimle ilgili uygun etkileşim başlatmadığında öğrencinizi yönlendirmiş olduğunuz replikten de yararlanarak etkileşim başlatmıyor ise öğrencinize davranış provası yaptırınız. Davranış provalarını, öğrenci hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirene kadar tekrarlayınız. Öğretimin ilk oturumlarında, davranış provalarından sonraki denemelerde öğrenciniz hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirdiğinde ona sevdiği bir atıştırma ikram edebilir, sevdiği bir etkinlikle kısa bir süre meşgul olmasına izin verebilir ya da sembol verebilirsiniz ancak ilerleyen öğretim oturumlarında yalnızca ilk denemede bağımsız gerçekleşen doğru tepkilere ödül sununuz.

! Ders kitaplarında verilen etkinliklerin öğretim uygulamalarını tamamladıktan sonra öğrencinizin hedef davranışları doğal ortamlarda sergileyip sergilemediğini belirlemek amacıyla ona fırsatlar yaratınız. Örneğin, sınıfa öğrencinizin istek bildireceği veya tercih edeceği nesnelere yerleştiriniz. Öğrenciniz isteklerini veya tercihi bildirdiğinde öğrencinizin başlatmış olduğu etkileşimi sürdürünüz. Öğrencinizin tercihi ile başlatmış olduğunuz etkileşimde öğrenciniz uygun tepkide bulunuyor ise öğrencinizi ödüllendiriniz. Öğrenciniz uygun tepkide bulunmuyor ise ders kitabındaki etkinlikleri tekrarlayınız. Her bir etkinliği tamamladıktan sonra öğrencinizle birlikte etkinliği drama hâlinde çalışınız. Öğrenciniz drama sürecinde tercihi bildiriyor ve tercihiyle ilgili sizin başlatmış olduğunuz etkileşime uygun tepkide bulunuyor ise onu ödüllendiriniz.

izleme

Öğretimde belirlenen hedefe ulaşarak öğretilen becerinin sürdürülmesi önemlidir. Öğretmen beceriyi izleme listesine almalıdır. Öğretimde belirlenen hedefe ulaşıldıktan sonra ilk bir ay içerisinde belirlenen üç farklı günde yoklama oturumları gerçekleştirilmelidir (örneğin; 5, 10 ve 20 gün sonra). İzleme verileri “□” simgesi ile grafiğe aktarılabilir (**bk. Şekil 1-1.**).

Hedef: 1.1.5. Basit selamlaşma/vedalaşma ifadelerini kullanarak hareketlerini yapar.

Hedef Davranış(lar)

5.1. Tanıdığı kişilerle selamlaşma ifadelerini kullanırken hareketlerini yapar.

5.2. Tanıdığı kişilerle vedalaşma ifadelerini kullanırken hareketlerini yapar.

Davranış Tanımı

Öğrenci tanıdığı kişilerle karşılaştığında veya ayrıldığında selamlaşma/vedalaşma ifadelerini ve hareketlerini bağımsız olarak yapar.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenci tanıdığı kişilerle karşılaştığında veya ayrıldığında selamlaşma/vedalaşma ifadelerini ve hareketlerini bağımsız olarak yapar." becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 1-8.**). Öğrenci bağımsız olarak selamlaşma/vedalaşma ifadeleri kullanırken hareketlerini de yapar ise bu durumu veri formundaki repliksiz kutusuna (+) olarak kaydediniz. Öğrenci öğretmenin kendisi için hazırlanmış olduğu replikten yararlanarak bağımsız olarak selamlaşma/vedalaşma ifadeleri kullanırken hareketlerini de yapar ise veri formundaki replikli

kutusuna (+) , belirlenen repliği söylemez veya hareketini yapmaz ise veri formundaki replikli kutusuna (-) olarak kaydediniz.

"Öğrenci tanıdığı kişilerle karşılaştığında veya ayrıldığında selamlaşma/vedalaşma ifadelerini ve hareketlerini bağımsız olarak yapar." becerisinin ölçütü %80'dir. Öğrencinin repliksiz sürdürdüğü etkileşim verilerini; öğrencinin doğru tepki sayısı olarak "•" simgesi, replikli etkileşimlerini ise "o" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrı Denemelerle Öğretim, Replikli Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç-gereçler aşağıda verilmiştir:

Etkinlik 1-Çalışma sayfası, kalem, pekiştireçler, sembol tahtası.

Etkinlik 2-Çalışma sayfası, kalem, pekiştireçler, sembol tahtası.

Etkinlik 3-Çalışma sayfası, kalem, pekiştireçler, sembol tahtası.

Etkinlik 4-Çalışma sayfası, kalem, pekiştireçler, sembol tahtası.

Tablo 1-8. Öğrenci tanıdığı kişilerle karşılaştığında veya ayrıldığında selamlaşma/vedalaşma ifadelerini ve hareketlerini yapar olay kayıt formu

Replikler	Tarih 05/03/2018		Tarih 06/03/2018		Tarih 07/03/2018		Tarih 08/03/2018	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Merhaba.	-	+	+	+	+	-	+	+
Hoşgeldin.	-	+	-	-	+	+	+	+
Günaydın.	-	-	-	-	-	+	+	+
Nasılsın?	-	+	+	-	+	+	+	+
Selam.	-	-	-	+	-	+	+	-
Doğruluk Oranı	0/5	3/5	2/5	2/5	3/5	4/5	5/5	4/5
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

İlişki Geliştirme

Etkinlik 1. Karşımdaki elini uzattığımda uygun elimi uzatıyorum.

Uygun elini uzatan resimleri işaretleyin.

31

Etkinlik 2. Karşılaştığım kişilere uygun şekilde selam veriyorum.

Resimlere uygun ifadeleri söyle ve yaz.

32

Güdüleme

Öğrencilerinize, bu çalışmanın sonunda insanlarla nasıl selamlaşmış, nasıl vedalaşılacağını öğretmeyi hedeflediğinizi ifade ederek derse başlayınız. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştiricilerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma malzemeleri) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

"Şimdi biri ile karşılaştığımızda ve birinin yanından ayrıldığımızda neler yapmamız gerektiğini öğreneceğiz." diyerek derse başlayınız.

Uygulama

"Tanıdığı kişilerle karşılaştığında veya ayrıldığında selamlaşma/vedalaşma ifadelerini ve hareketlerini yapar." becerisini öğrencilerin öğrenmesi için beş etkinlik gerçekleştiriniz. Hedef davranışlar için hazırlanmış olan etkinlikleri öğrenciler tamamladıktan sonra öğrencilerinizin sosyal hayatta hedef davranışları sergileyip sergilemediklerini gözlemlemek amacıyla onlara öğretim fırsatları yaratınız. Tüm etkinlikleri ayrıık denemelerle öğretim yöntemini kullanarak tamamladıktan sonra öğrencilerinizi doğal ortamda gözlemleyiniz. Öğrencileriniz selamlaşırken veya ayrılırken becerileri sergilemiyorsa yazılı veya sesli repliklerden yararlanarak onlara doğal ortamda öğretim yapınız.

Etkinlik 1. Karşımdaki elini uzattığımda uygun elimi uzatıyorum.

Etkinlik 2. Karşılaştığım kişilere uygun şekilde selam veriyorum.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Etkinlik 3. Yanından ayrıldığım kişilere el sallıyorum.

Etkinlik 4. Aynı olan resimleri eşliyorum.

Etkinlik 5. Uygun davranışları işaretliyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize “Bana harika bakıyorsun.” vb. davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise öğrencinize adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra ona etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştireçlerle birlikte somut pekiştireçler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştireçleri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yönelirse hata yapmasına izin vermeden elle yönlendirme kullanarak doğru tepkide bulunmasını sağlayınız ve hemen ardından davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız (örneğin; İşaret edilen kişiye bakmanı buldun harika!) ancak sevdiği bir yiyecek veya etkinlik sunmayınız. İpuçlu tepkinin ardından öğrenci, hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirene kadar yönergeyi tekrarlayınız. Öğrenciniz hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirdiğinde aklını karıştırmak amacıyla bildiği bir soru so-

İlişki Geliştirme

Etkinlik 3. Yanından ayrıldığım kişilere el sallıyorum.

El sallayan resimleri işaretle.

33

Etkinlik 4. Aynı olan resimleri eşleştiriyorum.

Aynı olan resimleri eşleştir.

34

İlişki Geliştirme

Etkinlik 5. Uygun davranışları işaretliyorum.

Uygun davranış resim ve ifadelerini işaretle.

Merhaba.

Günaydın.

Görüşürüz.

Günaydın.

35

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

rup tekrar hedef davranışı yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrenciniz bağımsız olarak doğru tepkide bulunur ise bir sonraki hedef davranışa geçiniz. Öğretimin ilk oturumlarında ipucu sunulduktan sonra gerçekleşen doğru tepkilerde öğrencinize sevdiği bir atıştırmalık ikram edebilir, sembol sunabilir ya da sevdiği bir etkinlikle kısa bir süre meşgul olmasına izin verebilirsiniz. Ancak ilerleyen öğretim oturumlarında yalnızca ilk denemede bağımsız gerçekleşen doğru tepkilere ödül sununuz. Elle yönlendirme ile sunduğunuz ipuçlarını mümkün olduğunca kısa sürede aşamalı yardım, uzamsal geri çekme, gölge olma ve yakınlık azaltma ile geri çekiniz (**bk. Tablo 1-3.**).

! Ders kitaplarında verilen etkinliklerin öğretim uygulamalarını tamamladıktan sonra öğrencinizin hedef davranışları doğal ortamlarda sergileyip sergilemediğini belirlemek amacıyla ona fırsatlar yaratınız. Örneğin öğrenciniz sınıfa girdiğinde elini kaldırarak "Merhaba." diyorsa öğrencinizi ödüllendiriniz. Öğrenciniz sınıfa girdiğinde selamlaşma ifadesi kullanmıyorsa sınıf kapısına "Merhaba." repliğinin kayıt edilmiş olduğu bir ses kayıt cihazını yerleştiriniz. Öğrenciniz sınıfa geldiğinde elle yönlendirme kullanarak öğrencinizi ses kayıt cihazına yönlendiriniz. Öğrenciniz ses kayıt cihazındaki repliği tekrarlayarak elini kaldırıp "Merhaba." dediğinde onu ödüllendiriniz. Repliği tekrarlamıyorsa bağımsız olarak tekrarlayana kadar ona davranış provası yaptırınız. Öğrenciniz sınıfa girdiğinde bağımsız olarak "Merhaba." demeye başladığında veya repliği hatasız söylemeye başladığında ses kayıt cihazındaki repliği sondan başlayarak silikleştiriniz.

izleme

Öğretimde belirlenen hedefe ulaşarak öğretilen becerinin sürdürülmesi önemlidir. Öğretmen, beceriyi izleme listesine almalıdır. Öğretimde belirlenen hedefe ulaşıldıktan sonra ilk bir ay içerisinde belirlenen üç farklı günde yoklama oturumları gerçekleştirilmelidir (örneğin; 5, 10 ve 20 gün sonra). İzleme verileri "□" simgesi ile grafiğe aktarılabilir.

Hedef: 1.1.6. Tanıdığı kişilerle sosyal etkileşime girer.

Hedef Davranış(lar)

6.1. "Nasıl-sın?" diye sorulduğunda cevap verir

6.7. Karşılıklı etkileşim sırasında kişilerle arasındaki iki adımlık mesafeyi korur.

Davranış Tanımı:

Öğrenci kendisine 'Nasıl-sın?' diye sorulduğunda bağımsız olarak karşısındaki kişiyle iki adımlık mesafeyi koruyarak cevap verir.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenci kendisine 'Nasıl-sın?' diye sorulduğunda bağımsız olarak karşısındaki kişiyle iki adımlık mesafeyi koruyarak cevap verir." becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 1-10.**). Öğrenci, "Nasıl-sın?" diye sorulduğunda bağımsız olarak iki adımlık mesafeyi koruyarak cevap verir ise veri formundaki repliksiz kutusuna (+) olarak kaydediniz. Öğrenci nasıl-sın diye sorulduğunda öğretmenin kendisi için hazırlanmış olduğu replikten yararlanarak bağımsız iki adımlık mesafeyi koruyarak cevap verir ise bu durumu veri formundaki replikli ku-

tusuna (+), belirlenen repliği söylemez veya iki adımlık mesafeyi korumaz ise veri formundaki replikli kutusuna (-) olarak kaydediniz.

"Öğrenci kendisine 'Nasıl-sın?' diye sorulduğunda bağımsız olarak karşısındaki kişiyle iki adımlık mesafeyi koruyarak cevap verir." becerisinin ölçütü %80'dir. Öğrencinin repliksiz sürdürdüğü etkileşim verilerini; öğrencinin doğru tepki sayısı olarak "•" simgesi ile, replikli etkileşimler ise "o" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrı Denemelerle Öğretim, Replikli Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç-gereçler aşağıda verilmiştir.

Etkinlik 1-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 2-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 3-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Tablo 1-10. Öğrenci kendisine 'Nasıl-sın?' diye sorulduğunda bağımsız olarak karşısındaki kişiyle iki adımlık mesafeyi koruyarak cevap verir olay kayıt formu

Replikler	Tarih 05/03/2018		Tarih 06/03/2018		Tarih 07/03/2018		Tarih 08/03/2018	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
İyiyim, sen nasıl-sın?	-	+	+	+	+	-	+	+
İyiyim, sen nasıl-sın?	-	+	-	-	+	+	+	+
İyiyim, sen nasıl-sın?	-	-	-	-	-	+	+	+
İyiyim, sen nasıl-sın?	-	+	+	-	+	+	+	+
İyiyim, sen nasıl-sın?	-	-	-	+	-	+	+	-
Doğruluk Oranı	0/5	3/5	2/5	2/5	3/5	4/5	5/5	4/5
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

Etkinlik 5. Tanıdığım kişilerle karşılaştığımda uygun söz kalıplarını kullanıyorum.

Etkinlik 6. Yanından ayrıldığım kişilere uygun ifadeler kullanıyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize “Bana harika bakıyorsun.” vb. davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise öğrencinize adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra ona etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştireçlerle birlikte somut pekiştireçler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştireçleri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yönelirse hata yapmasına izin vermeden elle yönlendirme kullanarak doğru tepkide bulunmasını sağlayınız ve hemen ardından davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız (örneğin; işaret edilen kişiye bakmanı buldun harika!) ancak sevdiği bir yiyecek veya etkinlik sunmayınız. İpuçlu tepkinin ardından öğrenci hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirene kadar yönergeyi tekrarlayınız. Öğrenciniz hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirdiğinde aklını karıştırmak amacıyla bildiği bir soru so-

İlişki Geliştirme

Etkinlik 5. Tanıdığım kişilerle karşılaştığımda uygun söz kalıplarını kullanıyorum.

Resimlere bakarak boşlukları doldur.

Arkadaşla karşılaştığımda ona selam veririm.

Sabahları arkadaşlarıma günaydın derim.

Arkadaşla karşılaştığımda merhaba derim.

Tanıdıklarımla gün ortası karşılaşıncı iyi günler derim.

Akşam gördüğüm kişilere iyi akşamlar derim.

41

Etkinlik 6. Yanından ayrıldığım kişilere uygun ifadeler kullanıyorum.

Resimlere uygun ifadeleri bul ve boy.

Hoşçakal.

Günaydın.

Merhaba.

Hoşçakal.

Görüşürüz.

İyi günler.

Merhaba.

42

rup tekrar hedef davranışı yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrenciniz bağımsız olarak doğru tepkide bulunur ise bir sonraki hedef davranışa geçiniz. Öğretimin ilk oturumlarında ipucu sunulduktan sonra gerçekleşen doğru tepkilerde öğrencinize sevdiği bir atıştırmalık ikram edebilir, sembol sunabilir ya da sevdiği bir etkinlikle kısa bir süre meşgul olmasına izin verebilirsiniz. Ancak ilerleyen öğretim oturumlarında yalnızca ilk denemede bağımsız gerçekleşen doğru tepkilere ödül sununuz. Elle yönlendirme ile sunduğunuz ipuçlarını mümkün olduğunca kısa sürede aşamalı yardım, uzamsal geri çekme, gölge olma ve yakınlık azaltma ile geri çekiniz (**bk. Tablo 1.3.**).

! Ders kitaplarında verilen etkinliklerin öğretim uygulamalarını tamamladıktan sonra öğrencinizin hedef davranışları doğal ortamlarda sergileyip sergilemediğini belirlemek amacıyla öğrencinize fırsatlar yaratınız. Örneğin öğrenciniz sınıfa girdiğinde nasıl olduğunu sorunuz. Öğrenciniz iki adımlık mesafeyi koruyarak size tepkide bulunur ise öğrencinizi ödüllendiriniz. “Nasılsın?” dediğinizde öğrenciniz tepkisiz kalır veya hatalı tepkiye yönelirse öğrencinizi önceden hazırlamış olduğunuz ses kayıt cihazına yönlendiriniz. Öğrenciniz repliği bağımsız olarak tekrarladığında öğrencinizi ödüllendiriniz. Repliği tekrarlamıyorsa bağımsız olarak tekrarlayana kadar davranış provası yaptırınız. Öğrenciniz “Nasılsın?” diye sorduğunuzda bağımsız olarak cevap vermeye başladığında veya repliği hatasız söylemeye başladığında ses kayıt cihazındaki repliği sondan başlayarak silikleştiriniz.

İzleme

Öğretimde belirlenen hedefe ulaşarak öğretilen becerinin sürdürülmesi önemlidir. Öğretmen beceriyi izleme listesine almalıdır. Öğretimde belirlenen hedefe ulaşıldıktan sonra ilk bir ay içerisinde belirlenen üç farklı günde yoklama oturumları gerçekleştirilmelidir (örneğin; 5, 10 ve 20 gün sonra). İzleme verileri “□” simgesi ile grafiğe aktarılabilir.

Aileye Yönelik Öneriler

Okul ortamında öğrenilen becerilerin ev ortamında da sürdürülmesi öğrencilerin hem

öğrendiği beceriyi farklı ortamlara aktarmasını hem de öğrendiği beceriyi sürdürmesini sağlar. Aileler, kazandırılan becerilerin genellenmesi, kalıcı hâle gelmesi ve hedef davranışlar için fırsatlar yaratmalıdır.

Açıklamalar/Dikkat Edilecek Hususlar

Replikleri öğrencinizin mevcut dil düzeyine uygun seçiniz.

Öğrenciniz replikleri söylemeye başladığında son sözcükten itibaren silikleştiriniz.

Her bir repliği belirlerken sözcük sayılarının eşit olmasına dikkat ediniz.

Replikli öğretimi kullanırken jest ve mimiklerinizi aktif şekilde kullanınız.

Dersin İşlenişine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Dersin işlenişine ilişkin olumlu yönler ve aksaklıklar ile ilgili görüşlerinizi yazınız.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hedef: 1.1.7. Tanışma becerilerini gösterir.

Hedef Davranış(lar)

7.2. Kendisini tanıtmayı istendiğinde kendisini tanıtır.

Davranış Tanımı

Öğrenciden kendisini tanıtmayı istendiğinde bağımsız olarak kendisini tanıtmaya başlar ve doğru şekilde kendisini tanıtır. Kendisini tanıtmaya becerisi için öğrenci adını, soyadını, kaç yaşında olduğunu ve nerede yaşadığını ifade etmelidir.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenciden kendisini tanıtmayı istendiğinde bağımsız olarak kendini tanıtmaya başlar ve doğru şekilde kendini tanıtır." becerisini ölçme değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 1-12.**). Öğrenciden kendisini tanıtmayı istendiğinde bağımsız olarak kendisini tanıtmaya başlıyor ve hatasız olarak kendisini tanıtır ise bu durumu veri formundaki repliksiz kutusuna (+) olarak kaydediniz. Öğrenciden kendisini tanıtmayı istendiğinde öğrenci öğretmenin kendisi için hazırlanmış olduğu replikten yararlanarak bağımsız olarak kendisini tanıtmaya başlıyor

ve hatasız olarak kendisini tanıtır ise veri formundaki replikli kutusuna (+), belirlenen repliği söylemez ise bu durumu veri formundaki replikli kutusuna (-) olarak kaydediniz.

"Öğrenciden kendini tanıtmayı istendiğinde bağımsız olarak kendini tanıtmaya başlar ve doğru şekilde kendini tanıtır." becerisinin ölçütü %80'dir. Öğrencinin repliksiz sürdürdüğü etkileşim verilerini; öğrencinin doğru tepki sayısı olarak "•" simgesi ile, replikli etkileşimler ise "o" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrı Denemelerle Öğretim, Replikli Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Aşağıdaki etkinlik için kullanılacak araç-gereçler aşağıda verilmiştir.

Etkinlik 1-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Öğretime Hazırlık

Ön koşul beceriler

"Öğrenciden kendisini tanıtmayı istendiğinde bağımsız olarak kendisini tanıtmaya başlar ve doğru şekilde kendisini tanıtır." becerisinin öğ-

Tablo 1-12. Öğrenciden kendisini tanıtmayı istendiğinde bağımsız olarak kendisini tanıtmaya başlar ve doğru şekilde kendisini tanıtır olay kayıt formu

Replikler	Tarih 05/03/2018		Tarih 06/03/2018		Tarih 07/03/2018		Tarih 08/03/2018	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Adım Cem.	-	+	+	+	+	+	+	-
Soyadım ULAÇ.	-	+	-	-	+	+	+	+
Sekiz yaşındayım.	-	-	-	-	-	+	+	+
Ulus'ta yaşıyorum.	-	+	+	-	+	-	+	+
Doğruluk Oranı	0/4	3/4	2/4	1/4	3/4	3/4	4/4	3/4
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

retimini gerçekleştirmeden önce öğrencinizin aşağıdaki ön koşul becerilere sahip olup olmadığını kontrol ediniz:

- Kişisel bilgilerini bilme. (Ör. adı, yaşı, nerede yaşadığı)
- Söziçi becerilerine sahip olma
- Etkileşim sürdürme
- Göz teması kurma
- İletişim sırasında zamirleri (adıl) kullanma
- Etkileşim boyunca sıra alma
- Ses taklit etme

Öğretim öncesi değerlendirme

Öğrencinizin hedef davranışlara ilişkin performansını belirlemek için öğretime başlamadan önce öğrencinizin kendisini tanıtmayı istendiğinde nasıl davranacağını gözlemleyiniz. Bu aşamada ipucu vermeyiniz ve öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği davranışları belirleyiniz. "Öğrenciden kendisini tanıtmayı istendiğinde bağımsız olarak kendisini tanıtmaya başlar ve doğru şekilde kendisini tanıtır olay kayıt formu"nu kullanarak veri toplayabilirsiniz (**bk. Tablo 1-12.**). Öğrencinin verdiği doğru tepkilerin sayısını "•" simgesi ile başlama düzeyi verisi olarak grafiğe aktarınız.

Ortam düzenleme

Derse başlamadan önce, ders sırasında kullanılacak araç-gereçleri ve somut pekiştiricileri kontrol ediniz, eksiklikleri gideriniz ve güvenliği tehdit eden nesnelere kaldırınız. Etkinlikler ve ortam düzenlemeleri ile ilgili detaylı bilgi için aşağıdaki tabloyu inceleyiniz (**bk. Tablo 1-13.**).

Dikkati çekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencilerinize kendilerini nasıl tanıttıklarını sorarak derse başlayınız. Öğrencilere ders süresince etkinlikleri ile meşgul olanların neler kazanacağını açıklayınız.

Güdüleme

Bu çalışmanın sonunda öğrencilerinize kendilerini tanıtmayı öğreneceklerini ifade ederek derse başlayınız. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştiricilerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma malzemeleri) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

"Şimdi biri kendimizi tanıtmamız istendiğinde neler yapmamız gerektiğini öğreneceğiz." diyerek derse başlayınız.

Uygulama

"Öğrenciden kendisini tanıtmayı istendiğinde bağımsız olarak kendisini tanıtmaya başlar ve doğru şekilde kendisini tanıtır." becerisini öğrencilerin öğrenmesi için bir etkinlik gerçekleştiriniz. Hedef davranışlar için hazırlanmış olan etkinlikleri öğrenciler tamamladıktan sonra öğrencilerinizin sosyal hayatta hedef davranışları sergileyip sergilemediklerini gözlemlemek amacıyla öğretim fırsatları yaratınız. Etkinlikleri ayrıık denemelerle öğretim yöntemini kullanarak tamamladıktan sonra öğrencilerinizi doğal ortamda gözlemleyiniz. Öğrencileriniz etkinliklerde öğrenmiş oldukları beceriyi doğal ortama aktaramıyorsa doğal ortamda replikli öğretimi kullanarak öğretim oturumları planlayınız.

Tablo 1 - 13. Etkinlikler ve Ortam Düzenlemeleri

Tüm etkinlikler sınıf ortamında gerçekleştirilecek olup, etkinlikler sırasında gerekli olan materyalleri (çalışma sayfaları, kalem, makas, ses kaydedici cihazlar, sembol tahtası ve veri formu) hazır bulundurunuz.

Etkinlik 1. Kendimi tanıtıyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinlikteki resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize "Bana harika bakıyorsun." vb. davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra ona etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştireçlerle birlikte somut pekiştireçler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştireçleri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yöneirse hata yapmasına izin vermeden elle yönlendirme kullanarak doğru tepkide bulunmasını sağlayınız ve hemen ardından şekilde davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız (örneğin; Adını harika yazdın.) ancak sevdiği bir yiyecek veya etkinlik sunmayınız. İpuçlu tepkinin ardından öğrenciyi hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirene kadar yönergeyi tekrarlayınız. Öğrenciniz hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirdiğinde aklını karıştırmak amacıyla bildiği bir soru sorup tekrar hedef davranışı yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrenciniz bağımsız olarak doğru tepkide bulunur ise bir sonraki hedef davranışa

İlişki Geliştirme

Etkinlik 1. Kendimi tanıtıyorum.

Fotoğrafını yapıştır, kendini tanıt ve soruları cevapla.

Adım .....

Soyadım .....

Öğrencinin fotoğrafını yapıştırınız.

..... yaşıyordum.

..... yaşıyorum.

Kendini tanıtır mısın?

45

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

geçiniz. Öğretimin ilk oturumlarında ipucu sunulduktan sonra gerçekleşen doğru tepkilerde öğrencinize sevdiği bir atıştırma ikram edebilir, sembol sunabilir ya da sevdiği bir etkinlikle kısa bir süre meşgul olmasına izin verebilirsiniz. Ancak ilerleyen öğretim oturumlarında yalnızca ilk denemede bağımsız gerçekleşen doğru tepkilere ödül sununuz. Elle yönlendirme ile sunduğunuz ipuçlarını mümkün olduğunca kısa sürede aşamalı yardım, uzamsal geri çekme, gölge olma ve yakınlık azaltma ile geri çekiniz (bk. Tablo 1-3.).

! Ders kitabında verilen etkinliklerin öğretim uygulamalarını tamamladıktan sonra öğrencinizin hedef davranışları doğal ortamlarda sergileyip sergilemediğini belirlemek amacıyla ona fırsatlar yaratınız. Örneğin sınıfa öğrencinizin tanımadığı birini davet edin. Sınıfa misafir gelen kişi, öğrencinizden kendisini tanıtmayı istediğinde öğrenciniz bağımsız olarak kendisini tanıtmaya başlıyor ve hatasız olarak tamamlıyor ise öğrencinize ödül sununuz. Öğrenciniz tepkisiz kalıyor veya hatalı tepkilere yöneliyor ise onu önceden hazırlamış olduğunuz ses kayıt cihazına yönlendiriniz. Öğrenciniz ses kayıt cihazındaki replikleri bağımsız olarak ve hatasız şekilde söylediğinde öğrencinizi ödüllendiriniz. Öğrenciniz ses kayıt cihazında ki repliği söylemiyor veya hatalı tepki veriyor ise doğru tepki verene kadar davranış provası yaptırınız. Öğrenciniz replikleri hatasız olarak tekrar etmeye başladığında belirlemiş olduğunuz replikleri son sözcükten itibaren silikleştiriniz.

Genelleme

"Öğrenciden kendisini tanıtmayı istendiğinde bağımsız olarak kendisini tanıtmaya başlar ve doğru şekilde kendisini tanıtır." becerisinin öğretime başlamadan önce ve öğretimde hedeflenen ölçüt karşılandıktan sonra öğretimde bulunmayan kişilerle genelleme verisi toplanır. Genelleme verisi "Δ" simgesi kullanılarak grafiğe aktarılabilir.

İzleme

Öğretimde belirlenen hedefe ulaşarak öğretilen becerinin sürdürülmesi önemlidir. Öğretmen beceriyi izleme listesine almalıdır. Öğretimde belirlenen hedefe ulaşıldıktan sonra ilk bir ay içerisinde belirlenen üç farklı günde yoklama oturumları gerçekleştirilmelidir (örneğin; 5, 10 ve 20 gün sonra). İzleme verileri "□" simgesi ile grafiğe aktarılabilir.

Aileye Yönelik Öneriler

Okul ortamında öğrenilen becerilerin ev ortamında da sürdürülmesi öğrencilerin hem öğrendiği beceriyi farklı ortamlara aktarmasını hem de öğrendiği beceriyi sürdürmesini sağlar. Aileler, kazandırılan becerilerin genellenmesi, kalıcı hâle gelmesi ve hedef davranışlar için fırsatlar yaratmalıdır.

Açıklamalar/Dikkat Edilecek Hususlar

Replikleri öğrencinizin mevcut dil düzeyine uygun seçiniz.

Öğrenciniz replikleri söylemeye başladığında son sözcükten itibaren silikleştiriniz.

Her bir repliği belirlerken sözcük sayılarının eşit olmasına dikkat ediniz.

Replikli öğretimi kullanırken jest ve mimiklerinizi aktif şekilde kullanınız.

Dersin İşlenişine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Dersin işlenişine ilişkin olumlu yönler ve aksaklıklar ile ilgili görüşlerinizi yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

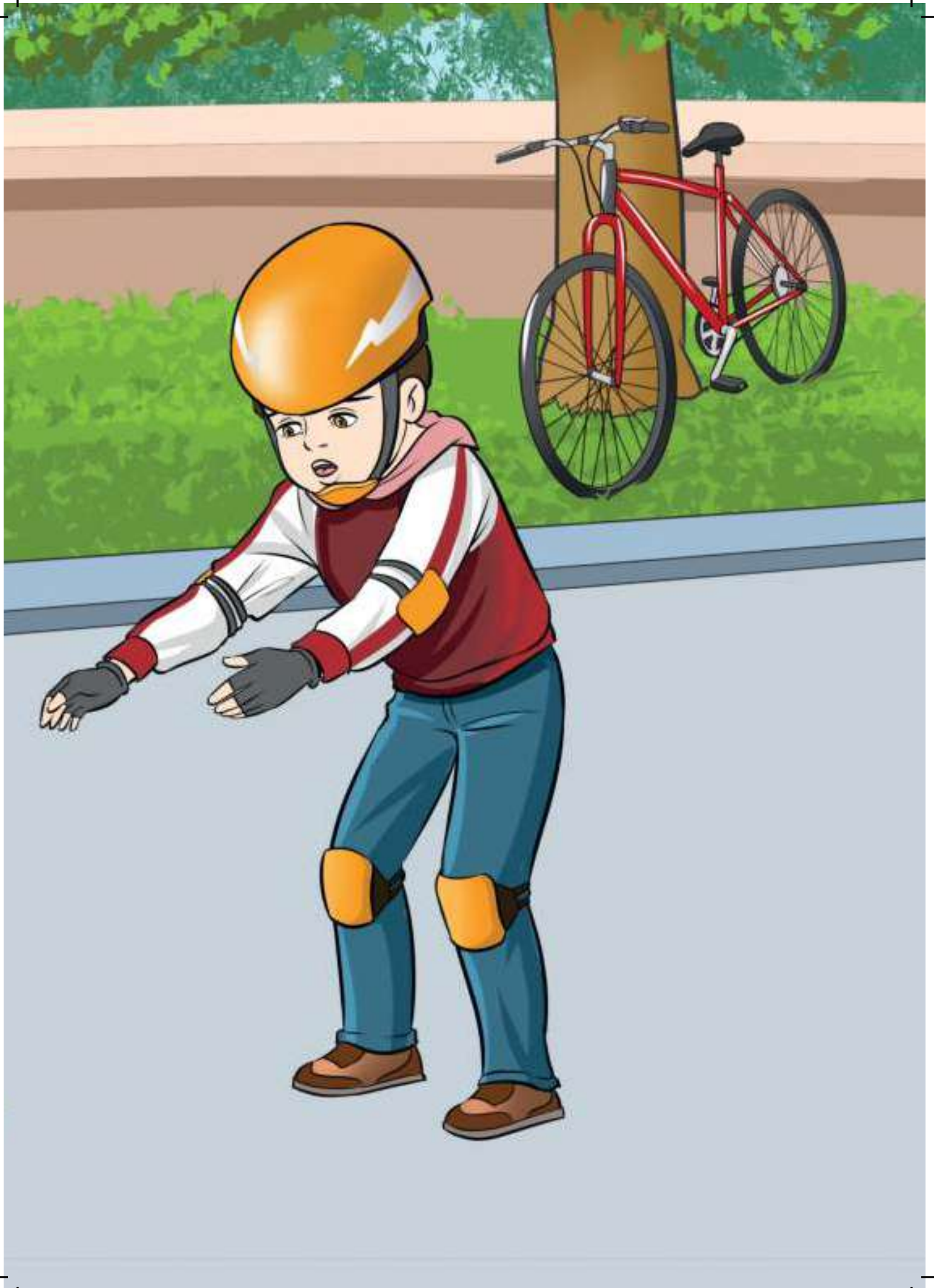
.....

Öğrenme Alanı 2

Duyguları Tanıma,
Anlama ve İfade Etme

ÖĞRENME ALANI 2

Duyguları Tanıma, Anlama ve İfade Etme

Hedef: 1.2.1. Temel duyguları tanıır.

Hedef Davranış(lar)

1.1. İstenildiğinde temel duyguları belirten yüz ifadelerini taklit eder.

1.5. İstenildiğinde temel duyguları belirten yüz hareketlerini yapar.

Davranış Tanımı

Öğrenci kendisinden istenen temel duyguları belirten yüz hareketlerini bağımsız olarak yapar/taklit eder.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenci kendisinden istenen temel duyguları belirten yüz hareketlerini bağımsız olarak yapar/taklit eder." becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 2-1.**). Öğrenciden temel duyguları belirten yüz hareketlerini yapması veya taklit etmesi istendiğinde bağımsız olarak yapar veya taklit eder ise bu durumu (+) olarak kaydediniz. Öğrenciden te-

mel duyguları belirten yüz hareketlerini yapması veya taklit etmesi istendiğinde tepkide bulunmaz veya hatalı tepkide bulunur ise bu durumu da (-) olarak kaydediniz.

"Öğrenci kendisinden istenen temel duyguları belirten yüz hareketlerini bağımsız olarak yapar/taklit eder." becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen verileri doğru tepki yüzdesi olarak "•" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrık Denemelerle Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç-gereçler aşağıda verilmiştir:

Etkinlik 1-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 2-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 3-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 4-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 5-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 6-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 7-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Tablo 2-1. Öğrenci kendisinden istenen temel duyguları belirten yüz hareketlerini bağımsız olarak yapar/taklit eder olay kayıt formu

Replikler	Tarih 05/03/2018		Tarih 06/03/2018		Tarih 07/03/2018		Tarih 08/03/2018		
	Ağlama	-	-	+	-	+	-	+	+
Gülme	-	-	-	+	+	+	+	+	
Şaşırma	-	-	-	+	-	+	+	+	
Sinirlenme	-	-	+	-	+	+	+	+	
Doğruluk Oranı	%0		%50		%75		%100		
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}} \times 100$								

Dikkati çekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencilerinize duygularını nasıl ifade ettiklerini sorarak derse başlayınız. Öğrencilere ders süresince etkinlikleri ile meşgul olanların neler kazanacağını açıklayınız.

Güdüleme

Bu çalışmanın sonunda temel duyguları belirten yüz ifadelerini taklit etmeyi ve yapmayı öğreneceklerini ifade ederek derse başlayınız. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştiricilerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırmalıklar) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

Şimdi temel duyguları belirten yüz ifadelerini taklit etmeyi ve yapmayı öğreneceğiz diyerek derse başlayınız.

Uygulama

"Öğrenci kendisinden istenen temel duyguları belirten yüz hareketlerini bağımsız olarak yapar/taklit eder." becerisini öğrencilerin öğrenmesi için yedi etkinlik gerçekleştiriniz. Hedef davranışlar için hazırlanmış olan etkinlikleri ayırık denemelerle öğretim yöntemini kullanarak gerçekleştiriniz.

Etkinlik 1. Duyguları belirten yüz hareketlerini yapıyorum.

Etkinlik 2. Duyguları belirten yüz ifadelerini taklit ediyorum.

Etkinlik 3. Söylenen duygu ifadesinin yüz hareketini yapıyorum.

Etkinlik 4. Bugün kendimi nasıl hissediyorum.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Duyguları Tanıma, Anlama ve İfade Etme

Etkinlik 1. Duyguları belirten yüz hareketlerini yapıyorum.

Duyguları belirten yüz hareketlerini yap.

Gülüyormuş gibi yap.

Üzülmiş gibi yap.

Ağlıyormuş gibi yap.

Kızmış gibi yap.

Şaşırmış gibi yap.

49

Etkinlik 2. Duyguları belirten yüz ifadelerini taklit ediyorum.

Resimdeki yüz ifadelerinin aynısını yap.

50

Etkinlik 3. Söylenen duygu ifadesinin yüz hareketini yapıyorum.

Söylenen duygu ifadesinin yüz hareketini yap.

Öğrencinizin gülen yüz ifadesini yapıştırın.

Öğrencinizin ağlayan yüz ifadesini yapıştırın.

Öğrencinizin kızgın yüz ifadesini yapıştırın.

Öğrencinizin şaşırms yüz ifadesini yapıştırın.

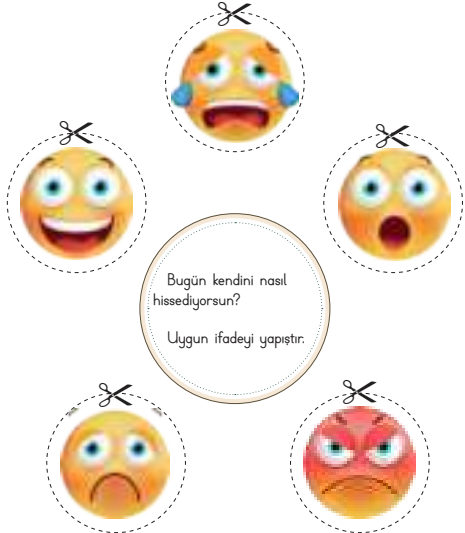
Öğrencinizin üzgün yüz ifadesini yapıştırın.

52

Duyguları Tanıma, Anlama ve İfade Etme

Etkinlik 4. Bugün kendimi nasıl hissediyorum.

Bugün kendimi nasıl hissediyorsun? Uygun yüz ifadesini öğretmenin ile beraber kes ve yapıştır.

53

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

Etkinlik 5. Resimlere uygun yüz ifadesi çiziyorum.

Etkinlik 6. Aynı duyguyu anlatan ifadeleri eşleştiriyorum.

Etkinlik 7. Aynı yüz ifadelerini eşliyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize “Bana harika bakıyorsun.” vb. davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise öğrencinize adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra öğrencinize etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştiriciler sununuz. Sosyal pekiştiriciler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştiricilerle birlikte somut pekiştiriciler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştiricileri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştiricileri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştiriciler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yönelirse hata yapmasına izin vermeden elle yönlendirme kullanarak doğru tepkide bulunmasını sağlayınız ve hemen ardından davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız (örneğin; İşaret edilen kişiye bakmanı buldun harika!) ancak sevdiği bir yiyecek veya etkinlik sunmayınız. İpuçlu tepkinin ardından öğrenci, hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirene kadar yönergeyi tekrarlayınız. Öğrenciniz hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirdiğinde aklını karıştırmak amacıyla bildiği bir soru sorup tekrar hedef davranışı yerine getirmesi için

Duyguları Tanıma, Anlama ve İfade Etme

Etkinlik 5. Resimlere uygun yüz ifadesi çiziyorum.

Resimlere uygun yüz ifadesi çiz.

mutlu

üzgün

şaşkın

kızgın

55

Etkinlik 6. Aynı duyguyu anlatan ifadeleri eşleştiriyorum.

Aynı duyguyu anlatan ifadeleri eşleştir.

56

Duyguları Tanıma, Anlama ve İfade Etme

Etkinlik 7. Aynı yüz ifadelerini eşleştiriyorum.

Aynı yüz ifadelerini eşleştir:

57

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

yönerge sununuz. Öğrenciniz bağımsız olarak doğru tepkide bulunur ise bir sonraki hedef davranışa geçiniz. Öğretimin ilk oturumlarında ipucu sunulduktan sonra gerçekleşen doğru tepkilerde öğrencinize sevdiği bir atıştırma ikram edebilir, sembol sunabilir ya da sevdiği bir etkinlikle kısa bir süre meşgul olmasına izin verebilirsiniz. Ancak ilerleyen öğretim oturumlarında yalnızca ilk denemede bağımsız gerçekleşen doğru tepkilere ödül sununuz. Elle yönlendirme ile sunduğunuz ipuçlarını mümkün olduğunca kısa sürede aşamalı yardım, uzamsal geri çekme, gölge olma ve yakınlık azaltma ile geri çekiniz (**bk. Tablo 1-3.**).

Genelleme

"Öğrenci kendisinden istenen temel duyguları belirten yüz hareketlerini bağımsız olarak yapar/taklit eder." becerisinin öğretime başlamadan önce ve öğretimde hedeflenen ölçüt karşılandıktan sonra öğretimde bulunmayan kişilerle genelleme verisi toplanır. Genelleme verisi "Δ" simgesi kullanılarak grafiğe aktarılabilir.

İzleme

Öğretimde belirlenen hedefe ulaşarak öğretilen becerinin sürdürülmesi önemlidir. Öğretmen beceriyi izleme listesine almalıdır. Öğretimde belirlenen hedefe ulaşıldıktan sonra ilk bir ay içerisinde belirlenen üç farklı günde yoklama oturumları gerçekleştirilmelidir (örneğin; 5, 10 ve 20 gün sonra). İzleme verileri grafiğe "□" simgesi ile aktarılabilir.

Aileye Yönelik Öneriler

Okul ortamında öğrenilen becerilerin ev ortamında da sürdürülmesi öğrencinin hem öğrendiği beceriyi farklı ortamlara aktarmasını hem de öğrendiği beceriyi sürdürmesini sağlar. Aileler, kazandırılan becerilerin genellenmesi, kalıcı hâle gelmesi ve hedef davranışlar için fırsatlar yaratmalıdır.

Açıklamalar/Dikkat Edilecek Hususlar

Öğretim sırasında öğrencinizin hatalı tepkide bulunmasını önleyiniz.

Dersin İşlenişine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Dersin işlenişine ilişkin olumlu yönler ve aksaklıklar ile ilgili görüşlerinizi yazınız.

Hedef: 1.2.2. Duygularını karşısındaki kişiye aktarır.

Hedef Davranış(lar)

2.1. Duygularını karşısındaki kişiye sözlü olarak ifade eder.

2.2. Duygularını karşısındaki kişiye mimik ya da jestleriyle ifade eder.

Davranış Tanımı

Öğrenci duygularını karşısındaki kişiye jest ve mimiklerini de kullanarak sözlü olarak bağımsız şekilde ifade eder.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenci duygularını karşısındaki kişiye jest ve mimiklerini de kullanarak sözlü olarak bağımsız şekilde ifade eder." becerisini ölçme değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 2-3.**). Öğrenci duygularını karşısındaki kişiye jest ve mimiklerini de kullanarak sözlü olarak bağımsız olarak ifade eder ise veri formundaki repliksiz kutusuna (+) olarak kaydediniz. Öğrenci duygularını kendisi için hazırlanmış olan replikten yararlanarak bağımsız şekilde jest ve mimiklerini de kullanarak ifade eder ise veri formundaki replikli kutusuna (+), belirlenen repliği söylemez ise veri formundaki replikli kutusuna (-) olarak kaydediniz.

Öğrenci duygularını karşısındaki kişiye jest ve mimiklerini de kullanarak sözlü olarak bağımsız şekilde ifade eder becerisinin ölçütü %80'dir. Öğrencinin repliksiz sürdürdüğü etkileşim verilerini; öğrencinin doğru tepki sayısı olarak "•" simgesi ile, replikli etkileşimler ise "o" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretime Hazırlık

Ön koşul beceriler

"Öğrenci duygularını karşısındaki kişiye jest ve mimiklerini de kullanarak sözlü olarak bağımsız şekilde ifade eder." becerisinin öğretimi gerçekleştirilmeden önce öğrencilerinizin aşğıdaki ön koşul becerilere sahip olup olmadığını kontrol ediniz.

- Duyguları ayırt etme
- Duyguları adlandırma
- Yüz ifadelerini tanıy.
- Duygu belirten yüz ifadelerini taklit etme
- Fiziksel yardımı kabul etme
- Ses taklit etme

Öğretim öncesi değerlendirme

Hedef davranışlara ilişkin öğrencinizin performansını belirlemek için öğretime başlamadan önce ona duygularını ifade etmesi için fırsatlar yaratarak davranışlarını gözlemleyiniz. Bu aşamada ipucu vermeyiniz ve öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği davranışları belirleyiniz.

Tablo 2-3. Öğrenci duygularını karşısındaki kişiye jest ve mimiklerini de kullanarak, sözlü olarak ifade eder olay kayıt formu

Replikler	Tarih 05/03/2018		Tarih 06/03/2018		Tarih 07/03/2018		Tarih 08/03/2018	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Sizinle top oynamak istiyorum.	-	+	+	-	+	-	+	+
Kalemliğime bakmadan bana sormalısın.	-	+	-	-	+	+	+	+
Ben matematik çalışmak istemiyorum.	-	-	-	-	-	+	+	+
Doğruluk Oranı	0/3	2/3	1/3	0/3	2/3	2/3	3/3	3/3
Doğruluk Oranı Hesaplama	Doğru Bas. Sayısı Toplam Bas. Sayısı							

Uygulama

"Öğrenci duygularını karşısındaki kişiye jest ve mimiklerini de kullanarak, sözlü olarak bağımsız şekilde ifade eder." becerisini öğrencilerin öğrenmesi için iki etkinlik gerçekleştiriniz. Hedef davranışlar için hazırlanmış olan etkinlikleri ayırık denemelerle öğretim yöntemini kullanarak tamamladıktan sonra doğal ortamlarda öğrencinizin tepkilerini gözlemleyiniz. Öğrenciniz doğal ortamlarda uygun tepkiler vermiyorsa replikli öğretimi kullanarak öğretim oturumlarını planlayınız.

Etkinlik 1. Duygularımı sözlü olarak ifade ediyorum.

Etkinlik 2. Duygularımı jest ve mimiklerimle ifade ediyorum.

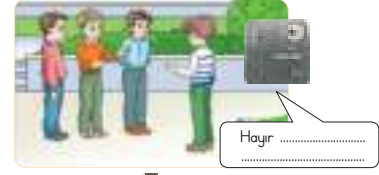
Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize "Bana harika bakıyorsun." vb. davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise öğrencinize adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra öğrencinize etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyaranlara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştireçlerle birlikte somut pekiştireçler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştireçleri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Duyguları Tanıma, Anlama ve İfade Etme

Etkinlik 1. Duygularımı sözlü olarak ifade ediyorum.

Boslukları uygun ifadelerle doldur:

51

Etkinlik 2. Duygularımı jest ve mimiklerimle ifade ediyorum.

Verilen tepkiye göre konuşma baloncğunu doldur:

62

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yönelirse hata yapmasına izin vermeden elle yönlendirme kullanarak doğru tepkide bulunmasını sağlayınız ve hemen ardından davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız (örneğin; İşaret edilen kişiye bakını buldun harika!) ancak sevdiği bir yiyecek veya etkinlik sunmayınız. İpuçlu tepkinin ardından öğrenci, hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirene kadar yönergeyi tekrarlayınız. Öğretimin ilk oturumlarında ipucu sunulduktan sonra gerçekleşen doğru tepkilerde öğrencinize sevdiği bir atıştırma ikram edebilir, sembol sunabilir ya da sevdiği bir etkinlikle kısa bir süre meşgul olmasına izin verebilirsiniz. Ancak ilerleyen öğretim oturumlarında yalnızca ilk denemede bağımsız gerçekleşen doğru tepkilere ödül sununuz. Elle yönlendirme ile sunduğunuz ipuçlarını mümkün olduğunca kısa sürede aşamalı yardım, uzamsal geri çekme, gölge olma ve yakınlık azaltma ile geri çekiniz (**bk. Tablo 1-3.**)

! Ders kitabında bulunan etkinlikleri yukarıda belirtilen öğretim prosedürünü tamamladıktan sonra öğrencinizin hedef davranışlardaki beceri düzeylerini gözlemek amacıyla öğretim fırsatları yaratınız. Öğretim oturumları sırasında öğrenciniz duygularını jest ve mimiklerini kullanarak, sözlü olarak ifade eder ise ona ödül sununuz. Öğrenciniz jest ve mimiklerini kullanmadan sözlü olarak ifade eder ise jest ve mimiklerini de kullanması için elle yönlendirme kullanınız. Sunulan ipuçlarını aşamalı yardım basamaklarını kullanarak geri çekiniz. Öğrenciniz jest ve mimiklerini kullanıyor fakat sözlü olarak ifade etmiyor ise öğrencinizi kendisi için hazırlamış olduğunuz repliğe yönlendiriniz. Öğrencileriniz repliği hatasız olarak tekrar eder ise öğrencinizi ödüllendiriniz. Öğrenciniz repliği tepkide bulunmaz veya hatalı tepkiye yönelir ise ona bağımsız olarak doğru tepkide bulunana kadar davranış provası yaptırınız. Öğrenciniz belirlenen repliği hatasız olarak söylediğinde belirlenen repliği son sözcükten başlayarak silikleştiriniz.

izleme

Öğretimde belirlenen hedefe ulaşarak öğretilen becerinin sürdürülmesi önemlidir. Öğret-

men, beceriyi izleme listesine almalıdır. Öğretimde belirlenen hedefe ulaşıldıktan sonra ilk bir ay içerisinde belirlenen üç farklı günde yoklama oturumları gerçekleştirilmelidir (örneğin; 5, 10 ve 20 gün sonra). İzleme verileri “□” simgesi ile grafiğe aktarılabilir.

Aileye Yönelik Öneriler

Okul ortamında öğrenilen becerilerin ev ortamında da sürdürülmesi öğrencinin hem öğrendiği beceriyi farklı ortamlara aktarmasını hem de öğrendiği beceriyi sürdürmesini sağlar. Aileler, kazandırılan becerilerin genellenmesi, kalıcı hâle gelmesi ve hedef davranışlar için fırsatlar yaratmalıdır.

Açıklamalar/Dikkat Edilecek Hususlar

Öğretim sırasında öğrencinizin hatalı tepkide bulunmasını önleyiniz.

Replikleri öğrencinizin mevcut dil düzeyine uygun seçiniz.

Öğrenciniz replikleri söylemeye başladığında son sözcükten iyibaren silikleştiriniz.

Her bir repliği belirlerken sözcük sayılarının eşit olmasına dikkat ediniz.

Replikli öğretimi kullanırken jest ve mimiklerinizi aktif şekilde kullanınız.

Öğretimde verilen replik, jest ve mimiklerde öğrencinin yaşamış olduğu kültüre göre değişiklikler yapınız.

Dersin İşlenişine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Dersin işlenişine ilişkin olumlu yönler ve aksaklıklar ile ilgili görüşlerinizi yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrenme Alanı 3

Duygu ve Davranış Yönetimi

ÖĞRENME ALANI 3

Duygu ve Davranış Yönetimi

Hedef: 1.3.1. Planlanan etkinliklere uyar.

Hedef Davranış(lar)

1.1. Yetişkinin planladığı fotoğraflı etkinlik çizelgesi yoluyla günlük etkinliklerini yerine getirir.

Davranış Tanımı

Öğrenci, fotoğraflı etkinlik çizelgesi yoluyla günlük etkinliklerini bağımsız olarak yerine getirir. Fotoğraflı etkinlik çizelgesi takip etme beceri basamakları aşağıdaki gibidir.

- Çizelgede var olan fotoğraf ipucunu alır.
- Fotoğraflı eşler.
- Materyalini alarak masaya gelir.
- Etkinliğini tamamlar.
- Materyalini kaldırır.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenci, fotoğraflı etkinlik çizelgesi yoluyla günlük etkinliklerini bağımsız olarak yerine getirir." becerisini ölçme ve değerlendirme

aşamasında, beceri analizi olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu becerinin analiz kayıt formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 3-1.**). Öğrenci çizelgedeki basamakları bağımsız olarak yerine getirirse bu durumu (+) olarak kaydediniz. Öğrencinin beceri basamaklarında tepkisiz kalır veya hatalı tepkide bulunur ise bunu da (-) olarak kaydedip bir sonraki beceri basamağının verisini toplayınız.

"Öğrenci fotoğraflı etkinlik çizelgesi yoluyla günlük etkinliklerini bağımsız olarak yerine getirir." becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen verileri öğrencinin doğru tepki yüzdesi olarak "•"simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

İpucunu Sunma ve İpucunu Geri Çekme İle Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Belirlenen etkinlik için kullanılacak araç-gereçler aşağıda verilmiştir:

Etkinlik 1-Çalışma sayfası, kalem, fotoğraflı etkinlik çizelgesi, pekiştireçler, sembol tahtası.

Tablo 3-1. Öğrenci fotoğraflı etkinlik çizelgesi yoluyla günlük etkinliklerini bağımsız olarak yerine getirir beceri analizi kayıt formu

Davranışlar	Tarih 05/03/2018	Tarih 06/03/2018	Tarih 07/03/2018	Tarih 08/03/2018
Çizelgede var olan fotoğraf ipucunu alır.	-	+	+	+
Fotoğraflı eşler.	-	-	+	+
Materyalini alarak masaya gelir.	-	-	-	+
Etkinliğini tamamlar.	-	+	+	+
Materyalini kaldırır.	-	-	-	+
Doğruluk Oranı	%0	%40	%60	%100
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}} \times 100$			

Uygulama

"Öğrenci fotoğraflı etkinlik çizelgesi yoluyla günlük etkinliklerini bağımsız olarak yerine getirir." becerisini öğrencinin öğrenmesi için iki etkinlik gerçekleştiriniz. Hedef davranışlar için hazırlanmış olan etkinlikleri ipucu sunma ve ipucunu geri çekme öğretim yöntemini kullanarak tamamlayabilirsiniz.

Etkinlik 1. Etkinlik resimlerini sıra numaralarıyla eşleştiriyorum.

Etkinlik 2. Etkinlik resimlerini sıra numaralarıyla eşleştiriyorum.

Öğrenci, masasına oturduğunda yanına gidiniz ve "Fotoğraflı etkinlik çizelgene başla!" yönergelerini veriniz. Öğrencinin fotoğraflı etkinlik çizelgesini takip ederken beceri analizinde yer alan basamakları yerine getirerek günlük etkinliklerini tamamlaması için elle yönlendirme sununuz. Öğrenciniz elle yönlendirme ile sunduğunuz ipuçlarında doğru tepkide bulunmaya başlıyor ise sunduğunuz ipuçlarını aşamalı yardım, uzamsal geri çekme, gölge olma ve yakınlığı azaltma basamaklarını kullanarak geri çekiniz. İpuçları geri çekilirken öğrencinizin basamaklarda doğru tepkide bulunduğundan emin olunuz. İlk denemede bağımsız gerçekleşen doğru tepkilere ödül sununuz. İlerleyen öğretim oturumlarında doğru tepkilere sunulan pekiştiricileri geri çekmek ve doğru tepkilerin devam etmesi amacıyla pekiştiricileri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz.

(bk. Tablo 1-3.).

İzleme

Öğretimde belirlenen hedefe ulaşarak öğretilen becerinin sürdürülmesi önemlidir. Öğretmen, beceriyi izleme listesine almalıdır. Öğretimde belirlenen hedefe ulaşıldıktan sonra ilk bir ay içerisinde belirlenen üç farklı günde yoklama oturumları gerçekleştirilmelidir (örneğin; 5, 10 ve 20 gün sonra). İzleme verileri "□" simgesi ile grafiğe aktarılabilir.

Duygu ve Davranış Yönetimi

Etkinlik 1. Etkinliklerimi yerine getiriyorum.

Planlanan etkinlikleri yap ve işaretle.

Servisten in.

Sınıfa gir.

Kitabını aç.

69

Duygu ve Davranış Yönetimi

Etkinlik 2. Etkinlik resimlerini sıra numaralarıyla eşleştiriyorum.

Etkinlik resimlerini sıra numaralarıyla eşleştir.

1

2

3

4

5

6

71

Hedef: 1.3.2. Geçişlerde ortama uygun davranışlar sergiler.

Hedef Davranış(lar)

2.1. Günlük etkinlik geçişleri sırasında ortama uygun davranışlar sergiler.

Davranış Tanımı

Öğrencinin bir etkinlikten diğer bir etkinliğe geçişi sırasında bağımsız olarak uygun davranışlar (bağlam dışı konuşmaz, motor stereotipler sergilemez vb.) sergiler.

Ölçme ve Değerlendirme

Öğrenci bir etkinlikten diğer bir etkinliğe geçiş sırasında bağımsız olarak uygun davranışlar (bağlam dışı konuşmaz, motor stereotipler sergilemez vb.) sergiler olay kaydı yöntemi kullanılır. Öğrenci bir etkinlikten diğer bir etkinliğe geçiş sırasında bağımsız olarak uygun davranışlar (bağlam dışı konuşmaz, motor stereotipler sergilemez vb.) sergiler beceri analiz kayıt formu Örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 3-3.**). Öğrenci, bir etkinlikten diğer bir etkinliğe geçerken bağımsız olarak uygun davranışlar sergilerse bu durumu veri formuna (+), bir etkinlikten diğer bir etkinliğe geçerken tepkisiz kalır veya uygun olmayan davranışlar sergilerse veri formuna (-) olarak kaydediniz.

"Öğrenci bir etkinlikten diğer bir etkinliğe geçiş sırasında bağımsız olarak uygun davranışlar (bağlam dışı konuşmaz, motor stereotipler sergilemez vb.) sergiler." becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen verileri öğrencinin doğru tepki yüzdesi olarak "•" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

İpucunu Sunma ve İpucunu Geri Çekme ile Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç-gereçler aşağıda verilmiştir.

Etkinlik 1-Çalışma sayfası, kalem, fotoğrafı etkinlik çizelgesi, pekiştireçler, sembol tahtası.

Öğretime Hazırlık

Ön koşul beceriler

"Öğrenci fotoğrafı etkinlik çizelgesi yoluyla günlük etkinliklerini bağımsız olarak yerine getirir." becerisinin öğretimini gerçekleştirmeden önce öğrencinizin aşağıdaki ön koşul becerilere sahip olup olmadığını kontrol ediniz.

- Rutinlerini yerine getirme
- Kurallara uyma
- Fiziksel yardımı kabul etme

Tablo 3-3. Öğrenci bir etkinlikten diğer bir etkinliğe geçiş sırasında bağımsız olarak uygun davranışlar (bağlam dışı konuşmaz, motor stereotipler sergilemez vb.) sergiler veri kayıt formu

Davranışlar	Tarih 05/03/2018					Tarih 06/03/2018					Tarih 07/03/2018					Tarih 08/03/2018				
Bağlam dışı konuşmaz.	-	-	-	-	-	+	-	-	-	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	
Motor stereotipler sergilemez.	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-	-	+	-	+	+	+	+	+	+	
Doğruluk Oranı	%0					%40					%60					%100				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$																			

Öğretim öncesi değerlendirme

Hedef davranışlara ilişkin öğrencinizin performansını belirlemek için öğretime başlamadan önce hazırlamış olduğunuz çizelgeyi öğrencinize vererek "Çizelgene başla." yönergesini sunup etkinlikler arası geçişte onun davranışlarını gözlemleyiniz. Bu aşamada ipucu vermeyiniz ve öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği davranışları belirleyiniz. "Öğrenci bir etkinlikten diğer bir etkinliğe geçiş sırasında bağımsız olarak uygun davranışlar (bağlam dışı konuşmaz, motor stereotipler sergilemez vb.) sergiler veri formu"nu kullanarak veri toplayabilirsiniz (**bk. Tablo 3-3.**). Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesini "•" simgesi ile başlama düzeyi verisi olarak grafiğe aktarınız.

Ortam düzenleme

Derse başlamadan önce, ders sırasında kullanılacak araç-gereçleri ve somut pekiştiricileri kontrol ediniz, eksiklikleri gideriniz ve güvenliği tehdit eden nesnelere kaldırınız. Etkinlikler ve ortam düzenlemeleri ile ilgili detaylı bilgi için aşağıdaki tabloyu inceleyiniz (**bk. Tablo 3-4.**).

Dikkati çekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencilerinize tüm etkinliklerini sırasıyla nasıl tamamladıklarını ve bir etkinlikten diğer bir etkinliğe geçerken nasıl davrandıklarını sorarak derse başlayınız. Öğrencilere ders süresince etkinlikleri ile meşgul olanların neler kazanacağını açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Güdüleme

Bu çalışmanın sonunda etkinlikler arası geçişte nasıl davranmaları gerektiğini öğrencilerini ifade ederek derse başlayınız. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştiricilerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma malıkları) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

"Şimdi fotoğraflı etkinlik çizelgesi takip ederek etkinlikleri arası geçişte nasıl davranacağımızı öğreneceğiz." diyerek derse başlayınız.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tablo 3 - 4. Etkinlikler ve Ortam Düzenlemeleri

Tüm etkinlikler sınıf ortamında gerçekleştirilecek olup, etkinlikler sırasında gerekli olan materyalleri (çalışma sayfaları, kalem, makas, ses kaydedici cihazlar, sembol tahtası ve veri formu) hazır bulundurunuz.

Öğrenme Alanı 4

Duygu Düzenleme

ÖĞRENME ALANI 4

Duygu Düzenleme

Hedef: 1.4.1. Tercih etmediği konular ya da etkinlikler ile ilgili uygun tepkide bulunur.

Hedef Davranış(lar)

1.3. Tercih etmediği konular ve etkinlikleri vücut diliyle, sözcük kullanarak ve cümle kurarak reddettiği gösterir/ifade eder.

Davranış Tanımı

Öğrenci tercih etmediği konular ve etkinlikleri bağımsız ve sözlü olarak ifade ederken vücut dilini kullanır.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenci tercih etmediği konular ve etkinlikleri bağımsız olarak sözlü olarak ifade ederken vücut dilini kullanır." becerisini ölçme değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 4-1.**). Öğrenci tercih etmediği konular ve etkinlikleri bağımsız ve sözlü ifade ederken vücut dilini de kullanır

ise bu durumu veri formundaki repliksiz kutusuna (+) olarak kaydediniz. Öğrenci duygularını kendisi için hazırlanmış olan replikten yararlanarak, bağımsız olarak sözlü olarak ifade ederken vücut dilini de kullanır ise bu durumu replikli kutusuna (+), belirlenen repliği söylemez veya vücut dilini kullanmaz ise veri formundaki replikli kutusuna (-) olarak kaydediniz.

"Öğrenci tercih etmediği konular ve etkinlikleri bağımsız olarak sözlü olarak ifade ederken vücut dilini kullanır." becerisinin ölçütü %80'dir. Öğrencinin repliksiz sürdürdüğü etkileşim verilerini; öğrencinin doğru tepki sayısı olarak "•" simgesi ile, replikli etkileşimler ise "o" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrık Denemelerle Öğretim, Replikli Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç-gereçler yan sayfada verilmiştir:

Tablo 4-1. Öğrenci tercih etmediği konular ve etkinlikleri bağımsız ve sözlü olarak ifade ederken vücut dilini kullanır veri kayıt formu

Replikler	Tarih 05/03/2018		Tarih 06/03/2018		Tarih 07/03/2018		Tarih 08/03/2018	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Müziği kapatır mısın? (vücut dili görseli)	-	+	+	+	+	-	+	+
Trambolin istemiyorum. (vücut dili görseli)	-	+	-	-	+	+	+	+
Oyun oynamayacağım. (vücut dili görseli)	-	-	-	-	-	+	+	+
Elma yemeyeceğim. (vücut dili görseli)	-	+	+	-	+	+	+	+
Doğruluk Oranı	0/4	3/4	2/4	1/4	3/4	3/4	4/4	4/4
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

Etkinlik 1-Çalışma sayfası, kalem, ses kayıt cihazları, pekiştirenler, sembol tahtası.

Etkinlik 2-Çalışma sayfası, kalem, pekiştirenler, sembol tahtası.

Öğretime Hazırlık Ön koşul beceriler

"Öğrenci tercih etmediği konular ve etkinlikleri bağımsız olarak sözlü olarak ifade ederken vücut dilini kullanır." becerisinin öğretimini gerçekleştirmeden önce öğrencilerinizin aşağıdaki ön koşul becerilere sahip olup olmadığını kontrol ediniz.

- Evet/Hayır kullanabilme
- Fiziksel yardımı kabul etme
- Ses taklit etme

Öğretim öncesi değerlendirme

Hedef davranışlara ilişkin öğrencinizin performansını belirlemek için öğretime başlamadan önce öğrencinizin tercih etmediği konular/etkinlikler ile ilgili davranışlarını gözlemleyiniz. Bu aşamada ipucu sunmayınız ve öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği davranışları belirleyiniz. "Öğrenci tercih etmediği konular ve etkinlikleri bağımsız ve sözlü olarak ifade ederken

vücut dilini kullanır veri formu"nu kullanarak veri toplayabilirsiniz (**bk. Tablo 4-1.**). Öğrencinin verdiği doğru tepkilerin sayısını "•" içi dolu daire simgesi ile başlama düzeyi verisi olarak grafiğe aktarınız.

Ortam düzenleme

Derse başlamadan önce, ders sırasında kullanılacak araç-gereçleri ve somut pekiştirenleri kontrol ediniz, eksiklikleri gideriniz ve güvenliği tehdit eden nesnelere kaldırınız. Etkinlikler ve ortam düzenlemeleri ile ilgili detaylı bilgi için aşağıdaki tabloyu inceleyiniz (**bk. Tablo 4-2.**).

Dikkati ekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencilerinize, tercih etmedikleri etkinlik ve konuları nasıl ifade ettiklerini sorarak derse başlayınız. Öğrencilere ders süresince etkinlikleri ile meşgul olanların neler kazanacağını açıklayınız.

Güdüleme

Bu çalışmanın sonunda tercih etmedikleri etkinlikleri/konuları nasıl ifade edeceklerini öğreneceklerini ifade ederek derse başlayınız. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştirenlerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırmalıklar) pekiştirilir.

Tablo 4 - 2. Etkinlikler ve Ortam Düzenlemeleri

Tüm etkinlikler sınıf ortamında gerçekleştirilecek olup, etkinlikler sırasında gerekli olan materyalleri (alışma sayfaları, kalem, makas, ses kaydedici cihazlar, sembol tahtası ve veri formu) hazır bulundurunuz.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Etkinlik 2. Tercih edilmediğini uygun şekilde belirten davranışları işaretliyorum.

Resimler arasından tercih edilmediğini belirten davranışları isaretle.

78

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yönelirse hata yapmasına izin vermeden elle yönlendirme kullanarak doğru tepkide bulunmasını sağlayınız ve hemen ardından davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız (örneğin; Uygun cümleyi yazdın bravo!) ancak sevdiği bir yiyecek veya etkinlik sunmayınız. İpuçlu tepkinin ardından öğrenci, hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirene kadar yönergeyi tekrarlayınız. Öğretimin ilk oturumlarında, ipucu sunulduktan sonraki denemelerde öğrenciniz hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirdiğinde öğrencinize sevdiği bir atıştırmalık ikram edebilir, sembol sunabilir veya onun sevdiği bir etkinlikle kısa bir süre meşgul olmasına izin verebilirsiniz ancak ilerleyen öğretim oturumlarında yalnızca ilk denemede bağımsız gerçekleşen doğru tepkilere ödül sununuz. Elle yönlendirme ile sunulan ipuçlarını, mümkün olduğunca kısa sürede aşamalı yardım, uzamsal geri çekme, gölge olma ve yakınlık azaltma ile geri çekiniz (**bk. Tablo 1-3.**).

! Ders kitabında bulunan etkinlikleri yukarıda belirtilen öğretim prosedürünü tamamladıktan sonra öğrencinizin hedef davranışlarda ki beceri düzeylerini gözlemek amacıyla doğal ortamlarda öğretim fırsatları yaratınız. Öğretim oturumları sırasında öğrenciniz tercih etmediği konu ve etkinlikleri sözlü olarak ifade ederken vücut dilini de kullanır ise öğrencilerinizi ödüllendiriniz. Öğrenciniz vücut dilini kullanmadan sözlü olarak ifade eder ise jest ve mimiklerini de kullanması için elle yönlendirme kullanınız. Sunulan ipuçlarını aşamalı yardım basamaklarını kullanarak geri çekiniz. Öğrenciniz vücut dilini kullanıyor fakat tercih etmediği konuları veya etkinlikleri sözlü olarak ifade etmiyor ise onu kendisi için hazırlamış olduğunuz repliğe yönlendiriniz. Öğrencileriniz repliği hatasız olarak tekrar eder ise onu ödüllendiriniz. Öğrenciniz repliğe tepkide bulunmaz veya hatalı

Hedef: 1.4.2. Hata yaptığında, önceden planlanan etkinlikler değiştiğinde ya da beklenmedik durumlarda oluşan sorunları çözer.

Hedef Davranış(lar)

2.2. Günlük planındaki değişikliklerde ne yapması gerektiğini söyler.

Davranış Tanımı

Öğrencinin günlük planındaki etkinlikler değiştirildiğinde yeni etkinliği yapacağını bağımsız olarak söyler.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrencinin günlük planındaki etkinlikler değiştirildiğinde yeni etkinliği yapacağını bağımsız olarak söyler." becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 4-3.**). Öğrenci günlük etkinliklerinde değişiklikler yapıldığında yeni etkinliğinin ne olacağını bağımsız olarak sözlü ifade eder ise bu durumu veri formundaki repliksiz kutusuna (+) olarak kaydediniz. Öğ-

renci ne yapacağını kendisi için hazırlamış olan replikten yararlanarak, bağımsız ve sözlü olarak ifade eder ise replikli kutusuna (+), belirlenen repliği söylemez ise veri formundaki replikli kutusuna (-) olarak kaydediniz.

"Öğrencinin günlük planındaki etkinlikler değiştirildiğinde yeni etkinliği yapacağını bağımsız olarak söyler." becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen repliksiz sürdürdüğü etkileşim verileri öğrencinin doğru tepki sayısı olarak grafiğe "•" içi dolu daire, replikli etkileşimler ise "o" içi boş daire simgesi ile aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Replikli Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç-gereçler aşağıda verilmiştir:

Etkinlik 1-Çalışma sayfası, kalem, ses kayıt cihazları, pekiştireçler, sembol tahtası.

Tablo 4-3. Öğrencinin günlük planındaki etkinlikler değiştirildiğinde yeni etkinliği yapacağını bağımsız olarak söyler veri kayıt formu

Replikler	Tarih 05/03/2018		Tarih 06/03/2018		Tarih 07/03/2018		Tarih 08/03/2018	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Boyama yok, müzik dinleyeceğim.	-	+	+	+	+	-	+	+
Matematik yerine Türkçe çalışacağım.	-	+	-	-	+	+	+	+
Türkçe bitti. Bilgisayara bakacağım.	-	-	-	-	-	+	+	+
Doğruluk Oranı	0/3	2/3	1/3	1/3	2/3	2/3	3/3	3/3
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

Öğretime Hazırlık Ön koşul beceriler

"Öğrencinin günlük planındaki etkinlikler değiştirildiğinde yeni etkinliği yapacağını bağımsız olarak söyler." becerisinin öğretimi gerçekleştirilmeden önce öğrencilerinizin aşağıdaki ön koşul becerilere sahip olduğunu kontrol ediniz:

- Ses taklit etme
- Fiziksel yardımı kabul etme

Öğretim öncesi değerlendirme

Hedef davranışlara ilişkin öğrencinizin performansını belirlemek için öğretime başlamadan önce onun hata yaptığında ve etkinliği değiştirildiğinde davranışlarını gözlemleyiniz. Bu aşamada ipucu sunmayınız ve öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği davranışları belirleyiniz. "Öğrencinin günlük planındaki etkinlikler değiştirildiğinde yeni etkinliği yapacağını bağımsız olarak söyler veri formu"nu kullanarak veri toplayabilirsiniz (**bk. Tablo 4-3.**). Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" simgesi ile başlama düzeyi verisi olarak grafiğe aktarınız.

Ortam düzenleme

Derse başlamadan önce, ders sırasında kullanılacak araç-gereçleri ve somut pekiştireçleri kontrol ediniz, eksiklikleri gideriniz ve güvenliği tehdit eden nesnelere kaldırınız. Etkinlikler ve ortam düzenlemeleri ile ilgili detaylı bilgi için aşağıdaki tabloyu inceleyiniz (**bk. Tablo 4-4.**).

Dikkati çekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencilerinize günlük etkinliklerinde değişiklikler olduğunda neler yaptıklarını sorarak derse başlayınız. Öğrencilere ders süresince etkinlikleri ile meşgul olanların neler kazanacağını açıklayınız.

Güdüleme

Bu çalışmanın sonunda günlük etkinliklerinde değişiklikler olduğunda nasıl davranacaklarını öğreneceklerini ifade ederek derse başlayınız. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştireçlerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma malzemeleri) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

"Şimdi günlük etkinliklerde değişiklikler olduğunda neler yapacağımızı öğreneceğiz." diyerek derse başlayınız.

Uygulama

Öğrencinin günlük planındaki etkinlikler değiştirildiğinde yeni etkinliği yapacağını bağımsız olarak söyler becerisini öğrencilerin öğrenmesi için bir etkinlik gerçekleştiriniz. Hedef davranışın öğretimi için replikli öğretimi kullanınız.

Etkinlik 1. Günlük planımdaki değişikliğin yerine yeni etkinlik belirliyorum.

Öğrencinize hazırlamış olduğunuz fotoğraflı günlük etkinlik çizelgesini veriniz. Öğrenciniz günlük etkinlik çizelgesini takip ederken uygun davranışlarını sürekli ödüllendiriniz. Öğrenciniz boyama yapma etkinliğine geldiğinde ona boyama yapmanın bittiğini yerine başka bir etkin-

Tablo 4 - 4. Etkinlikler ve Ortam Düzenlemeleri

Tüm etkinlikler sınıf ortamında gerçekleştirilecek olup, etkinlikler sırasında gerekli olan materyalleri (çalışma sayfaları, kalem, makas, ses kaydedici cihazlar, sembol tahtası ve veri formu) hazır bulundurunuz.

Öğrenme Alanı 5

Olumlu Karar Verme

ÖĞRENME ALANI 5

Olumlu Karar Verme

Hedef: 1.5.1. Kabul etme davranışlarını sergiler.

Hedef: 1.5.2. Reddetme davranışlarını sergiler.

Hedef Davranış(lar)

1.3. Kişinin isteğini kabul ettiğini belirtmek için vücut dili, sözcük cümle kullanır.

2.3. Kişinin isteğini reddettiğini belirtmek için vücut dili, sözcük ve cümle kullanır.

Davranış Tanımı

Öğrenci kendisinden bir şey istendiğinde isteği kabul ettiğini veya reddettiğini bağımsız olarak vücut dilini de kullanarak sözlü şekilde ifade eder.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenci kendisinden bir şey istendiğinde isteği kabul ettiğini veya reddettiğini bağımsız olarak vücut dilini de kullanarak sözlü şekilde ifade eder." becerisini ölçme değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 5-1.**). Öğrenci kendinden bir şey istendiğinde kabul etme/

reddetme davranışlarını bağımsız olarak vücut dilini kullanarak sözlü şekilde ifade eder ise bu durumu veri formuna (+), öğrenci tepkisiz kalır veya hatalı bir tepkide bulunur ise veri formuna (-) olarak kaydediniz.

"Öğrenci kendisinden bir şey istendiğinde isteği kabul ettiğini veya reddettiğini bağımsız olarak vücut dilini de kullanarak sözlü olarak ifade eder." becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen verileri öğrencinin doğru tepki yüzdesi olarak "•" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrık Denemelerle Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç-gereçler aşağıda verilmiştir:

Etkinlik 1-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 2-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 3-Çalışma sayfası, kalem, makas, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 4-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Tablo 5-1. Öğrenci kendisinden bir şey istendiğinde isteği kabul ettiğini veya reddettiğini bağımsız olarak vücut dilini de kullanarak sözlü şekilde ifade eder veri kayıt formu

	Tarih 05/03/2018					Tarih 06/03/2018					Tarih 07/03/2018					Tarih 08/03/2018				
Kişinin isteğini kabul ettiğini belirtmek için vücut dili, sözcük ve cümle kullanır.	-	-	-	-	-	+	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	
Kişinin isteğini reddettiğini belirtmek için vücut dili, sözcük ve cümle kullanır.	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	
Doğruluk Oranı	%0					%50					%80					%100				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$																			

Olumlu Karar Verme

Etkinlik 1. Tercih ettiğim etkinlikler arasından seçim yapıyorum.

Tercih ettiğin etkinlikleri seç.

85

Olumlu Karar Verme

Etkinlik 2. Etkinlikler arasından tercih etmediklerimi seçiyorum.

Tercih etmediğin etkinlikleri seç.

87

Güdüleme

Bu çalışmanın sonunda öğrencilerinize kendilerinden bir şey istendiğinde isteği kabul veya reddettiklerini nasıl ifade edeceklerini öğreneceklerini ifade ediniz. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştiricilerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

"Şimdi bir isteği kabul veya reddettiğimizi nasıl ifade edeceğimizi öğreneceğiz." diyerek derse başlayınız.

Uygulama

"Öğrenci kendisinden bir şey istediğinde isteği kabul ettiğini veya reddettiğini bağımsız olarak vücut dilini de kullanarak sözlü şekilde ifade eder." becerisini öğrencilerin öğrenmesi için beş etkinlik gerçekleştiriniz. Hedef davranışın öğretimi için ayrıık denemelerle öğretimi kullanınız. Öğrencileriniz etkinlikleri bağımsız olarak tamamlamaya başladıklarında doğal ortamlarda ortaya çıkan fırsatlarda öğrencilerinizin tepkilerini gözlemleyiniz. Öğrencileriniz uygun olmayan tepkilerde bulunuyorlar ise öğrencilerinize doğal ortamlarda öğretim oturumları planlayınız.

Etkinlik 1. Tercih ettiğim etkinlikler arasından seçim yapıyorum.

Etkinlik 2. Etkinlikler arasından tercih etmediklerimi seçiyorum.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Etkinlik 3. Seçimlerimi kesip yapıyorum.

Etkinlik 4. Bir teklifi kabul ettiğimi veya kabul etmediğimi ifade ediyorum.

Etkinlik 5. Bir teklifi kabul ettiğimi veya kabul etmediğimi vücut dilimle anlatıyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize “Bana harika bakıyorsun.” vb. davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise öğrencinize adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra öğrencinize etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştireçlerle birlikte somut pekiştireçler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştireçleri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yönelirse hata yapmasına izin vermeden elle yönlendirme kullanarak doğru tepkide bulunmasını sağlayınız ve hemen ardından davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız (örneğin; işaret edilen kişiye bakmanı buldun harika!) ancak sevdiği bir yiyecek veya etkinlik sunmayınız. İpuçlu tepkinin ardından öğrenci, hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirene kadar yönergeyi tekrarlayınız. Öğretimin ilk oturumlarında ipucu sunulduktan sonra ger-

Olumlu Karar Verme

Etkinlik 3. Seçimlerimi kesip yapıyorum.

Etkinlik 1 ve 2'deki seçimlerini öğretmenin ile beraber kes ve uygun yerlere yapıştır:

EVET	HAYIR

89

Etkinlik 4. Bir teklifi kabul ettiğimi veya kabul etmediğimi ifade ediyorum.

Olay dizilerindeki sonuca göre uygun ifadeyi söyle.

Benimle top oynar mısın?

.....

Benimle top oynar mısın?

.....

Benimle top oynar mısın?

.....

90

Hedef: 1.5.3. Günlük rutinleri arasında oluşan değişikliklerde esnek davranır.

Hedef Davranış(lar)

3.1. Kişiler ile ilgili değişiklikleri kabul eder.

3.5. Günlük etkinlik çizelgesindeki değişiklikleri kabul eder.

Davranış Tanımı

Öğrenci günlük etkinlik çizelgesindeki ve etrafındaki kişilerin saç, kıyafet v.b.de yapılan değişiklikleri bağımsız olarak kabul eder.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenci günlük etkinlik çizelgesindeki ve etrafındaki kişilerin saçlarında, kıyafetlerinde v.b. yapılan değişiklikleri bağımsız olarak kabul eder." becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu Örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 5-3.**). Öğrenci günlük etkinlik çizelgesindeki ve etrafındaki kişilerin saç, kıyafet v.b.de yapılan değişiklikleri bağımsız olarak kabul eder ise veri formuna (+), öğrenci tepkisiz kalır veya hatalı bir tepkide bulunur ise bu durumu veri formuna (-) olarak kaydediniz.

"Öğrenci günlük etkinlik çizelgesindeki ve etrafındaki kişilerin saçlarında, kıyafetlerinde v.b. yapılan değişiklikleri bağımsız olarak kabul eder." becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen

verileri, öğrencinin doğru tepki yüzdesi olarak grafiğe "•" içi dolu daire simgesi ile aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrık Denemelerle Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç-gereçler aşağıda verilmiştir:

Etkinlik 1-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 2-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Öğretime Hazırlık

Ön koşul beceriler

Öğrenci günlük etkinlik çizelgesindeki ve etrafındaki kişilerin saç, kıyafet v.b.de yapılan değişiklikleri bağımsız olarak kabul eder becerisinin öğretimini gerçekleştirmeden önce öğrencilerinizin aşağıdaki ön koşul becerilere sahip olup olmadığını kontrol ediniz.

- Fiziksel yardımı kabul etme
- Ses taklidi

Tablo 5-3. Öğrenci günlük etkinlik çizelgesindeki ve etrafındaki kişilerin saç, kıyafet v.b.de yapılan değişiklikleri bağımsız olarak kabul eder veri kayıt formu

	Tarih 05/03/2018					Tarih 06/03/2018					Tarih 07/03/2018					Tarih 08/03/2018				
Çizelgedeki değişiklikleri kabul eder.	-	-	-	-	-	-	+	-	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+
Kişilerdeki değişiklikleri kabul eder.	-	-	-	-	-	+	-	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+
Doğruluk Oranı	%0					%40					%70					%100				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}} \times 100$																			

Öğretim öncesi değerlendirme

Hedef davranışlara ilişkin öğrencinin performansını belirlemek için öğretime başlamadan önce onun günlük etkinlik çizelgesindeki değişikliklerde ve etrafındaki kişilerin fiziksel görünüşlerinde meydana gelen değişiklikler karşısında nasıl davradığını gözlemleyiniz. Bu aşamada ipucu sunmayınız ve öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği davranışları belirleyiniz. Öğrenci günlük etkinlik çizelgesindeki ve etrafındaki kişilerin saç, kıyafet v.b.de yapılan değişiklikleri bağımsız olarak kabul eder veri formunu kullanarak veri toplayabilirsiniz (**bk. Tablo 5-3.**). Elde edilen verileri, öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesini “•” simgesi ile başlama düzeyi verisi olarak grafiğe aktarınız.

Ortam düzenleme

Derse başlamadan önce, ders sırasında kullanılacak araç-gereçleri ve somut pekiştireçleri kontrol ediniz, eksiklikleri gideriniz ve güvenliği tehdit eden nesnelere kaldırınız. Etkinlikler ve ortam düzenlemeleri ile ilgili detaylı bilgi için aşağıdaki tabloyu inceleyiniz (**bk. Tablo 5-4.**).

Dikkati çekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencilerinize günlük etkinlik çizelgesinde veya etraflarındaki kişilerin fiziksel görünümünde değişiklikler olduğunda

nasil davrandıklarını sorarak derse başlayınız. Öğrencilere ders süresince etkinlikleri ile meşgul olanların neler kazanacağını açıklayınız.

Güdüleme

Bu çalışmanın sonunda günlük etkinlik çizelgesinde ve etraflarındaki kişilerin görünümünde meydana gelen değişikliklerde neler yapmaları gerektiğini öğreneceklerini ifade ediniz. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştireçlerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma malikarlar) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

"Şimdi çizelgemiz ve etrafımızdaki kişilerin görünümünde değişiklikler olduğunda nasıl davranacağımızı öğreneceğiz." diyerek derse başlayınız.

Uygulama

"Öğrenci günlük etkinlik çizelgesindeki ve etrafındaki kişilerin saç, kıyafet v.b.de yapılan değişiklikleri bağımsız olarak kabul eder." becerisini öğrencilerin öğrenmesi için iki etkinlik gerçekleştiriniz. Hedef davranışın öğretimi için ayırık denemelerle öğretimi kullanınız. Öğrencilerin etkinlikleri bağımsız olarak tamamlamaya başladıklarında doğal ortamlarda ortaya çıkan fırsatlarda öğrencilerinin tepkilerini göz-

Tablo 5 - 4. Etkinlikler ve Ortam Düzenlemeleri

Tüm etkinlikler sınıf ortamında gerçekleştirilecek olup, etkinlikler sırasında gerekli olan materyalleri (çalışma sayfaları, kalem, makas, ses kaydedici cihazlar, sembol tahtası ve veri formu) hazır bulundurunuz.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Olumlu Karar Verme

Etkinlik 1. Etkinlik değiştirildiğinde uygun davranışların gösterildiği resimleri seçiyorum.

Etkinlik değiştirildiğinde uygun davranışların gösterildiği resimleri işaretle.

Bugün matematik dersi yerine türkçe dersi çalışacağız.

Tamam. Türkçe dersi çalışalım.

Hayır. Matematik dersi çalışmak istiyorum.

95

Etkinlik 2. Kişilerin kılık ve kıyafeti değiştirildiğinde gösterilmesi gereken uygun davranışların gösterildiği resimleri seçiyorum.

Uygun davranışların gösterildiği resimleri işaretle.

Gözlüğünü çıkart.

Gözlüklerin güzel.

96

lemleyiniz. Öğrencileriniz uygun olmayan tepkilerde bulunuyorlar ise öğrencilerinize doğal ortamlarda öğretim oturumları planlayınız.

Etkinlik 1. Etkinlik değiştirildiğinde uygun davranışların gösterildiği resimleri seçiyorum.

Etkinlik 2. Kişilerin kılık ve kıyafeti değiştirildiğinde gösterilmesi gereken uygun davranışların gösterildiği resimleri seçiyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize “Bana harika bakıyorsun.” vb. davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise öğrencinize adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra öğrencinize etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştireçlerle birlikte somut pekiştireçler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştireçleri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yönelirse hata yapmasına izin vermeden elle yönlendirme kullanarak doğru tepkide bulunmasını sağlayınız ve hemen ardından davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız (örneğin; Uygun davranışlarını harika işaretledin!) ancak sevdiği bir yiyecek veya etkinlik sunmayınız. İpuçlu tepkinin ardından öğrenci,

hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirene kadar yönergeyi tekrarlayınız. Öğretimin ilk oturumlarında ipucu sunulduktan sonra gerçekleşen doğru tepkilerde öğrencinize sevdiği bir atıştırma ikram edebilir, sembol sunabilir ya da sevdiği bir etkinlikle kısa bir süre meşgul olmasına izin verebilirsiniz. Ancak ilerleyen öğretim oturumlarında yalnızca ilk denemede bağımsız gerçekleşen doğru tepkilere ödül sununuz. Elle yönlendirme ile sunduğunuz ipuçlarını mümkün olduğunca kısa sürede aşamalı yardım, uzamsal geri çekme, gölge olma ve yakınlık azaltma ile geri çekiniz (bk. Tablo 1-3.).

! Ders kitaplarında verilen etkinliklerin öğretim uygulamalarını tamamladıktan sonra öğrencinizin hedef davranışları doğal ortamlarda sergileyip sergilemediğini belirlemek amacıyla öğrencinize fırsatlar yaratınız. Örneğin ders sırasında sürekli takmış olduğunuz gözlüğü çıkarınız. Öğrenciniz gözlüğünü çıkardığınızda bunu kabul ediyor ve uygun davranışlar sergilemeye devam ediyor ise öğrencinize ödül sununuz. Gözlüğünüzü çıkardığınızda öğrenciniz gözlüğünüzü takmanızı istiyor, sözel tekrar yapıyor veya öfkeli (ellerini sıkma, vurma) davranışlar sergiliyor ise ona hızlı yönergeler veriniz. Öğrenciniz verdiğiniz yönergeleri yerine getiriyor ve gözlüğünüz konusunda ısrarı bırakıyorsa öğrencinizi ödüllendiriniz. Sınıf içinde yapmış olduğunuz diğer değişikliklerde öğrenciniz uygun tepkide bulunuyor ise ona ödül sununuz.

Genelleme

"Öğrenci günlük etkinlik çizelgesindeki ve etrafındaki kişilerin saç, kıyafet v.b.de yapılan değişiklikleri bağımsız olarak kabul eder." becerisinin öğretimine başlamadan önce ve öğretimde hedeflenen ölçüt karşılandıktan sonra öğretimden farklı ortamlarda genelleme verisi toplanır. Genelleme verisi "Δ" simgesi kullanılarak grafiğe aktarılabilir.

İzleme

Öğretimde belirlenen hedefe ulaşarak öğretilen becerinin sürdürülmesi önemlidir. Öğretmen, beceriyi izleme listesine almalıdır. Öğretimde belirlenen hedefe ulaşıldıktan sonra ilk bir ay içerisinde belirlenen üç farklı günde yok-

lama oturumları gerçekleştirilmelidir (örneğin; 5, 10 ve 20 gün sonra). İzleme verileri "□" simgesi ile grafiğe aktarılabilir.

Aileye Yönelik Öneriler

Okul ortamında öğrenilen becerilerin ev ortamında da sürdürülmesi öğrencilerin hem öğrendiği beceriyi farklı ortamlara aktarmasını hem de öğrendiği beceriyi sürdürmesini sağlar. Aileler; kazandırılan becerilerin genellenmesi, kalıcı hâle gelmesi ve hedef davranışlar için fırsatlar yaratmalıdır.

Açıklamalar/Dikkat Edilecek Hususlar

Öğrencinizin ifade edici dil becerilerini dikkate alarak sözel ipucunun uzunluğuna karar veriniz.

Öğrencinizin doğru tepkilerini ödüllendiriniz.

Dersin İşlenişine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Dersin işlenişine ilişkin olumlu yönler ve aksaklıklar ile ilgili görüşlerinizi yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrenme

Alanı 6

Akran Etkileşimi

ÖĞRENME ALANI 6

Akran Etkileşimi

Hedef: 1.6.1. Akran etkileşimine tepkide bulunur.

Hedef: 1.6.2. Akranının başlattığı sözel etkileşime tepki verir.

Hedef: 1.6.3. Akran etkileşimi başlatır.

Hedef Davranış(lar)

1.1. Akranına bakar/yönelir.

1.2. Akranına sözel olarak karşılık verir.

1.3. Akranının sunduğu nesneyi/yiyeceği/içeceği kabul eder.

2.1. Akranı selam verdiğinde karşılık verir.

2.2. Akranı "Nasılsın?" diye sorduğunda cevap verir.

3.1. Akranıyla selamlaşır.

3.2. Akran etkileşimi için fotoğraflı ya da yazılı etkinlik çizelgesi kullanır.

3.3. Akran etkileşimi için yüksek teknoloji kullanır.

Davranış Tanımı

Fotoğraflı ya da yazılı etkinlik çizelgesi öğrenciyi akran etkileşimine yönlendirdiğinde öğrenci bağımsız olarak akranıyla etkileşimde bulunur. Akran etkileşimi becerisinin kabul edilmesi için; öğrencinin etkileşim süresi boyunca akranına bakması, akranının başlatmış olduğu veya sürdürdüğü etkileşimleri sürdürmesi gerekmektedir.

Ölçme ve Değerlendirme

"Fotoğraflı ya da yazılı etkinlik çizelgesi öğrenciyi akran etkileşimine yönlendirdiğinde öğrenci bağımsız olarak akranıyla etkileşimde bulunur." becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu becerisi için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 6-1.**). Öğrenci, etkinlik çizelgesi akran etkileşimine yönlendirdiğinde bağımsız olarak akran etkileşimi başlatır ise bu durumu veri formunda repliksiz kısmına (+) olarak kaydediniz. Öğrenci, etkinlik çizelgesi akran etkileşimine yönlendirdiğinde kendi için hazırlanmış olan replikten yararlanarak, bağımsız olarak akran etkileşimi başlatır ise bu durumu veri formunda replikli kısmına (+) olarak, öğrenci belirlenen repliği tekrar etmez veya hatalı tepkide bulunur ise veri formunda replikli kısma (-) olarak kaydediniz.

Tablo 6-1. Fotoğraflı ya da yazılı etkinlik çizelgesi öğrenciyi akran etkileşimine yönlendirdiğinde öğrenci bağımsız olarak akranıyla etkileşimde bulunur veri kayıt formu

Replikler	Tarih 05/03/2018		Tarih 06/03/2018		Tarih 07/03/2018		Tarih 08/03/2018	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Merhaba Ozan.	-	-	+	+	+	-	+	-
Ozan nasılsın?	-	-	-	-	+	-	+	-
Ben de iyiyim.	-	-	-	-	+	-	+	-
Teşekkür ederim.	-	-	-	-	-	+	+	+
İyi dersler.	-	-	-	-	+	+	+	+
Doğruluk Oranı	0/10		2/10		6/10		7/10	
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

Akran Etkileşimi

Etkinlik 1. Arkadaşıma bakıyorum.

Arkadaşına bakan çocukları bul ve işaretle.

101

Etkinlik 2. Arkadaşımın sorularına cevap veriyorum.

Yanıma oturur musun?

Yemek saati geldi mi?

Montumu asar mısın?

Tamam, olur.

Öğretmene sor.

Tamam asarım.

Sorulara verilen uygun cevapları aynı renge boy.

Yanıma oturur musun?

Öğretmene sor.

Yemek saati geldi mi?

Tamam asarım.

Montumu asar mısın?

Tamam, olur.

102

Güdüleme

Bu çalışmanın sonunda öğrencilerinize akranlarıyla etkileşim kurmaları gerektiğini öğreneceklerini ifade ediniz. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştiricilerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

"Şimdi akran etkileşimi sırasında nasıl davranacağımızı öğreneceğiz." diyerek derse başlatabiliriz.

Uygulama

"Fotoğraflı ya da yazılı etkinlik çizelgesi öğrenciyi akran etkileşimine yönlendirdiğinde öğrenci bağımsız olarak akranıyla etkileşimde bulunur." becerisini öğrencinin öğrenmesi için beş etkinlik gerçekleştiriniz. Hedef davranışın öğretimi için ayrı denemelerle öğretimi kullanınız. Öğrenciniz etkinlikleri bağımsız olarak tamamlamaya başladığında doğal ortamlarda ortaya çıkan fırsatlarda öğrencinin tepkilerini gözlemleyiniz. Öğrenciniz uygun olmayan tepkilerde bulunuyor ise ona doğal ortamlarda öğretim oturumları planlayınız.

Etkinlik 1. Arkadaşıma bakıyorum.

Etkinlik 2. Arkadaşımın sorularına cevap veriyorum.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Etkinlik 3. Arkadaşımın sunduğu yiyeceği veya içeceği kabul ediyorum.

Etkinlik 4. Arkadaşımın selamına karşılık veriyorum.

Etkinlik 5. Arkadaşım “Nasılsın?” diye sorduğunda cevap veriyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize “Bana harika bakıyorsun.” vb. davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise öğrencinize adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra öğrencinize etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştireçlerle birlikte somut pekiştireçler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştireçleri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yönelirse hata yapmasına izin vermeden elle yönlendirme kullanarak doğru tepkide bulunmasını sağlayınız ve hemen ardından davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız (örneğin; Uygun davranışlarını harika işaretle!) ancak sevdiği bir yiyecek veya etkinlik sunmayınız. İpuçlu tepkinin ardından öğrenci, hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirene kadar yönergeyi tekrarlayınız. Öğretimin ilk

Akran Etkileşimi

Etkinlik 3. Arkadaşımın sunduğu yiyeceği veya içeceği kabul ediyorum.

Arkadaşının verdiği nesneyi, yiyeceği, içeceği kabul eden resimleri işaretleyin.

103

Etkinlik 4. Arkadaşım selamına karşılık veriyorum.

Arkadaşına selam veren resimleri bul işaretleyin.

104

Akran Etkileşimi

Etkinlik 5. Arkadaşım "Nasıl-sın?" diye sorduğunda cevap veriyorum.

Arkadaşın "Nasıl-sın?" diye sorduğunda uygun cevap ver:

Nasıl-sın?

Nasıl-sın?

Nasıl-sın?

Nasıl-sın?

105

İçeriklerinde ipucu sunulduktan sonra gerçekleşen doğru tepkilerde öğrencinize sevdiği bir atıştırmalık ikram edebilir, sembol sunabilir ya da sevdiği bir etkinlikle kısa bir süre meşgul olmasına izin verebilirsiniz. Ancak ilerleyen öğretim oturumlarında yalnızca ilk denemede bağımsız gerçekleşen doğru tepkilere ödül sununuz. Elle yönlendirme ile sunduğunuz ipuçlarını mümkün olduğunca kısa sürede aşamalı yardım, uzamsal geri çekme, gölge olma ve yakınlık azaltma ile geri çekiniz (**bk. Tablo 1-3.**).

Ders kitaplarında verilen etkinliklerin öğretim uygulamalarını tamamladıktan sonra öğrencinizin hedef davranışları doğal ortamlarda sergileyip sergilemediğini belirlemek amacıyla ona fırsatlar yaratınız. Öğrenciniz bağımsız olarak akran etkileşimi başlatır ve akranının başlattığı etkileşimleri bağımsız şekilde sürdürür ise onu ödüllendiriniz. Öğrenciniz akran etkileşimi başlatmaz veya akranının başlattığı etkileşimi sürdürmez ise aşağıda verilmiş olan öğretim prosedürünü takip ediniz:

	Öğrenci akranına "Merhaba Ozan." der.		Akran öğrenciye bakar ve "Merhaba." der.
	Öğrenci akranına bakarak "Ozan nasılsın?" der.		Akran "İyi-yim, sen nasılsın?" der
	Öğrenci akranına bakarak "Ben de iyi-yim." der		Akran yiyecek ikram eder.
	Öğrenci akranına bakarak teşekkür eder ve yiyeceği alır.		Akran "Afiyet olsun." der.
	Öğrenci akranına bakarak "İyi dersler." der ve sırasına oturur.		Akran "Görüşürüz." der.

Hedef: 1.6.4. Akranıyla oyun oynar.

Hedef Davranış(lar)

4.8. Oyun esnasında fotoğraflı etkinlik çizelgesi aracılığıyla akran etkileşimi kurar.

Davranış Tanımı

Öğrenci, fotoğraflı etkinlik çizelgesi yardımıyla akranıyla oyun oynarken çizelgeden akran etkileşimi ipucu geldiğinde öğrenci olarak akranıyla etkileşim kurar.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenci fotoğraflı etkinlik çizelgesi yardımıyla akranıyla oyun oynarken çizelgeden akran etkileşimi ipucu geldiğinde öğrenci bağımsız olarak akranıyla etkileşim kurar." becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 6-3.**). Öğrenciyi oyun sırasında fotoğraflı etkinlik çizelgesi akran etkileşimine yönlendirdiğinde bağımsız olarak akran etkileşimi başlatır ise veri formunda repliksiz kutusuna (+), öğrenci etkinlik çizelgesi akran etkileşimine yönlendirdiğinde kendi için hazırlanmış olan replikten yararlanarak bağımsız şekilde akran etkileşimi başlatır ise veri formunda replikli kutusuna (+) olarak kaydediniz. Öğrenci belirlenen repliği tekrar etmez veya hatalı tepkide bulunur ise bu durumu da veri formunda replikli kutusuna (-) olarak kaydediniz.

"Fotoğraflı ya da yazılı etkinlik çizelgesi öğrenciyi akran etkileşimine yönlendirdiğinde öğrenci bağımsız olarak akranıyla etkileşimde bulunur." becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen replikli verileri etkileşim sayısı olarak "•" simgesi ile, elde edilen repliksiz verileri etkileşim sayısı olarak "o" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Replikli Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç-gereçler aşağıda verilmiştir:

Etkinlik 1-Çalışma sayfası, ses kayıt cihazı, pekiştireçler, sembol tahtası, etkinlik çizelgesi.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tablo 6-3. Öğrenci, fotoğraflı etkinlik çizelgesi yardımıyla akranıyla oyun oynarken çizelgeden akran etkileşimi ipucu geldiğinde bağımsız olarak akranıyla etkileşim kurar veri kayıt formu

Replikler	Tarih 05/03/2018		Tarih 06/03/2018		Tarih 07/03/2018		Tarih 08/03/2018	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Ben araba yapıyorum.	-	-	+	+	+	-	+	-
Sıra kırmızı legoda .	-	-	-	-	+	-	+	-
Şimdi tekerlekleri takacağım.	-	-	-	-	+	-	+	+
Bak arabayı yaptım.	-	-	+	-	+	-	+	+
Seninle oynamak harika.	-	-	-	-	+	+	+	+
Doğruluk Oranı	0/10		3/10		6/10		8/10	
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

Öğretime Hazırlık Ön koşul beceriler

"Fotoğraflı ya da yazılı etkinlik çizelgesi öğrenciyi akran etkileşimine yönlendirdiğinde öğrenci bağımsız olarak akranıyla etkileşimde bulunur." becerisinin öğretimini gerçekleştirmeden önce öğrencilerinizin aşağıdaki ön koşul becerilere sahip olup olmadıklarını kontrol ediniz.

- Resim nesne ilişkilendirme
- Fiziksel yardımı kabul etme
- Ses taklit etme
- Etkileşim boyunca sıra alma
- Etkileşim sırasında göz kontağı kurma

Öğretim öncesi değerlendirme

Öğrencinizin hedef davranışlara ilişkin performansını belirlemek için öğretime başlamadan önce onun akranıyla etkileşimde bulunduğu davranışlarını gözlemleyiniz. Bu aşamada ipucu sunmayınız ve öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği davranışları belirleyiniz. "Öğrenci fotoğraflı etkinlik çizelgesi yardımıyla akranıyla oyun oynarken çizelgeden akran etkileşimi ipucu geldiğinde öğrenci bağımsız olarak akranıyla etkileşim kurar veri formu"nu kullanarak veri toplayabilirsiniz (**bk. Tablo 6-3.**). Elde edilen verileri öğrencinin başlattığı etkileşim sayısı olarak "•" simgesi ile başlama düzeyi verisi olarak grafiğe aktarınız.

Ortam düzenleme

Derse başlamadan önce, ders sırasında kullanılacak araç-gereçleri ve somut pekiştireçleri kontrol ediniz, eksiklikleri gideriniz ve güvenliği tehdit eden nesnelere kaldırınız. Etkinlikler ve

.....
.....
.....
.....
.....

ortam düzenlemeleri ile ilgili detaylı bilgi için aşağıdaki tabloyu inceleyiniz (**bk. Tablo 6-4.**).

Dikkati çekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencilerinize akranlarıyla oyun oynarken nasıl etkileşim kurduklarını sorarak derse başlayınız. Öğrencilere ders süresince etkinlikleri ile meşgul olanların neler kazanacağı açıklayınız.

Güdüleme

Öğrencilerinize bu çalışmanın sonunda akranlarıyla oyun oynarken etkileşim başlatmayı öğreneceklerini ifade ediniz. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştireçlerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma-lıklar) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

Şimdi oyun oynarken akranımızla nasıl etkileşim başlatacağımızı öğreneceğiz diyerek derse başlayınız.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Tablo 6 - 4. Etkinlikler ve Ortam Düzenlemeleri

Tüm etkinlikler sınıf ortamında gerçekleştirilecek olup, etkinlikler sırasında gerekli olan materyalleri (çalışma sayfaları, kalem, makas, ses kaydedici cihazlar, sembol tahtası ve veri formu) hazır bulundurunuz.

Akran Etkileşimi

Etkinlik 1. Bir etkinlik çizelgesi yardımıyla arkadaşımınla oyun oynuyorum.

Oyun ve oyun arkadaşını seç.

- 1 Oyun seçiyorum.
- 2 Oyun arkadaşımı seçiyorum.
- 3 Oyun ve oyun arkadaşımın resmini çizelgeme yapıyorum.

107

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Uygulama

"Öğrenci, fotoğraflı etkinlik çizelgesi yardımıyla akranıyla oyun oynarken çizelgeden akran etkileşimi ipucu geldiğinde öğrenci bağımsız olarak akranıyla etkileşim kurar." becerisini öğrencilerin öğrenmesi için bir etkinlik gerçekleştiriniz. Hedef davranışın öğretimi için replikli öğretimi kullanınız.

Etkinlik 1. Bir etkinlik çizelgesi yardımıyla arkadaşımınla oyun oynuyorum.

Öğrenciniz ders kitabında verilmiş olan etkinlik çizelgesini takip ederek akranıyla oyun oynamaya başlar. Öğrenciniz çizelgesini takip ederek oyun sırasında görevlerini yerine getirir. Öğrenciniz çizelgeden etkileşim geldiğinde bağımsız olarak etkileşim başlatır ise öğrencinizi ödüllendiriniz. Öğrenciniz çizelgeden etkileşim geldiğinde kendi için hazırlanmış olan replikten yararlanarak bağımsız şekilde akranıyla etkileşim başlatır ise öğrencinizi ödüllendiriniz. İlerleyen öğretim oturumlarında doğru tepkilere sunulan pekiştiricileri geri çekmek ve doğru tepkilerin devam etmesi amacıyla pekiştiricileri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğrenciniz belirlenen repliği bağımsız olarak kullanıp etkileşim başlatmaz ise öğrenciniz bağımsız olarak etkileşim başlatana kadar öğrencinize davranış provası yaptırınız. İlk öğretim oturumlarında davranış provası sonrasında gerçekleşen doğru tepkileri de ödüllendiriniz. İlerleyen öğretim oturumlarında ise yalnızca ilk denemede gerçekleşen doğru tepkileri ödüllendiriniz.

İzleme

Öğretimde belirlenen hedefe ulaşarak öğrenilen becerinin sürdürülmesi önemlidir. Öğretmen, beceriyi izleme listesine almalıdır. Öğretimde belirlenen hedefe ulaşıldıktan sonra ilk bir ay içerisinde belirlenen üç farklı günde yoklama oturumları gerçekleştirilmelidir (örneğin; 5, 10 ve 20 gün sonra). İzleme verileri "□" simgesi ile grafiğe aktarılabilir.

Aileye Yönelik Öneriler

Okul ortamında öğrenilen becerilerin ev ortamında da sürdürülmesi öğrencinin hem öğren-

Hedef: 1.6.5. Akranıyla sohbet eder.

Hedef Davranış(lar)

5.4. Sınıf ortamında akranıyla sohbet eder.

Davranış Tanımı

Öğrenci, öğretmeni istediğinde, etkinlik çizelgesi yönlendirdiğinde bağımsız olarak akranıyla sohbet eder. Öğrencinin sohbet etme davranışını yerine getirdiğinin kabul edilmesi için:

Çizelge veya öğretmen öğrenciyi akranıyla sohbet etmeye yönlendirdiğinde öğrencinin akranının yanına giderek etkileşim başlatması, akranın sürdürmüş olduğu etkileşimi bağlam içinde sürdürmesi ve etkileşim süresince uygun davranışlar sergilemesi gerekmektedir.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenci öğretmeni istediğinde, etkinlik çizelgesi yönlendirdiğinde bağımsız olarak akranıyla sohbet eder." becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 6-5.**). Öğrenci bir konu hakkında bağımsız olarak akranıyla sohbet başlatır ve sürdürür ise her bir etkileşimi veri formunda repliksiz kutusuna (+) olarak kaydediniz. Öğrenci kendi için hazırlanış olan rep-

likten yararlanarak bağımsız olarak akranıyla sohbet başlatır ve sürdürür ise bu durumu veri formunda replikli kutusuna (+), öğrenci belirlenen repliği tekrar etmez veya hatalı tepkide bulunur ise veri formunda replikli kutusuna (-) olarak kaydediniz.

"Öğrenci öğretmeni istediğinde, etkinlik çizelgesi yönlendirdiğinde bağımsız olarak akranıyla sohbet eder." becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen replikli verileri etkileşim sayısı olarak "•" simgesi ile, elde edilen repliksiz verileri etkileşim sayısı olarak "o" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Replikli Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç-gereçler aşağıda verilmiştir:

Etkinlik 1-Çalışma sayfası, ses kayıt cihazı, pekiştireçler, sembol tahtası.

Etkinlik 2-Çalışma sayfası, ses kayıt cihazı, pekiştireçler, sembol tahtası.

Tablo 6-5. Öğrenci öğretmeni istediğinde, etkinlik çizelgesi yönlendirdiğinde bağımsız olarak akranıyla sohbet eder veri kayıt formu

Replikler	Tarih 05/03/2018		Tarih 06/03/2018		Tarih 07/03/2018		Tarih 08/03/2018	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Yazın sıcak olur.	-	-	+	+	+	-	+	-
Tişört kapri giyerim.	-	-	-	-	+	-	+	-
Dışarıda şapka takarım.	-	-	-	-	-	+	+	+
Ailemle tatile giderim.	-	-	+	-	+	-	+	+
Tatilde havuzda yüzerim.	-	-	-	-	+	+	+	+
Doğruluk Oranı	0/5	0/5	2/5	1/5	4/5	2/5	5/5	3/5
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

Öğretime Hazırlık Ön koşul beceriler

"Fotoğraflı ya da yazılı etkinlik çizelgesi öğrenciyi akran etkileşimine yönlendirdiğinde öğrenci bağımsız olarak akranıyla etkileşimde bulunur." becerisinin öğretimini gerçekleştirmeden önce öğrencilerinizin aşağıdaki ön koşul becerilere sahip olup olmadığını kontrol ediniz.

- Ses taklit etme
- Fiziksel yardımı kabul etme
- Resim nesne ilişkilendirme
- Etkileşim sırasında sıra alma
- Etkileşim sırasında göz kontağı kurm

Öğretim öncesi değerlendirme

Hedef davranışlara ilişkin öğrencinizin performansını belirlemek için öğretime başlamadan önce onun akranıyla sohbet ettiği davranışlarını gözlemleyiniz. Bu aşamada ipucu sunmayınız ve öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği davranışları belirleyiniz. Fotoğraflı ya da yazılı etkinlik çizelgesi öğrenciyi akran etkileşimine yönlendirdiğinde öğrenci bağımsız olarak akranıyla etkileşimde bulunur veri formunu kullanarak veri toplayabilirsiniz (**bk. Tablo 6-5.**) Elde edilen verileri öğrencinin başlattığı etkileşim sayısı olarak "•" simgesi ile başlama düzeyi verisi olarak grafiğe aktarınız.

Ortam düzenleme

Derse başlamadan önce, ders sırasında kullanılacak araç-gereçleri ve somut pekiştireçleri kontrol ediniz, eksiklikleri gideriniz ve güvenliği tehdit eden nesnelere kaldırınız. Etkinlikler ve ortam düzenlemeleri ile ilgili detaylı bilgi için aşağıdaki tabloyu inceleyiniz (**bk. Tablo 6-6.**)

Dikkati çekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencilerinize akranlarıyla nasıl sohbet ettiklerini sorarak derse başlayınız. Öğrencilere ders süresince etkinlikleri ile meşgul olanların neler kazanacağını açıklayınız.

Güdüleme

Bu çalışmanın sonunda akranlarıyla sohbet etmeyi öğreneceklerini ifade ediniz. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştireçlerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma malzemeleri) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

"Şimdi akranımızla nasıl sohbet edeceğimizi öğreneceğiz." diyerek derse başlayınız.

Uygulama

"Fotoğraflı ya da yazılı etkinlik çizelgesi öğrenciyi akran etkileşimine yönlendirdiğinde öğrenci bağımsız olarak akranıyla etkileşimde bulunur." becerisini öğrencilerin öğrenmesi için bir etkinlik gerçekleştiriniz. Hedef davranışın öğretimi için replikli öğretimi kullanınız.

Etkinlik 1. Arkadaşım ile sohbet ediyorum.

Öğrenciniz siz istediğinizde veya etkinlik çizelgesinden akranıyla sohbet ipucu geldiğinde kendisi için hazırlanmış olan replikleri alarak akranının yanına gider. Ardından akranına "Yaz mevsimi hakkında sohbet edelim mi?" diye sorar. Akranı teklifini kabul ettiğinde öğrenciniz hazırlanmış olduğunuz fotoğraf görseline bakar ardından repliğe basarak akranıyla etkileşim başlatır ise onu ödüllendiriniz. Öğrenciniz hazırlanmış olduğunuz repliği tekrar etmiyor veya hatalı bir tepkide bulunuyor ise repliği bağımsız

Tablo 6 - 6. Etkinlikler ve Ortam Düzenlemeleri

Tüm etkinlikler sınıf ortamında gerçekleştirilecek olup, etkinlikler sırasında gerekli olan materyalleri (çalışma sayfaları, kalem, makas, ses kaydedici cihazlar, sembol tahtası ve veri formu) hazır bulundurunuz.

Hedef: 1.6.6. Akranına öğretim yapar.

Hedef Davranış(lar)

- 6.1. Öğretim ortamını düzenler.
- 6.2. Öğrenci rolü oynayan akranının dikkatini kendine ve öğretim materyallerine çeker.
- 6.3. Hedef uyarını sunar.
- 6.4. Doğru tepkiyi pekiştirir.
- 6.5. Doğru tepkiyi ortaya çıkarmak için ipucu sunar.

Davranış Tanımı

Akran öğretimi, akranların öğreten ve öğrenen rollerinde etkinliklerini bağımsız olarak tamamlamaları anlamına gelir. Öğreten ve öğrenen akranlardan aşağıdaki tepkiler beklenmektedir:

Öğreten: Öğreten akran; öğrenen akranın karşısına oturur ve tepkide bulunması için öğrenen akranla göz kontağı kurarak yönergeyi sunar (Eşleme kartını uzatarak “eşle” yönergesini verir veya ilişkilendirme kartını uzatarak “ilişkilendir” yönergesini verir.). Yönergeyi sunduktan sonra öğrenen akran doğru cevap verir ise dönüştürülebilir sembol veya somut pekiştireçler kullanarak akranını ödüllendirir ve bir sonraki

denemeye geçer. Öğrenen akran tepkisiz kalır veya hatalı bir tepkide bulunur ise öğretmen rolünde bulunan akran, öğrenen akranına doğru tepkide bulunması için ipucu verir ve bir sonraki denemeye geçer.

Öğrenen: Öğrenen akran; öğreten akranın karşısına oturur ve onunla göz kontağı kurar. Öğreten akranının kendisine yönergeyi sunmasını ve bitirmesini bekler, ardından akranın kendisine verdiği yönergeye bağımsız olarak doğru tepkide bulunur

Ölçme ve Değerlendirme

Akran öğretimi becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Akran öğretimi becerisi için hazırlanmış olan beceri analizi kayıt veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 6-7., 6-8.**). Akran öğretimi becerisini ölçme-değerlendirme aşamasında, beceri analizi kayıt formu kullanılır. Öğrenen/ öğreten akran belirlenen basamakları bağımsız yerine getirirse artı (+), ipucu sunulmasının ardından yerine getirirse eksi (-) alır. Elde edilen veriler doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" simgesi ile grafiğe aktarılır. Ölçüt %80 olarak belirlenir.

Tablo 6-7. Öğreten akran beceri analizi kayıt veri formu

Davranışlar	Tarih 05/03/2018	Tarih 06/03/2018	Tarih 07/03/2018	Tarih 08/03/2018
Öğrenen akran ile karşılıklı oturur.	-	-	+	+
Öğrenen akran ile göz kontağı kurar.	-	-	-	+
Yönerge verir	-	+	+	+
Öğrenen akranın tepkide bulunmasını bekler.	-	+	+	-
Ödül verir veya hataları düzeltir.	-	-	-	+
Bir sonraki denemeye geçer.	-	-	-	+
Doğruluk Oranı	%0	%33	%50	%83
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}} \times 100$			

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

İpucu Sunma ve İpucunu Geri Çekme

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç-gereçler aşağıda verilmiştir.

Etkinlik 1-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 2-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 3-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 4-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 5-Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası, etkinlik çizelgesi

Öğretime Hazırlık

Ön koşul beceriler

"Fotoğraflı ya da yazılı etkinlik çizelgesi öğrenciyi akran etkileşimine yönlendirdiğinde öğrenci bağımsız olarak akranıyla etkileşimde bulunur." becerisinin öğretimini gerçekleştirmeden önce öğrencilerinizin aşağıdaki ön koşul becerilere sahip olduğunu kontrol ediniz.

- Rol yapabilme
- Pekiştirmeyi bilme
- Öğretim yapacağı konuyu bilme

- Akranıyla etkileşim başlatabilme
- Akranının başlattığı etkileşimi sürdürme
- Akranlarını izleyerek akranları ile ilişki kurma
- Akranına dikkatini yöneltmek etkileşime girme

Öğretim öncesi değerlendirme

Hedef davranışlara ilişkin öğrencinin performansını belirlemek için öğretime başlamadan önce öğrencinin akran öğretimi sırasında davranışlarını gözlemleyiniz. Bu aşamada ipucu sunmayınız ve öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği davranışları belirleyiniz. Akran öğretimi veri formunu kullanarak veri toplayabilirsiniz (**bk. Tablo 6-7., 6-8.**). Elde edilen verileri öğrencinin başlattığı etkileşim sayısı olarak "•" simgesi ile başlama düzeyi verisi olarak grafiğe aktarınız.

Ortam düzenleme

Derse başlamadan önce, ders sırasında kullanılacak araç-gereçleri ve somut pekiştiricileri kontrol ediniz, eksiklikleri gideriniz ve güvenliği tehdit eden nesnelere kaldırınız. Etkinlikler ve ortam düzenlemeleri ile ilgili detaylı bilgi için aşağıdaki tabloyu inceleyiniz (**bk. Tablo 6-9.**).

Dikkati çekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencilerinize, akranlarına bir şey öğretmek istediklerinde veya akranların-

Tablo 6-8. Öğrenen akran beceri analizi kayıt veri formu

Davranışlar	Tarih 05/03/2018	Tarih 06/03/2018	Tarih 07/03/2018	Tarih 08/03/2018
Öğreten akran ile karşılıklı oturur.	-	-	+	+
Öğreten akran ile göz kontağı kurar.	-	+	-	+
Öğreten akranın yönerge sunmasını bekler.	-	+	+	+
Öğreten akranın yönergesini bitirmesini bekler.	-	-	+	-
Tepkide bulunur.	-	-	-	+
Doğruluk Oranı	%0	%40	%60	%80
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}} \times 100$			

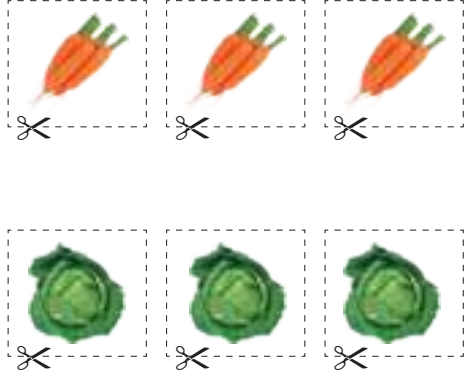

Akran Etkileşimi

Etkinlik 3. Arkadaşım için öğretim materyali hazırlıyorum.

Öğreten: Resimleri öğretmenin ile beraber kes.

117

Akran Etkileşimi

Etkinlik 4. Arkadaşım için öğretim çizelgesi hazırlıyorum.

Resimleri örnekteki gibi çalışma dosyasına yerleştir.

Öğreten Dosyası

Öğrenen Dosyası

121

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the right side of the page.

lir ya da sembol sunabilirsiniz ancak ilerleyen öğretim oturumlarında yalnızca ilk denemede bağımsız gerçekleşen doğru tepkilere ödül sununuz. Elle yönlendirme ile sunulan ipuçlarını, mümkün olduğunca kısa sürede aşamalı yardım, uzamsal geri çekme, gölge olma ve yakınlık azaltma ile geri çekiniz (**bk. Tablo 1-3.**).

İlk dört etkinliği tamamladıktan sonra Etkinlik 5'i aşağıda verilmiş olan öğretim prosedürünü takip ederek tamamlayınız:

Öğrenen ve öğreten (öğretmen rolünde) öğrenciler sınıf ortamında karşılıklı oturduktan sonra "Hadi arkadaşına eşleme çalıştır." yönergesi verilir. Davranışın tanımında verilmiş olan akran öğretimi basamakları (bk. Davranış Tanımı) takip edilerek öğretim gerçekleştirilir.

Öğreten akranı, eşleme kartlarının bulunduğu dosyayı takip ederek akranına öğretim yapması için sınıf öğretmeni elle yönlendirme sunar. Elle yönlendirme ile sunulan ipuçları mümkün olduğunca kısa sürede aşamalı yardım ile geri çekilir. Öğreten akranın bağımsız tepkileri pekiştirilir. Öğreten akran, öğretim yaparken iş birliği göstererek doğru tepkiler verir ise oturum sonlandırılmadan önce son sembolü kazandırılır ve semboller dönüştürülerek ödüle ulaşması sağlanır. Öğreten akranın olası hatalı tepkileri için aşağıdaki basamaklar takip edilmelidir.

1. Öğreten akran; öğretmenin yönergesinden sonra öğrenen akran ile karşılıklı oturma davranışını sergilemez, göz kontağı kurmaz, öğretimde kullanılacak materyale yönelmez, öğrenen akranı ödül sunmaz ise sınıf öğretmeni öğreten akranı elle yönlendirme sunarak becerileri tamamlamasını sağlar.

2. Öğreten akran, yönerge vermez ve öğrenen akranın doğru veya hatalı tepkisine geri dönüşte bulunmaz ise sınıf öğretmeni öğreten akranı sözel ipucu veya replik (yazılı veya sesli) sunarak becerileri tamamlamasını sağlar.

Öğrenen akranı, davranış tanımında belirtilmiş olan beceri basamaklarını yerine getirmesi için elle yönlendirme sunulmuştur. Öğrenen akranın doğru tepkileri ödüllendirilir. Öğrenen

akranın olası hatalı tepkileri için aşağıdaki basamaklar takip edilmelidir:

1. Öğrenen akran, öğretmenin yönergesinden sonra öğreten akran ile karşılıklı oturma davranışını sergilemez ve göz kontağı kurmaz ise, sınıf öğretmeni öğrenen rolündeki akranı elle yönlendirme sunarak becerileri tamamlamasını sağlar.

2. Öğrenen akran, öğreten akranın yönergesinden(eşle) sonra tepkide bulunmaz veya hatalı tepkide bulunur ise öğreten akran yanlış olan eşleme görselini masadan kaldırarak doğru eşleme görselini masaya koyar.

Öğretim sırasında öğrenen akran veya öğretmen rolündeki akranın problem davranış çıkarması durumunda öğretim oturumu sonlandırılmaz. Sınıf öğretmeni, akran öğretimi oturumunda problem davranış gösteren öğrencinin oturum sonunda ödül almasına izin vermez. Bir sonraki sayfada örnek bir öğretim programı sizlerle paylaşılmıştır.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğreten akran, eşleme kartını gösterir ve “eşle” yönergesini verir.

Öğrenen akran, görselin eşini önündeki seçeneklerden seçer.

Öğrenen akran, eş görseli masada bulunan görselin yanına koyar.

Öğreten akran, sonuçları kontrol eder/karşılaştırır.

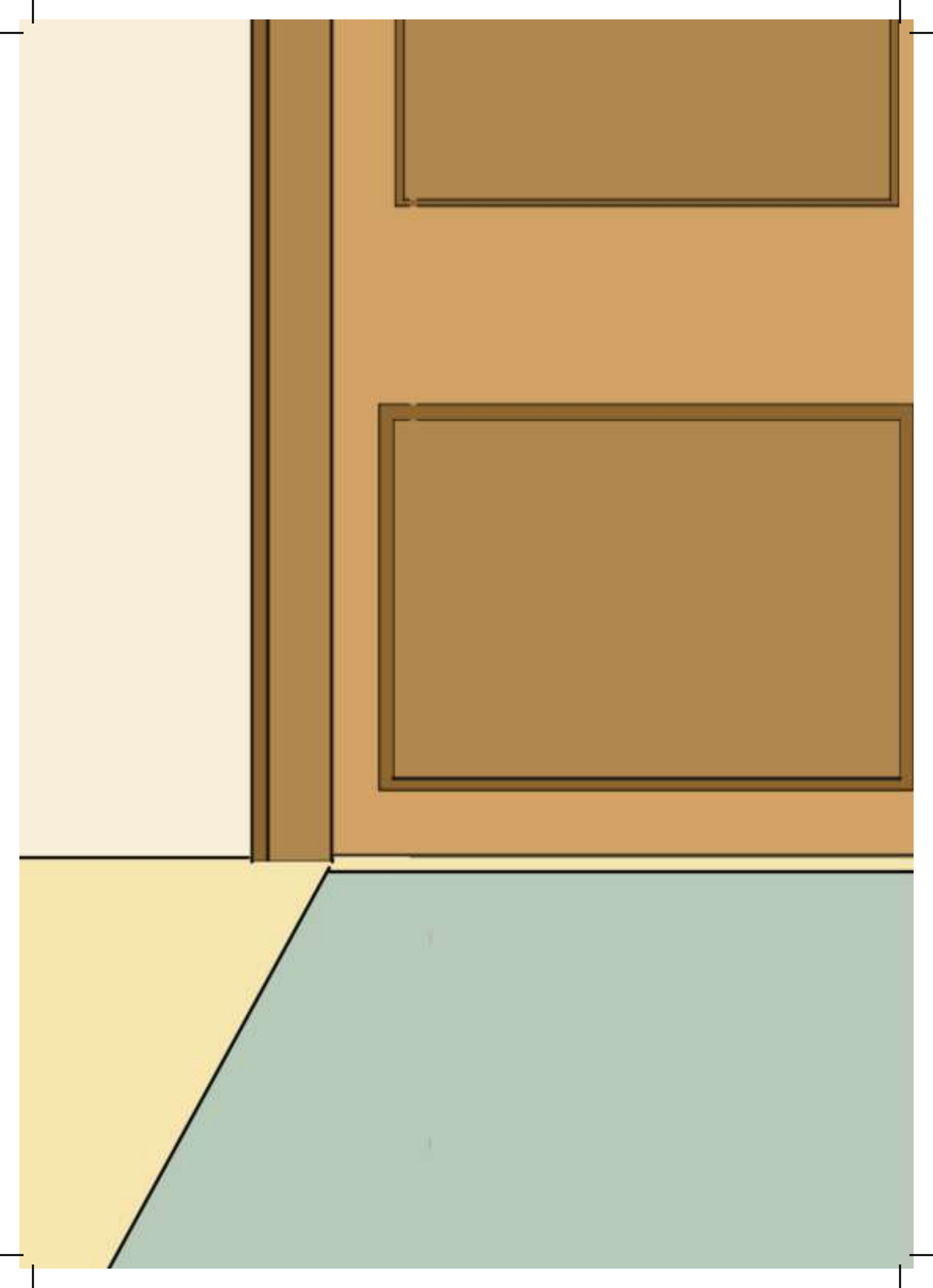
Öğreten akran, doğru tepki için öğrenen akranı ödül sunar, öğrenen akranın yanlış tepki vermesi veya tepkisiz kalması durumunda doğru eş görseli masaya koyar.

Öğreten akran, bir sonraki çalışma sayfasına geçmek için sayfayı çevirir. Bir sonraki çalışmalar aynı şekilde gerçekleştirilir.

Öğrenme Alanı 7

Sorumluluk

ÖĞRENME ALANI 7 SORUMLULUK

Hedef: 1.7.1. Kardeşiyle ilgili sorumlulukları yerine getirir.

Hedef Davranış(lar)

1.3. Yeni doğan kardeşi/bebeklere uygun şekilde davranır.

Davranış Tanımı

Öğrenci, kardeşiyle ilgili sorumlulukları bağımsız olarak yerine getirir.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenci kardeşiyle ilgili sorumlulukları bağımsız olarak yerine getirir." becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 7-1.**). Öğrenci kardeşi ile ilgili sorumluluklarını bağımsız olarak yerine getirir ise (+) alır. Öğrenci kardeşi ile ilgili sorumluluklarını bağımsız olarak yerine getirmez veya hatalı tepkide bulunur ise (-) alır. "Öğrenci kardeşi ile ilgili sorumluluklarını bağımsız olarak yerine getirir." becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik

formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrık Denemelerle Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç gereçler aşağıda verilmiştir.

Etkinlik 1 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 2 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 3 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 4 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Öğretime Hazırlık

Ön koşul beceriler

"Öğrenci kardeşi ile ilgili sorumluluklarını bağımsız olarak yerine getirir." becerisinin öğretimini gerçekleştirmeden önce öğrencilerinizin aşağıdaki ön koşul becerilere sahip olup olmadıklarını kontrol ediniz.

- Fiziksel yardımı kabul etme
- Nesne tanıma ve ayırt etme

Tablo 7-1. Öğrenci kardeşi ile ilgili sorumluluklarını bağımsız olarak yerine getirir olay kayıt formu

Davranışlar	Tarih 05/03/2018					Tarih 06/03/2018					Tarih 07/03/2018					Tarih 08/03/2018				
	-	-	-	-	+	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
Kardeşine uygun şekilde davranır.	-	-	-	-	+	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
Kardeşinin eşyalarını uygun şekilde davranır.	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Kardeşinin bakımında yardımcı olur.	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+
Doğruluk Oranı	%4					%47					%73					%100				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$																			

Uygulama

"Öğrenci kardeşi ile ilgili sorumluluklarını bağımsız olarak yerine getirir." becerisini öğrencilerin öğrenmesi için üç etkinlik gerçekleştiriniz. Hedef davranışlar için hazırlanmış olan etkinlikleri öğrenciler tamamladıktan sonra öğrencinizin sosyal hayatta hedef davranışları sergileyip sergilemediğini gözlemlemek amacıyla öğretim fırsatlarını yaratınız. Tüm etkinlikleri ayrıık deneyimlerle öğretim yöntemini kullanarak gerçekleştiriniz.

Etkinlik 1. Kardeşe veya küçük bebeğe uygun şekilde davranıyorum.

Etkinlik 2. Kardeşimin eşyalarını uygun şekilde kullanıyorum.

Etkinlik 3. Karışık verilen resimleri olay sırasına göre diziyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize "Bana harika bakıyorsun." vb. davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise öğrencinize adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra ona etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştireçlerle birlikte somut pekiştireçler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştireçleri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Sorumluluk

Etkinlik 1. Kardeşime veya bebeklere uygun şekilde davranıyorum.

Uygun davranışları bul ve işaretle.

127

Etkinlik 2. Küçük kardeşimin eşyalarını kullanmamam gerektiğini biliyorum.

Uygun davranışları bul ve işaretle.

128

Hedef: 1.7.2. Verilen sözü yerine getirir.

Hedef Davranış(lar)

2.3. Kendisi ile yapılan davranış kontratlarına uyar.

Davranış Tanımı

Öğrenci kendisi ile davranış kontratı yapıldığında belirlenen süre boyunca bağımsız olarak davranış kontratına uygun şekilde davranır.

Ölçme ve Değerlendirme

"Kendisi ile yapılan davranış kontratlarına uyar." becerisini ölçme değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 7-3.**). Öğrenci davranış kontratına uyar ise ise (+) alır. Öğrenci davranış kontratına uymaz ise (-) alır. "Kendisi ile yapılan davranış kontratlarına uyar." becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrık Denemelerle Öğretim, İpucunu Sunma ve İpucunu Geri Çekme ile Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç-gereçler aşağıda verilmiştir:

Etkinlik 1 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştireçler, sembol tahtası.

"Kendisi ile yapılan davranış kontratlarına uyar." becerisinin öğretimini gerçekleştirmeden önce öğrencilerinizin aşağıdaki ön koşul becerilere sahip olup olmadıklarını kontrol ediniz.

- Verilen görevi yerine getirme
- Neden sonuç ilişkisi kurabilme
- Duygularını kontrol etme
- Fiziksel yardımı kabul etme

Öğretim öncesi değerlendirme

Hedef davranışlara ilişkin öğrencinizin performansını belirlemek için öğretime başlamadan önce öğrencinin sınıf içinde davranışlarını gözlemleyiniz. Bu aşamada ipucu sunmayınız ve öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği davranışları belirleyiniz. "Kendisi ile yapılan davranış kontratlarına uyar olay kayıt formu"nu kullanarak veri toplayabilirsiniz (**bk. Tablo 7-3.**). Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" simgesi ile başlama düzeyi verisi olarak grafiğe aktarınız.

Ortam düzenleme

Derse başlamadan önce, ders sırasında kullanılacak araç-gereçleri ve somut pekiştireçleri kontrol ediniz, eksiklikleri gideriniz ve güvenliği tehdit eden nesnelere kaldırınız. Etkinlikler ve

Tablo 7-3. Öğrenci kendisi ile davranış kontratı yapıldığında belirlenen süre boyunca bağımsız olarak davranış kontratına uygun şekilde davranır olay kayıt formu

Davranışlar	Öfke	Motor Tekrar	Sözel Tekrar
09:00 – 09:05	+	+	-
09:05 – 09:10	+	-	-
09:10 - 09:15	+	+	+
Doğruluk Oranı	%100	%67	%33
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}} \times 100$		

ortam düzenlemeleri ile ilgili detaylı bilgi için aşağıdaki tabloyu inceleyiniz (**bk. Tablo 7-4.**).

Dikkati çekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencilerinize davranış kontratı yapıldığında nasıl davranmaları gerektiğini sorarak derse başlayınız. Öğrencilere ders süresince etkinlikleri ile meşgul olanların neler kazanacağı açıklayınız.

Güdüleme

Öğrencilerinize bu çalışmanın sonunda davranış kontratlarına uygun davranma becerisi kazandırmayı hedeflediğinizi ifade ederek derse başlayınız. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştireçlerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

"Şimdi davranış kontratı yapıldığında nasıl davranacağımızı öğreneceğiz." diyerek derse başlayınız.

Uygulama

"Kendisi ile yapılan davranış kontratlarına uyar." becerisini öğrencilerin öğrenmesi için bir etkinlik gerçekleştiriniz. Etkinliği ayırık denemelerle öğretim yöntemini kullanarak gerçekleştiriniz. Hedef davranışlar için hazırlanmış olan etkinlikleri öğrenciler tamamladıktan sonra öğrencinizin sosyal hayatta hedef davranışları sergileyip sergilemediğini gözlemlemek amacıyla öğretim fırsatlarını yaratınız.

Etkinlik 1. Verilen söze uygun olmayan davranışları buluyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize "Bana harika bakıyorsun." vb. davranışla ilişkilendirilmiş övgü

cümleleri kullanınız, bakmıyor ise ona adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra ona etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştireçlerle birlikte somut pekiştireçler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştireçleri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yönelirse hata yapmasına izin vermeden elle yönlendirme kullanarak doğru tepkide bulunmasını sağlayınız ve hemen ardından davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız (örneğin; İşaret edilen kişiye bakmanı buldun harika!) ancak sevdiği bir yiyecek veya etkinlik sunmayınız. İpuçlu tepkinin ardından öğrenci, hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirene kadar yönergeyi tekrarlayınız. Öğretimin ilk oturumlarında ipucu sunulduktan sonra gerçekleşen doğru tepkilerde öğrencinize sevdiği bir atıştırma ikram edebilir, sembol sunabilir ya da sevdiği bir etkinlikte kısa bir süre meşgul olmasına izin verebilirsiniz. Ancak ilerleyen öğretim oturumlarında yalnızca ilk denemede bağımsız gerçekleşen doğru tepkilere ödül sununuz. Elle yönlendirme ile sunduğunuz ipuç-

Tablo 7 - 4. Etkinlikler ve Ortam Düzenlemeleri

Tüm etkinlikler sınıf ortamında gerçekleştirilecek olup, etkinlikler sırasında gerekli olan materyalleri (çalışma sayfaları, kalem, makas, ses kaydedici cihazlar, sembol tahtası ve veri formu) hazır bulundurunuz.

Hedef: 1.7.3. Randevularına uyar.

Hedef Davranış(lar)

- 3.1.** Randevu saatinden kısa süre önce verilen randevularına uyar.
3.2. Gün içinde verilen randevulara uyar.

Davranış Tanımı

Öğrenci kendisine verilmiş olan randevuları, iki dakika öncesi ve iki dakika sonrası aralığında bağımsız olarak randevusunu hatırlar.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenci kendisine verilmiş olan randevuları, iki dakika öncesi ve iki dakika sonrası aralığında bağımsız olarak randevusunu hatırlar." becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 7-5.**). Öğrenci randevularını hatırlar ise (+) alır. Öğrenci randevularını hatırlamaz ise (-) alır. "Öğrenci kendisine verilmiş olan randevuları, iki dakika öncesi ve iki dakika sonrası aralığında bağımsız olarak randevusunu hatırlar." becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrık Denemelerle Öğretim, Şekil Verme

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç gereçler aşağıda verilmiştir.

- Etkinlik 1** - Çalışma sayfası, kalem, pekiştireçler, sembol tahtası.
Etkinlik 2 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştireçler, sembol tahtası.

"Kendisi ile yapılan davranış kontratlarına uyar." becerisinin öğretimini gerçekleştirmeden önce öğrencilerinizin aşağıdaki ön koşul becerilere sahip olup olmadıklarını kontrol ediniz.

- Takvim kullanma
- Saat kullanma
- Verilen görevi yerine getirebilme
- Fiziksel yardımı kabul etme

Öğretim öncesi değerlendirme

Hedef davranışlara ilişkin öğrencinizin performansını belirlemek için öğretime başlamadan önce öğrencinin sınıf içinde davranışlarını gözlemleyiniz. Bu aşamada ipucu sunmayınız ve öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği davranışları belirleyiniz. "Öğrenci kendisine verilmiş olan randevuları, iki dakika öncesi ve iki dakika sonrası aralığında bağımsız olarak hatırlar olay kayıt formu"nu kullanarak veri toplayabilirsiniz (**bk. Tablo 7-5.**). Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" simgesi ile başlama düzeyi verisi olarak grafiğe aktarınız.

Tablo 7-5. Öğrenci kendisine verilmiş olan randevuları, iki dakika öncesi ve iki dakika sonrası aralığında bağımsız olarak randevusunu hatırlar olay kayıt formu

Davranışlar	Tarih 05/03/2018					Tarih 06/03/2018					Tarih 07/03/2018					Tarih 08/03/2018				
Yemek saati	-	-	-	-	+	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
Masaları silme	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
Meyve saati	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+
Doğruluk Oranı	%7					%40					%73					%100				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$																			

Ortam düzenleme

Derse başlamadan önce, ders sırasında kullanılacak araç-gereçleri ve somut pekiştireçleri kontrol ediniz, eksiklikleri gideriniz ve güvenliği tehdit eden nesnelere kaldırınız. Etkinlikler ve ortam düzenlemeleri ile ilgili detaylı bilgi için aşağıdaki tabloyu inceleyiniz (bk. Tablo 7-6.).

Dikkati çekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencilerinize randevularını nasıl takip ettiklerini sorarak derse başlayınız. Öğrencilere ders süresince etkinlikleri ile meşgul olanların neler kazanacağını açıklayınız.

Güdüleme

Bu çalışmanın sonunda, onlara randevularını yerine getirme becerisini kazandırmayı hedeflediğinizi ifade ederek derse başlayınız. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştireçlerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma malzemeleri) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

Şimdi randevularımızın saati geldiğinde neler yapmamız gerektiğini öğreneceğiz diyerek derse başlayınız.

Uygulama

"Öğrenci kendisine verilmiş olan randevuları, iki dakika öncesi ve iki dakika sonrası aralığında bağımsız olarak hatırlar." becerisini öğrencilere

rin öğrenmesi için iki etkinlik gerçekleştiriniz. Etkinliği ayırık denemelerle öğretim yöntemini kullanarak gerçekleştiriniz. Hedef davranışlar için hazırlanmış olan etkinlikleri öğrenciniz tamamladıktan sonra onun sosyal hayatta hedef davranışları sergileyip sergilemediğini gözlemlemek amacıyla öğretim fırsatlarını yaratınız.

Etkinlik 1. Olay kartlarını kesiyorum.

Etkinlik 2. Olay kartlarını sıralıyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize "Bana harika bakıyorsun." vb. davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise ona adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra ona etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru

Tablo 7 - 6. Etkinlikler ve Ortam Düzenlemeleri

Tüm etkinlikler sınıf ortamında gerçekleştirilecek olup, etkinlikler sırasında gerekli olan materyalleri (çalışma sayfaları, kalem, makas, ses kaydedici cihazlar, sembol tahtası ve veri formu) hazır bulundurunuz.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Sorumluluk

Etkinlik 1. Olay kartlarını kesiyorum.

Olay kartlarını öğretmenim ile beraber kes.

Öğretmen: Saat 12.20'de yemeğe gideceğiz.

Öğrenci: Tamam

137

Sorumluluk

Etkinlik 2. Olay kartlarını sıralıyorum.

Olay kartlarını oluş sırasına göre yapıştır.

1

2

3

4

139

teпки sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştiricilerle birlikte somut pekiştiriciler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştiricileri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştiricileri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştiriciler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yönelirse hata yapmasına izin vermeden elle yönlendirme kullanarak doğru tepkide bulunmasını sağlayınız ve hemen ardından davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız (örneğin; İşaret edilen kişiye bakmanı buldun harika!) ancak sevdiği bir yiyecek veya etkinlik sunmayınız. İpuçlu tepkinin ardından öğrenci, hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirene kadar yönergeyi tekrarlayınız. Öğretimin ilk oturumlarında ipucu sunulduktan sonra gerçekleşen doğru tepkilerde ona sevdiği bir atıştırma ikram edebilir, sembol sunabilir ya da sevdiği bir etkinlikle kısa bir süre meşgul olmasına izin verebilirsiniz. Ancak ilerleyen öğretim oturumlarında yalnızca ilk denemede bağımsız gerçekleşen doğru tepkilere ödül sununuz. Elle yönlendirme ile sunduğunuz ipuçlarını mümkün olduğunca kısa sürede aşamalı yardım, uzamsal geri çekme, gölge olma ve yakınlık azaltma ile geri çekiniz (**bk. Tablo 1-3.**).

• Ders kitaplarında verilen etkinliklerin öğretim uygulamalarını tamamladıktan sonra öğrencinizin hedef davranışları doğal ortamlarda sergileyip sergilemediğini belirlemek amacıyla öğrencinize fırsatlar yaratınız. Öğrencinizi yanınıza çağırıp randevu veriniz. Öğrenciniz zamanı geldiğinde randevusunu hatırlar ise öğrencinizi ödüllendiriniz. Öğrenciniz randevusunu hatırlamaz ise öğrencinizin için bir öğretim prosedürü planlayınız. Örneğin öğrencinize randevu veriniz. Vermiş olduğunuz randevunun beş dakika öncesinde öğrencinize randevusunu hatırlatınız. Öğrenciniz beş dakika sonra randevusunu hatırlar ise öğrencinizi ödüllendiriniz. Öğrenciniz beş dakika önce randevusunu hatırlattığınızda

Öğrenme Alanı 8

Toplumsal Yaşam Kuralları

ÖĞRENME ALANI 8

TOPLUMSAL YAŞAM KURALLARI

Hedef: 1.8.1. Yemeğini toplumsal kurallara uygun şekilde yer.

Hedef Davranış(lar)

- 1.1. Yiyeceğini küçük lokmalar hâlinde ısıtır.
- 1.2. Yiyeceğini ağzını şapırdatmadan çiğner.
- 1.3. Yiyeceğini ağzında bekletmeden yutar.
- 1.4. İçeceğini höpürdetmeden içer.
- 1.5. Yemeğini kaşık kullanarak yer.
- 1.6. Yemeğini çatal-bıçak kullanarak yer.

Davranış Tanımı

Öğrenci yemek yediğinde bağımsız olarak toplumsal kurallara uygun şekilde yer. Öğrencinin toplumsal kurallara uyduğunun kabul edilmesi için; küçük lokmalar hâlinde yemesi, ağzını şapırdatmadan yemesi, ağzında bekletmeden yemesi, içeceğini höpürdetmeden yemesi, kaşık-çatal-bıçak kullanarak yemesi gerekir.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenci yemek yediğinde bağımsız olarak toplumsal kurallara uygun şekilde yer." becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay

kayı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 8-1.**). Öğrenci yemeğini toplumsal kurallara uygun şekilde yer ise (+) alır. Öğrenci yemeğini toplumsal kurallara uymadan yer ise (-) alır. Öğrenci yemek yediğinde bağımsız olarak toplumsal kurallara uygun şekilde yer becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrı Denemelerle Öğretim, İpucunu Sunma ve İpucunu Geri Çekme ile Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç gereçler aşağıda verilmiştir:

Etkinlik 1 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 2 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Tablo 8-1. Öğrenci yemek yediğinde bağımsız olarak toplumsal kurallara uygun şekilde yer olay kayıt formu

Davranışlar	Tarih 05/03/2018					Tarih 06/03/2018					Tarih 07/03/2018					Tarih 08/03/2018				
Küçük lokma ısıtır.	-	-	-	-	+	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	
Ağzını şapırdatmaz.	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	
Ağzında bekletmez	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	
İçeceğini höpürdetmeden içer.	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	
Çatal, kaşık ve bıçak kullanır.	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	
Doğruluk Oranı	%7					%40					%72					%100				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$																			

Öğretime Hazırlık Ön koşul beceriler

"Öğrenci yemek yediğinde bağımsız olarak toplumsal kurallara uygun şekilde yer." becerisinin öğretimini gerçekleştirmeden önce öğrencilerinizin aşağıdaki ön koşul becerilere sahip olup olmadıklarını kontrol ediniz.

- Sosyal ortamlarda basit kurallara uyma
- Kaşık tutma
- Çatal tutma
- Fiziksel yardımı kabul etme

Öğretim öncesi değerlendirme

Öğrencinizin hedef davranışlara ilişkin performansını belirlemek için öğretime başlamadan önce öğrencinin sınıf içinde davranışlarını gözlemleyiniz. Bu aşamada ipucu sunmayınız ve öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği davranışları belirleyiniz. "Öğrenci yemek yediğinde bağımsız olarak toplumsal kurallara uygun şekilde yer olay kayıt formu"nu kullanarak veri toplayabilirsiniz (**bk. Tablo 8-1.**). Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" simgesi ile başlama düzeyi verisi olarak grafiğe aktarınız.

Ortam düzenleme

Derse başlamadan önce, ders sırasında kullanılacak araç-gereçleri ve somut pekiştiricileri kontrol ediniz, eksiklikleri gideriniz ve güvenliği tehdit eden nesnelere kaldırınız. Etkinlikler ve ortam düzenlemeleri ile ilgili detaylı bilgi için aşağıdaki tabloyu inceleyiniz (**bk. Tablo 8-2.**).

Dikkati çekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencilerinize nasıl yemek yediklerini sorarak derse başlayınız. Öğrencilere ders süresince etkinlikleri ile meşgul olanların neler kazanacağını açıklayınız.

Güdüleme

Öğrencilerinize bu çalışmanın sonunda, yemek yerken toplumsal kurallara uyma becerisini kazandırmayı hedeflediğinizi ifade ederek derse başlayınız. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştiricilerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma malzemeleri) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

"Şimdi yemek yerken neler yapmamız gerektiğini öğreneceğiz." diyerek derse başlayınız.

Tablo 8 - 2. Etkinlikler ve Ortam Düzenlemeleri

Tüm etkinlikler sınıf ortamında gerçekleştirilecek olup, etkinlikler sırasında gerekli olan materyalleri (çalışma sayfaları, kalem, makas, ses kaydedici cihazlar, sembol tahtası ve veri formu) hazır bulundurunuz.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Uygulama

"Öğrenci yemek yediğinde bağımsız olarak toplumsal kurallara uygun şekilde yer." becerisini öğrencilerin öğrenmesi için iki etkinlik gerçekleştiriniz. Etkinliği ayırık denemelerle öğretim yöntemini kullanarak gerçekleştiriniz. Hedef davranışlar için hazırlanmış olan etkinlikleri öğrenciler tamamladıktan sonra öğrencilerinizin sosyal hayatta hedef davranışları sergileyip sergilemediklerini gözlemek amacıyla öğretim fırsatlarını yaratınız.

Etkinlik 1. Uygun yemek yeme davranışlarını seçiyorum.

Etkinlik 2. Olay örüntüsü tamamlıyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize "Bana harika bakıyorsun." vb. davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise ona adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra ona etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştiriciler sununuz. Sosyal pekiştiriciler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştiricilerle birlikte somut pekiştiriciler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştiricileri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştiricileri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştiriciler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yönelirse hata yapmasına izin verme-

Toplumsal Yaşam Kuralları

Etkinlik 1. Uygun yemek yeme davranışlarını seçiyorum.

Uygun davranışları bul ve işaretle.

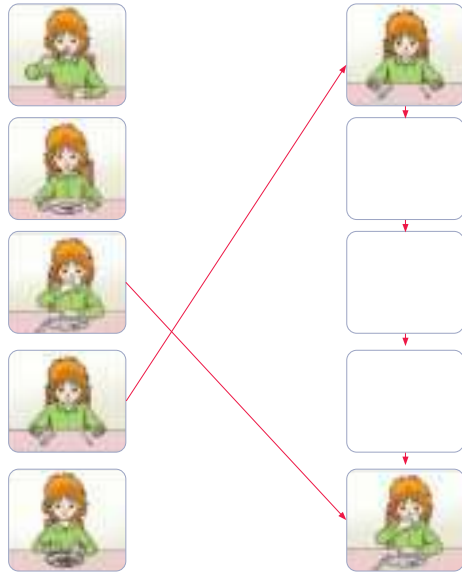

143

Toplumsal Yaşam Kuralları

Etkinlik 2. Olay örüntüsü tamamlıyorum.

Uygun davranışları sırala.

145

Hedef: 1.8.2. Yemekte sohbet eder.

Hedef Davranış(lar)

2.2. Sözel etkileşim başlatır.

Davranış Tanımı

Öğrenci yemek sırasında bağımsız olarak etrafındaki kişilerle etkileşim başlatır.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenci yemek sırasında bağımsız olarak etrafındaki kişilerle etkileşim başlatır." becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 8-3.**). Öğrenci yemek yerken bağımsız olarak etkileşim başlatır ise bu durumu veri formunda bulunan repliksiz kutucuğuna (+) olarak işaretleyiniz. Öğrenci yemek yerken kendi için hazırlanmış olan repliklerden yararlanarak etkileşim başlatır veri formunda bulunan replikli kutucuğuna (+) olarak işaretleyiniz. Öğrenci kendi için replikten yararlanarak etkileşim başlatmaz veya hatalı bir tepkide bulunur ise bu durumu veri formunda bulunan replikli kutucuğuna (-) olarak işaretleyiniz. "Öğrenci yemek

sırasında bağımsız olarak etrafındaki kişilerle etkileşim başlatır." becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen repliksiz verileri, öğrencinin başlattığı doğru etkileşim sayısı olarak "•" simgesi ile, replikli verileri ise "o" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrık Denemelerle Öğretim, Replikli Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç gereçler aşağıda verilmiştir:

Etkinlik 1 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 2 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 3 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 4 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Tablo 8-3. Öğrenci yemek sırasında bağımsız olarak etrafındaki kişilerle etkileşim başlatır olay kayıt formu

Replikler	Tarih 05/03/2018		Tarih 06/03/2018		Tarih 07/03/2018		Tarih 08/03/2018	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Ben pilav yemeyi seviyorum.	-	-	+	+	+	-	+	-
Yemekten önce ellerimi yıkarım.	-	-	-	-	+	-	+	-
Yemek yerken ağızımı kapatırım.	-	-	-	-	-	+	+	+
Yemekten sonra dişlerimi fırçalarım.	-	-	+	-	+	-	+	+
Tabağımdaki yemeklerin tamamını yerim.	-	-	-	-	+	+	+	+
Doğruluk Oranı	0/10		3/10		6/10		8/10	
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

Dikkati çekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencilerinize yemek yerken sohbet edip etmedikleriyle ilgili sorular sorarak derse başlayınız. Öğrencilere ders süresince etkinlikleri ile meşgul olanların neler kazanacağı açıklayınız.

Güdüleme

Öğrencinize bu çalışmanın sonunda, yemek yerken etkileşim başlatma becerisini kazanmayı hedeflediğinizi ifade ederek derse başlayınız. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştiricilerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırmalıklar) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

"Şimdi yemek yerken nasıl etkileşim başlatacağımızı öğreneceğizi" diyerek derse başlayınız.

Uygulama

"Öğrenci yemek sırasında bağımsız olarak etrafındaki kişilerle etkileşim başlatır." becerisini öğrencilerin öğrenmesi için dört etkinlik gerçekleştiriniz. Etkinlikleri ayırık denemelerle öğretim yöntemini kullanarak gerçekleştiriniz. Hedef davranışlar için hazırlanmış olan etkinlikleri öğrenci tamamladıktan sonra onun sosyal hayatta hedef davranışları sergileyip sergilemediğini gözlemlemek amacıyla öğretim fırsatlarını yaratınız.

Etkinlik 1. Yemek sırasında gösterilen doğru davranışların resimlerini işaretliyorum.

Etkinlik 2. Uygun ifadeyi buluyorum.

Etkinlik 3. Uygun ifade resmini kesip yapııştırıyorum.

Etkinlik 4. Sözel ifadeleri uygun kişilerle eşleştiriyorum ve boyuyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize "Bana harika bakıyorsun." vb. davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise ona adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size

Toplumsal Yaşam Kuralları

Etkinlik 1. Yemek sırasında gösterilen uygun davranışların resimlerini işaretliyorum.

Uygun davranışların olduğu resimleri işaretle.

147

Etkinlik 2. Uygun ifadeyi buluyorum.

Uygun ifadeyi bul ve yaz.

Doydum.

Ben de severim.

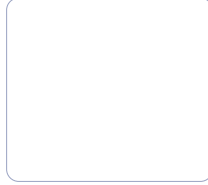
Bitti.

148

Toplumsal Yaşam Kuralları

Etkinlik 3. Uygun ifade resmini kesip yapıyorum.

Uygun sözel ifadenin olduğu resmi öğretmenin ile beraber kes ve yapıştır.

151

Toplumsal Yaşam Kuralları

Etkinlik 4. Sözel ifadeleri uygun kişilerle eşleştiriyorum ve boyuyorum.

Sözel ifadeleri uygun kişilerle eşleştir ve boy.

Bugün neler yaptınız.

Bugün bahçede ders yaptık.

Senin sevdiğin yemeği pişirdim.

Bizde bahçede oynadık.

155

bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra öğrencinize etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştireçlerle birlikte somut pekiştireçler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştireçleri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yönelirse hata yapmasına izin vermeden elle yönlendirme kullanarak doğru tepkide bulunmasını sağlayınız ve hemen ardından davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız (örneğin; İşaret edilen kişiye bakmanı buldun harika!) ancak sevdiği bir yiyecek veya etkinlik sunmayınız. İpuçlu tepkinin ardından öğrenci, hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirene kadar yönergeyi tekrarlayınız. Öğretimin ilk oturumlarında ipucu sunulduktan sonra gerçekleşen doğru tepkilerde öğrencinize sevdiği bir atıştırma ikram edebilir, sembol sunabilir ya da sevdiği bir etkinlikle kısa bir süre meşgul olmasına izin verebilirsiniz. Ancak ilerleyen öğretim oturumlarında yalnızca ilk denemede bağımsız gerçekleşen doğru tepkilere ödül sununuz. Elle yönlendirme ile sunduğunuz ipuçlarını mümkün olduğunca kısa sürede aşamalı yardım, uzamsal geri çekme, gölge olma ve yakınlık azaltma ile geri çekiniz (**bk. Tablo 1-3.**)

! Ders kitaplarında verilen etkinliklerin öğretim uygulamalarını tamamladıktan sonra öğrencinizin hedef davranışları doğal ortamlarda sergileyip sergilemediğini belirlemek amacıyla ona fırsatlar yaratınız. Öğrenciniz yemek yer-

Hedef: 1.8.3. Sınıf kurallarına uyar.

Hedef Davranış(lar)

- 3.1. Sınıfa zamanında girer.
- 3.2. Ders araç-gereçlerini hazırlar.
- 3.3. Öğretmeni bekler.
- 3.4. Öğretmenin yönergelerini yerine getirir.
- 3.5. Parmağını kaldırarak söz alır.
- 3.6. Sınıf içinde verilen ödevlerle meşgul olur.

Davranış Tanımı

Öğrenci bağımsız olarak sınıf içi kurallara uyar. Öğrencinin sınıf içi kurallarına uyması için; sınıfa bağımsız olarak zamanında gitmesi, ders araç-gereçlerini bağımsız olarak hazırlaması, öğretmenin bağımsız olarak beklemesi, öğretmenin yönergelerini bağımsız olarak yerine getirmesi, parmağını bağımsız olarak kaldırması, söz alması, sınıf içinde verilen ödevlerle bağımsız şekilde meşgul olması gerekmektedir.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenci bağımsız olarak sınıf içi kurallara uyar." becerisini ölçme değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri

için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 8-5.**). Öğrenci sınıf içi kurallara uyar ise (+) alır. Öğrenci sınıf içi kurallara uymaz ise (-) alır. Öğrenci bağımsız olarak sınıf içi kurallara uyar becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrık denemelerle öğretim, İpucunu Sunma ve İpucunu Geri Çekme ile Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç-gereçler aşağıda verilmiştir.

Etkinlik 1 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 2 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Öğretime Hazırlık

Ön koşul beceriler

"Öğrenci bağımsız olarak sınıf içi kurallara uyar." becerisinin öğretimini gerçekleştirmeden

Tablo 8-5. Öğrenci bağımsız olarak sınıf içi kurallara uyar olay kayıt formu

Davranışlar	Tarih 05/03/2018					Tarih 06/03/2018					Tarih 07/03/2018					Tarih 08/03/2018				
	-	-	-	-	+	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
Sınıfa zamanında girer.	-	-	-	-	+	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
Ders araç-gereçlerini hazırlar.	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
Öğretmeni bekler.	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+
Öğretmenin yönergelerini yerine getirir.	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Parmağını kaldırarak söz alır.	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+
Sınıf içinde verilen ödevlerle meşgul olur.	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Doğruluk Oranı	%33					%40					%73					%100				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$																			

önce öğrencilerinizin aşağıdaki ön koşul becerilere sahip olup olmadıklarını kontrol ediniz:

- Fiziksel yardımı kabul etme
- Neden sonuç ilişkileri kurabilme

Öğretim öncesi değerlendirme

Öğrencinizin hedef davranışlara ilişkin performansını belirlemek için öğretime başlamadan önce onun sınıf içinde davranışlarını gözlemleyiniz. Bu aşamada ipucu sunmayınız ve öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği davranışları belirleyiniz. "Öğrenci bağımsız olarak sınıf içi kurallara uyar olay kayıt formu"nu kullanarak veri toplayabilirsiniz (**bk. Tablo 8-5.**). Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" simgesi ile başlama düzeyi verisi olarak grafiğe aktarınız.

Ortam düzenleme

Derse başlamadan önce, ders sırasında kullanılacak araç-gereçleri ve somut pekiştireçleri kontrol ediniz, eksiklikleri gideriniz ve güvenliği tehdit eden nesnelere kaldırınız. Etkinlikler ve ortam düzenlemeleri ile ilgili detaylı bilgi için aşağıdaki tabloyu inceleyiniz (**bk. Tablo 8-6.**).

Dikkati çekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencinize sınıfta uyulması gereken kuralları sorarak derse başlayınız. Öğrencilere ders süresince etkinlikleri ile meş-

gul olanların neler kazanacağı açıklayınız.

Güdüleme

Bu çalışmanın sınıf içi kurallara uyar becerisini kazanmayı hedeflediğinizi ifade ederek derse başlayınız. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştireçlerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma malzemeleri) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

Şimdi sınıfta nasıl davranacağımızı öğreneceğiz diyerek derse başlayınız.

Uygulama

Öğrenci bağımsız olarak sınıf içi kurallara uyar becerisini öğrencilerin öğrenmesi için iki etkinlik gerçekleştiriniz. Etkinliği ayrı denemelerle öğretim yöntemini kullanarak gerçekleştiriniz. Hedef davranışlar için hazırlanmış olan etkinlikleri öğrenciler tamamladıktan sonra öğrencinizin sosyal hayatta hedef davranışları sergileyip sergilemediğini gözlemek amacıyla öğretim fırsatlarını yaratınız.

Etkinlik 1. Resimler arasından uygun ve uygun olmayan davranışları işaretliyorum.

Etkinlik 2. Sınıf kural kartlarımı takip ediyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme

Tablo 8 - 6. Etkinlikler ve Ortam Düzenlemeleri

Tüm etkinlikler sınıf ortamında gerçekleştirilecek olup, etkinlikler sırasında gerekli olan materyalleri (çalışma sayfaları, kalem, makas, ses kaydedici cihazlar, sembol tahtası ve veri formu) hazır bulundurunuz.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Toplumsal Yaşam Kuralları

Etkinlik 1. Resimlerdeki uygun olan veya uygun olmayan davranışları işaretliyorum.

Uygun olan davranışlar için ✓ işaretini, uygun olmayan davranışlar için ✗ işaretini yuvarlak içine al.

	
✗ ✓	✗ ✓
	
✗ ✓	✗ ✓

157

Toplumsal Yaşam Kuralları

Etkinlik 2. Sınıf kural kartlarını takip ediyorum.

Uyduğun sınıf kurallarına ait resimlerin altındaki yıldızları boy.

Sınıf kural kartlarını

	
Sınıfa zamanında gelirim. ☆☆☆☆☆☆	Sıramda oturur dersimi yaparım. ☆☆☆☆☆☆
	
Sıramda otururum. ☆☆☆☆☆☆	Öğretmenimi dinlerim. ☆☆☆☆☆☆
	
Ders araç gereçlerimi hazırlarım. ☆☆☆☆☆☆	Parmak kaldırarak konuşurum. ☆☆☆☆☆☆

158

kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize “Bana harika bakıyorsun.” vb. davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise ona adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra ona etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştireçlerle birlikte somut pekiştireçler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştireçleri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yönelirse hata yapmasına izin vermeden elle yönlendirme kullanarak doğru tepkide bulunmasını sağlayınız ve hemen ardından davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız (örneğin; işaret edilen kişiye bakana buldun harika!) ancak sevdiği bir yiyecek veya etkinlik sunmayınız. İpuçlu tepkinin ardından öğrenci, hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirene kadar yönergeyi tekrarlayınız. Öğretimin ilk oturumlarında ipucu sunulduktan sonra gerçekleşen doğru tepkilerde ona sevdiği bir atıştırmalık ikram edebilir, sembol sunabilir ya da sevdiği bir etkinlikle kısa bir süre meşgul olmasına izin verebilirsiniz. Ancak ilerleyen öğretim oturumlarında yalnızca ilk denemede bağımsız gerçekleşen doğru tepkilere ödül sununuz. Elle yönlendirme ile sunduğunuz ipuçlarını mümkün olduğunca kısa sürede aşamalı yardım, uzamsal geri çekme, gölge olma ve yakınlık azaltma ile geri çekiniz (**bk. Tablo 1-3.**).

Hedef: 1.8.4. Toplumsal kurallara uyar.

Hedef Davranış(lar)

4.1. Okul, otobüs veya yemekhane gibi toplumsal yerlerde sıra bekler.

4.2. Nesne elde etmek, bir etkinliğe oyuna, sohbete katılmak ya da bir ortamdan ayrılmak için izin ister.

4.3. Misafiri selamlar/misafirle vedalaşır.

Davranış Tanımı

Öğrenci bağımsız olarak toplumsal kurallara uyar. Öğrencinin toplumsal kurallara uyması için; farklı ortamlarda bağımsız olarak sıra beklemesi, bir etkinliğe katılmak, nesne elde etmek için bağımsız olarak izin istemesi ve bağımsız olarak misafirle selamlaşp vedalaşmalıdır.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenci bağımsız olarak toplumsal kurallara uyar." becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 8-7.**). Toplumsal

kurallara uyar ise (+) alır. Toplumsal kurallara uymaz ise (-) alır. Öğrenci bağımsız olarak toplumsal kurallara uyar becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrık Denemelerle Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç gereçler aşağıda verilmiştir:

Etkinlik 1 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştireçler, sembol tahtası.

Etkinlik 2 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştireçler, sembol tahtası.

Etkinlik 3 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştireçler, sembol tahtası.

Etkinlik 4 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştireçler, sembol tahtası.

Tablo 8-7. Öğrenci bağımsız olarak sınıf içi kurallara uyar olay kayıt formu

Davranışlar	Tarih					Tarih					Tarih					Tarih				
	05/03/2018					06/03/2018					07/03/2018					08/03/2018				
Okul, otobüs veya yemekhane gibi toplumsal yerlerde sıra bekler.	-	-	-	-	+	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
Nesne elde etmek, bir etkinliğe oyuna, sohbete katılmak ya da bir ortamdan ayrılmak için izin ister.	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
Misafiri selamlar/misafirle vedalaşır.	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+
Doğruluk Oranı	%7					%40					%73					%100				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$																			

Toplumsal Yaşam Kuralları

Etkinlik 1. Bir şeyi almak için izin istiyorum.

Uygun ifadeyi söyle.

Bu benim.

Şapkayı alabilir miyim?

161

Etkinlik 2. Oyuna katılmak için izin istiyorum.

Uygun ifadeyi söyle.

Ben de oynayacağım.

Topu vermeyeceğim.

162

Dikkati çekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencilerinize toplumsal alanlarda uyulması gereken kuralları sorarak derse başlayınız. Öğrencilere ders süresince etkinlikleri ile meşgul olanların neler kazanacağını açıklayınız.

Güdüleme

Öğrencilerinize bu çalışmanın sonunda, toplumsal kurallara uyma becerisini kazandırmayı hedeflediğinizi ifade ederek derse başlayınız. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştireçlerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma malzemeleri) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

"Şimdi sınıfta toplumsal ortamlarda nasıl davranacağımızı öğreneceğiz." diyerek derse başlayınız.

Uygulama

"Öğrenci bağımsız olarak toplumsal kurallara uyar." becerisini öğrencilerin öğrenmesi için dört etkinlik gerçekleştiriniz. Etkinlikleri ayırık denemelerle öğretim yöntemini kullanarak gerçekleştiriniz. Hedef davranışlar için hazırlanmış olan etkinlikleri öğrenciler tamamladıktan sonra öğrencilerinizin sosyal hayatta hedef davranışları sergileyip sergilemediklerini gözlemlemek amacıyla öğretim fırsatlarını yaratınız.

Etkinlik 1. Bir şeyi almak için izin istiyorum.

Etkinlik 2. Oyuna katılmak için izin istiyorum.

Etkinlik 3. Uygun davranışı buluyorum

Etkinlik 4. Uygun ifadeyi buluyorum.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize “Bana harika bakıyorsunuz.” vb. davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise öğrencinize adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra öğrencinize etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştireçlerle birlikte somut pekiştireçler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştireçleri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yönelirse hata yapmasına izin vermeden elle yönlendirme kullanarak doğru tepkide bulunmasını sağlayınız ve hemen ardından davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız (örneğin; işaret edilen kişiye bakmanı buldun harika!) ancak sevdiği bir yiyecek veya etkinlik sunmayınız. İpuçlu tepkinin ardından öğrenci, hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirene kadar yönergeyi tekrarlayınız. Öğretimin ilk oturumlarında ipucu sunulduktan sonra gerçekleşen doğru tepkilerde öğrencinize sevdiği bir atıştırılmalık ikram edebilir, sembol sunabilir ya da sevdiği bir etkinlikle kısa bir süre meşgul olmasına izin verebilirsiniz. Ancak ilerleyen öğretim oturumlarında yalnızca ilk denemede bağımsız gerçekleşen doğru tepkilere ödül su-

Toplumsal Yaşam Kuralları

Etkinlik 3. Uygun davranışı buluyorum.

Boş kutucuğa uygun resmi yapıştır.

165

Toplumsal Yaşam Kuralları

Etkinlik 4. Uygun ifadeyi buluyorum.

Olayın oluş sırasına göre uygun ifadeyi seç ve söyle.

.....

Hadi siz de gidin.

Odama gidiyorum.

Süt ver.

165

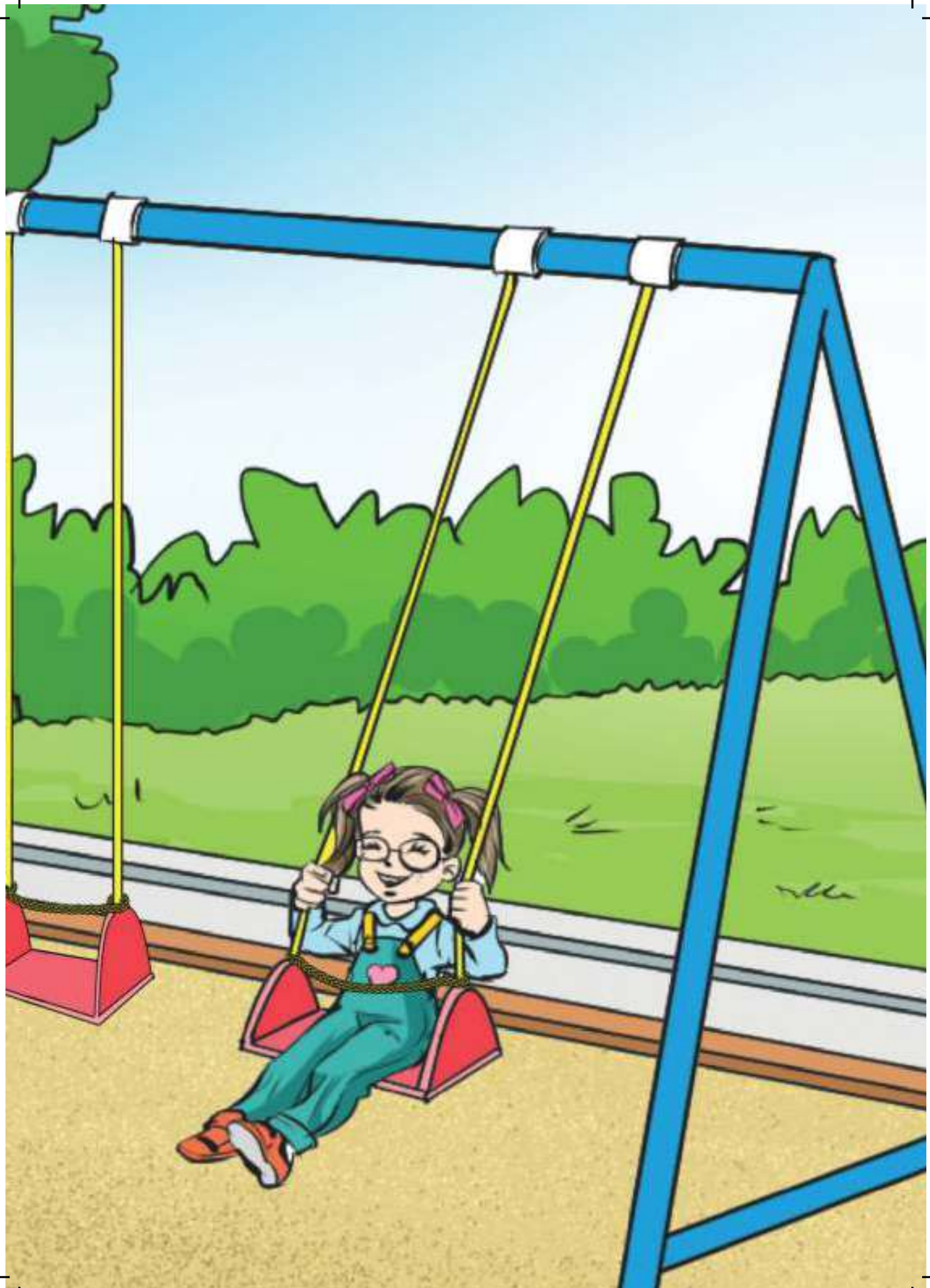

Öğrenme Alanı 9

Nezaket Kuralları

ÖĞRENME ALANI 9

NEZAKET KURALLARI

Hedef: 1.9.1. Nezaket ifadelerini kullanır.

Hedef Davranış(lar)

- 1.1. "Lütfen." ifadesini kullanır.
- 1.2. "Bir şey değil." ifadesini kullanır.
- 1.3. "Affedersiniz." ifadesini kullanır.
- 1.4. "Teşekkür ederim." ifadesini kullanır.

Davranış Tanımı

Öğrenci nezaket ifadelerini kullanması gerektiği yerlerde bağımsız olarak kullanır.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenci nezaket ifadelerini kullanması gerektiği yerlerde bağımsız olarak kullanır." becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 9-1.**). Öğrencinin nezaket ifadelerini kullanır ise (+) alır. Nezaket ifadelerini kullanmaz veya hatalı kullanır ise (-) alır. "Öğrenci nezaket ifadelerini kullanması gerektiği yerlerde bağımsız olarak kullanır." becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının

örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrı Denemelerle Öğretim, Fırsat Öğretimi

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç gereçler aşağıda verilmiştir:

Etkinlik 1 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 2 - Çalışma sayfası, kalem, makas, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Etkinlik 3 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştiriciler, sembol tahtası.

Öğretime Hazırlık

Ön koşul beceriler

"Öğrenci nezaket ifadelerini kullanması gerektiği yerlerde bağımsız olarak kullanır." becerisinin öğretimini gerçekleştirmeden önce öğrencilerinin aşağıdaki ön koşul becerilere sahip olup olmadıklarını kontrol ediniz.

- Ses taklit etme
- Göz kontağı kurma
- Etkileşimde sıra alma

Tablo 9-1. Öğrenci nezaket ifadelerini kullanması gerektiği yerlerde bağımsız olarak kullanır olay kayıt formu

Davranışlar	Tarih 05/03/2018					Tarih 06/03/2018					Tarih 07/03/2018					Tarih 08/03/2018				
"Lütfen." ifadesini kullanır.	-	-	-	-	+	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
"Bir şey değil." ifadesini kullanır.	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
"Affedersiniz." ifadesini kullanır.	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+
"Teşekkür ederim." ifadesini kullanır.	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+
Doğruluk Oranı	%5					%45					%70					%100				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}} \times 100$																			

Öğretim öncesi değerlendirme

Hedef davranışlara ilişkin öğrencinin performansını belirlemek için öğretime başlamadan önce öğrencinin sınıf içinde davranışlarını gözlemleyiniz. Bu aşamada ipucu sunmayınız ve öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği davranışları belirleyiniz. "Öğrenci nezaket ifadelerini kullanması gerektiği yerlerde bağımsız olarak kullanır olay kayıt formu"nu kullanarak veri toplayabilirsiniz (**bk. Tablo 9-1.**). Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" simgesi ile başlama düzeyi verisi olarak grafiğe aktarınız.

Ortam düzenleme

Derse başlamadan önce, ders sırasında kullanılacak araç-gereçleri ve somut pekiştireçleri kontrol ediniz, eksiklikleri gideriniz ve güvenliği tehdit eden nesnelere kaldırınız. Etkinlikler ve ortam düzenlemeleri ile ilgili detaylı bilgi için aşağıdaki tabloyu inceleyiniz (**bk. Tablo 9-2.**).

Dikkati çekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencilerinize nezaket ifadelerini ne zaman kullandıklarını sorarak derse başlayınız. Öğrencilere ders süresince etkinlikleri ile meşgul olanların neler kazanacağını açıklayınız.

Güdüleme

Öğrencilerinize bu çalışmanın sonunda, nezaket ifadelerini kullanır becerisini kazandırmayı hedeflediğinizi ifade ederek derse başlayınız. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştireçlerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma malikarlar) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

Şimdi nezaket ifadelerini ne zaman kullanacağımızı öğreneceğiz diyerek derse başlayınız.

Uygulama

"Öğrenci nezaket ifadelerini kullanması gerektiği yerlerde bağımsız olarak kullanır." becerisini öğrencilerin öğrenmesi için üç etkinlik gerçekleştiriniz. Etkinliği ayırık denemelerle öğ-

Tablo 9 - 2. Etkinlikler ve Ortam Düzenlemeleri

Tüm etkinlikler sınıf ortamında gerçekleştirilecek olup, etkinlikler sırasında gerekli olan materyalleri (çalışma sayfaları, kalem, makas, ses kaydedici cihazlar, sembol tahtası ve veri formu) hazır bulundurunuz.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

retim yöntemini kullanarak gerçekleştiriniz. Hedef davranışlar için hazırlanmış olan etkinlikleri öğrenciler tamamladıktan sonra onların sosyal hayatta hedef davranışları sergileyip sergilemediklerini gözlemek amacıyla öğretim fırsatlarını yaratınız.

Etkinlik 1. Resimlerle uygun ifadeleri eşleştirip boyuyorum.

Etkinlik 2. Uygun resmi kesip yapııştırıyorum.

Etkinlik 3. Nezaket ifadelerini kullanıyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize “Bana harika bakıyorsunuz.” vb. davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise öğrencinize adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra öğrencinize etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştireçlerle birlikte somut pekiştireçler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştireçleri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yönelirse hata yapmasına izin vermeden elle yönlendirme kullanarak doğru tepkide bulunmasını sağlayınız ve hemen ardından davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız (örneğin; İşaret edilen kişiye bakmanı buldun

Nezaket Kuralları

Etkinlik 1. Resimlerle uygun ifadeleri eşleştirip boyuyorum.

Resimlerle uygun ifadeleri eşleştir, alttaki kutucukları aynı renge boy.

Tesekkür ederim, çok ağırdı.

Hediye için teşekkür ederim.

Tesekkür ederim öğretmenim.

Yardım ettiğin için teşekkür ederim.

Paylaştığın için teşekkür ederim.

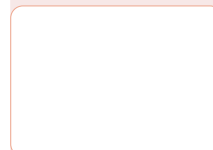
Tesekkür ederim, peçetem yoktu.

169

Nezaket Kuralları

Etkinlik 2. Uygun resmi kesip yapııştırıyorum.

Uygun resmi öğretmenin ile beraber kes ve yapıştır.

Önemli değil.

Önüne bak.

Affedersiniz.

171

Hedef: 1.9.2. İzin alır.

Hedef Davranış(lar)

- 2.1. Başkasının eşyasını alırken izin alır.
- 2.2. Başkasının yiyeceğini alırken izin alır.
- 2.3. Başkasının içeceğini alırken izin alır.

Davranış Tanımı

Öğrenci bir başkasının eşyasını, yiyeceğini ve içeceğini alırken bağımsız olarak izin alır.

Ölçme ve Değerlendirme

"Öğrenci bir başkasının eşyasını, yiyeceğini ve içeceğini alırken bağımsız olarak izin alır." becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 9-3.**). Öğrenciniz bağımsız olarak izin alır ise (+) alır. Öğrenciniz bağımsız olarak izin almaz veya hatalı tepkide bulunur ise (-) alır. "Öğrenci bir başkasının eşyasını, yiyeceğini ve içeceğini alırken bağımsız olarak izin alır." becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrık Denemelerle Öğretim, Fırsat Öğretimi

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç-gereçler aşağıda verilmiştir.

Etkinlik 1 - Çalışma sayfası, kalem, makas, pekiştireçler, sembol tahtası.

Etkinlik 2 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştireçler, sembol tahtası.

Öğretime Hazırlık

Ön koşul beceriler

"Öğrenci bir başkasının eşyasını, yiyeceğini ve içeceğini alırken bağımsız olarak izin alır." becerisinin öğretimini gerçekleştirmeden önce öğrencilerinizin aşağıdaki ön koşul becerilere sahip olduğunu kontrol ediniz:

- Göz kontağı kurma
- Etkileşim başlatma
- Etkileşim sırasında sıra alma
- Ses taklit etme

Öğretim öncesi değerlendirme

Hedef davranışlara ilişkin öğrencinizin performansını belirlemek için öğretime başlamadan önce öğrencinin birinin eşyasını, yiyeceğini veya içeceğini alırken davranışlarını gözlemleyiniz. Bu aşamada ipucu sunmayınız ve öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği davranışları belirleyiniz. "Öğrenci bir başkasının eşyasını, yiyeceğini ve içeceğini alırken bağımsız olarak izin

Tablo 9-3. Öğrenci bir başkasının eşyasını, yiyeceğini ve içeceğini alırken bağımsız olarak izin alır olay kayıt formu

Davranışlar	Tarih 05/03/2018					Tarih 06/03/2018					Tarih 07/03/2018					Tarih 08/03/2018				
Eşyasını alırken izin alır.	-	-	-	-	+	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+
Yiyeceğini alırken izin alır.	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
İçeceğini alırken izin alır.	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+
Doğruluk Oranı	%7					%47					%73					%100				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}} \times 100$																			

alır olay kayıt formu"nu kullanarak veri toplayabilirsiniz (**bk. Tablo 9-3.**). Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak “•” simgesi ile başlama düzeyi verisi olarak grafiğe aktarınız.

Ortam düzenleme

Derse başlamadan önce, ders sırasında kullanılacak araç-gereçleri ve somut pekiştiricileri kontrol ediniz, eksiklikleri gideriniz ve güvenliği tehdit eden nesnelere kaldırınız. Etkinlikler ve ortam düzenlemeleri ile ilgili detaylı bilgi için aşağıdaki tabloyu inceleyiniz (**bk. Tablo 9-4.**).

Dikkati çekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencilerinize bir başkasının eşyasını alırken nasıl davranmaları gerektiğini sorarak derse başlayınız. Öğrencilere ders süresince etkinlikleri ile meşgul olanların neler kazanacağını açıklayınız.

Güdüleme

Öğrencilerinize bu çalışmanın sonunda, bir başkasının eşyasını alırken izin alma becerisini kazandırmayı hedeflediğinizi ifade ederek derse başlayınız. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştiricilerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma malzemeleri) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

Şimdi bir başkasının eşyasını alırken izin almayı öğreneceğiniz diyerek derse başlayınız.

Uygulama

Öğrenci bir başkasının eşyasını, yiyeceğini ve içeceğini alırken bağımsız olarak izin alır becerisini öğrencilerin öğrenmesi için iki etkinlik gerçekleştiriniz. Etkinliği ayırık denemelerle öğretim yöntemini kullanarak gerçekleştiriniz. Hedef davranışlar için hazırlanmış olan etkinlikleri öğrenciler tamamladıktan sonra öğrencinin sosyal hayatta hedef davranışları sergileyip sergilemediğini gözlemlemek amacıyla öğretim fırsatlarını yaratınız.

Etkinlik 1. Uygun olan davranışı seçiyorum.

Etkinlik 2. İzin almak için uygun ifadeyi kullanıyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize “Bana harika bakıyorsun.” vb. davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise ona adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra ona etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Tablo 9 - 4. Etkinlikler ve Ortam Düzenlemeleri

Tüm etkinlikler sınıf ortamında gerçekleştirilecek olup, etkinlikler sırasında gerekli olan materyalleri (çalışma sayfaları, kalem, makas, ses kaydedici cihazlar, sembol tahtası ve veri formu) hazır bulundurunuz.

ÖĞRETMENİN GÖRÜŞLERİ

.....

.....

.....

.....

.....

Nezaket Kuralları

Etkinlik 1. Uygun olan davranışı seçiyorum.

Uygun davranışın olduğu resmi öğretmenini ile beraber kes ve yapıştır.

177

Nezaket Kuralları

Etkinlik 2. İzin almak için uygun ifadeyi kullanıyorum.

İzin almak için uygun ifadeyi kullan.

183

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştireçlerle birlikte somut pekiştireçler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştireçleri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Öğrenciniz tepkide bulunmaz veya hatalı bir tepkiye yönelirse hata yapmasına izin vermeden elle yönlendirme kullanarak doğru tepkide bulunmasını sağlayınız ve hemen ardından davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız (örneğin; Doğru olanı harika seçtin!) ancak sevdiği bir yiyecek veya etkinlik sunmayınız. İpuçlu tepkinin ardından öğrenci, hedef davranışı bağımsız olarak yerine getirene kadar yönergeyi tekrarlayınız. Öğretimin ilk oturumlarında ipucu sunulduktan sonra gerçekleşen doğru tepkilerde öğrencinize sevdiği bir atıştırmalık ikram edebilir, sembol sunabilir ya da sevdiği bir etkinlikte kısa bir süre meşgul olmasına izin verebilirsiniz. Ancak ilerleyen öğretim oturumlarında yalnızca ilk denemede bağımsız gerçekleşen doğru tepkilere ödül sununuz. Elle yönlendirme ile sunduğunuz ipuçlarını mümkün olduğunca kısa sürede aşamalı yardım, uzamsal geri çekme, gölge olma ve yakınlık azaltma ile geri çekiniz (**bk. Tablo 1-3.**).

! Ders kitaplarında verilen etkinliklerin öğretim uygulamalarını tamamladıktan sonra öğrencinizin hedef davranışları doğal ortamlarda sergileyip sergilemediğini belirlemek amacıyla ona fırsatlar yaratınız. Örneğin öğrenciniz etkinliğini takip ederken kalemını ortadan kaldırınız. Öğrenciniz kalemını bulamadığında herhangi bir arkadaşının kalemını almak için izin istiyor ise onu ödüllendiriniz. Öğrenciniz arkadaşının kalemını almak için izin istemiyor ise öğrenciniz kalemı almak için uzandığında elinden tutun ve

Hedef: 1.9.3. İstekli davranır.

Hedef Davranış(lar)

- 3.1. Etkinliklere katılmaya istekli olur.
- 3.2. Oyunlara katılmaya istekli olur.
- 3.3. Derse katılmaya istekli olur.

Davranış Tanımı

Öğrenci herhangi bir etkinliğe, derse ve oyuna katılmaya bağımsız olarak istekli davranır.

Ölçme ve Değerlendirme:

"Öğrenci herhangi bir etkinliğe, derse ve oyuna katılmaya bağımsız olarak istekli davranır." becerisini ölçme ve değerlendirme aşamasında, olay kaydı yöntemi kullanılır. Bu beceri için hazırlanmış olan veri formu örneğini inceleyebilirsiniz (**bk. Tablo 9-5.**). Öğrenciniz etkinliğe, oyuna veya derse katılmaya istekli davranır ise (+) alır. Öğrenciniz etkinliğe, oyuna veya derse katılmaya istekli davranmaz veya tepkisiz kalır ise (-) alır. "Öğrenci herhangi bir etkinliğe, derse ve oyuna katılmaya bağımsız olarak istekli davranır." becerisinin ölçütü %80'dir. Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" simgesi ile grafiğe aktarabilirsiniz. Boş veri ve grafik formlarının örneklerini kitabınızın arkasındaki "Ekler" bölümünde bulabilirsiniz.

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Ayrık Denemelerle Öğretim

Öğretim Araç-Gereçleri

Her etkinlik için kullanılacak araç-gereçler aşağıda verilmiştir:

Etkinlik 1 - Çalışma sayfası, kalem, pekiştireçler, sembol tahtası.

Öğretime Hazırlık

Ön koşul beceriler

"Öğrenci herhangi bir etkinliğe, derse ve oyuna katılmaya bağımsız olarak istekli davranır." becerisinin öğretimini gerçekleştirmeden önce öğrencinizin aşağıdaki ön-koşul becerilere sahip olup olmadığını kontrol ediniz:

- İstek bildirme
- Ne zaman ya da hangi durumda hangi duyguyu hissettiği sorulduğunda söyleme

Öğretim öncesi değerlendirme

Hedef davranışlara ilişkin öğrencinizin performansını belirlemek için öğretime başlamadan önce öğrencinin derse, etkinliğe veya oyuna katılma davranışlarını gözlemleyiniz. Bu aşamada ipucu sunmayınız ve öğrencinin bağımsız olarak gerçekleştirdiği davranışları belirleyiniz. "Öğrenci herhangi bir etkinliğe, derse ve oyuna katılmaya bağımsız olarak istekli davranır olay kayıt formu"nu kullanarak veri toplayabilirsiniz (**bk. Tablo 9-5.**). Elde edilen verileri öğrencinin verdiği doğru tepkilerin yüzdesi olarak "•" simgesi ile başlama düzeyi verisi olarak grafiğe aktarınız.

Tablo 9-5. Öğrenci herhangi bir etkinliğe, derse ve oyuna katılmaya bağımsız olarak istekli davranır olay kayıt formu

Davranışlar	Tarih 05/03/2018					Tarih 06/03/2018					Tarih 07/03/2018					Tarih 08/03/2018				
	Derse katılmaya istekli davranır.	-	-	-	-	+	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+
Oyuna katılmaya istekli davranır.	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Etkinliğe katılmaya istekli davranır.	-	-	-	-	-	+	+	-	-	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+	+
Doğruluk Oranı	%7					%47					%73					%100				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}} \times 100$																			

Ortam düzenleme

Derse başlamadan önce, ders sırasında kullanılacak araç-gereçleri ve somut pekiştireçleri kontrol ediniz, eksiklikleri gideriniz ve güvenliği tehdit eden nesnelere kaldırınız. Etkinlikler ve ortam düzenlemeleri ile ilgili detaylı bilgi için aşağıdaki tabloyu inceleyiniz (bk. Tablo 9-6.).

Dikkati çekme

Sınıfa girdiğinizde öğrencilerinize, etkinliğe veya oyuna katılmaya neden istekli olmaları gerektiğini sorarak derse başlayınız. Öğrencilere ders süresince etkinlikleri ile meşgul olanların neler kazanacağını açıklayınız.

Güdüleme

Öğrencilerinize, bu çalışmanın sonunda derse, oyuna ve etkinliğe katılmaya istekli davranır becerisini kazandırmayı hedeflediğinizi ifade ederek derse başlayınız. Doğru davranışlar ders boyunca, övgüler veya somut pekiştireçlerle (etkinlikler, semboller ve/veya atıştırma) pekiştirilir.

Gözden geçirme ve derse geçiş

"Şimdi etkinliğe, oyuna ve derse katılmaya istekli davranmayı öğreneceğiz." diyerek derse başlayınız.

Uygulama

"Öğrenci herhangi bir etkinliğe, derse ve oyuna katılmaya bağımsız olarak istekli davranır." becerisini öğrencinin öğrenmesi için bir etkinlik gerçekleştiriniz. Etkinliği ayrı denemelerle öğretim yöntemini kullanarak gerçekleştiriniz. Hedef davranışlar için hazırlanmış olan etkinlikleri öğrenciler tamamladıktan sonra öğrencini-

zin sosyal hayatta hedef davranışları sergileyip sergilemediğini gözlemlemek amacıyla öğretim fırsatlarını yaratınız.

Etkinlik 1. Resimlere bakıp anlatıyorum.

Öğrencinizle yan yana oturarak ondan etkinliklerdeki resimlere bakmasını isteyiniz. Öğrenciniz resimlere bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak tüm resimlere sırasıyla bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz resimlere baktıktan sonra size bakar ise öğrencinize "Bana harika bakıyorsun." vb. davranışla ilişkilendirilmiş övgü cümleleri kullanınız, bakmıyor ise öğrencinize adıyla seslenip size bakmasını bekleyiniz. Öğrenciniz size bakmıyor ise elle yönlendirme kullanarak size bakmasını sağlayınız. Öğrenciniz size baktıktan sonra öğrencinize etkinlikleri yerine getirmesi için yönerge sununuz. Öğrencinizin tepkide bulunması için bekleyiniz.

Öğrenciniz, uyarılara ilk denemede bağımsız olarak doğru tepkide bulunuyorsa öğrencinize sosyal pekiştireçler sununuz. Sosyal pekiştireçler sunduğunuz hâlde öğrencinizin doğru tepki sıklığını arttırmada sorun yaşıyorsanız ona sosyal pekiştireçlerle birlikte somut pekiştireçler de sununuz. Öğretim sürecinin sonraki aşamalarında, öğrencinin doğru tepkileri için sunduğunuz somut pekiştireçleri geri çekmek ve öğrencinin doğru tepkilerini devam ettirebilmek amacıyla, somut pekiştireçleri değişken aralıklı veya değişken oranlı olarak sununuz. Öğretim sürecinin sonunda, öğrencinizin doğru tepkileri için sosyal pekiştireçler kullanmaya devam edebilirsiniz.

Tablo 9 - 6. Etkinlikler ve Ortam Düzenlemeleri

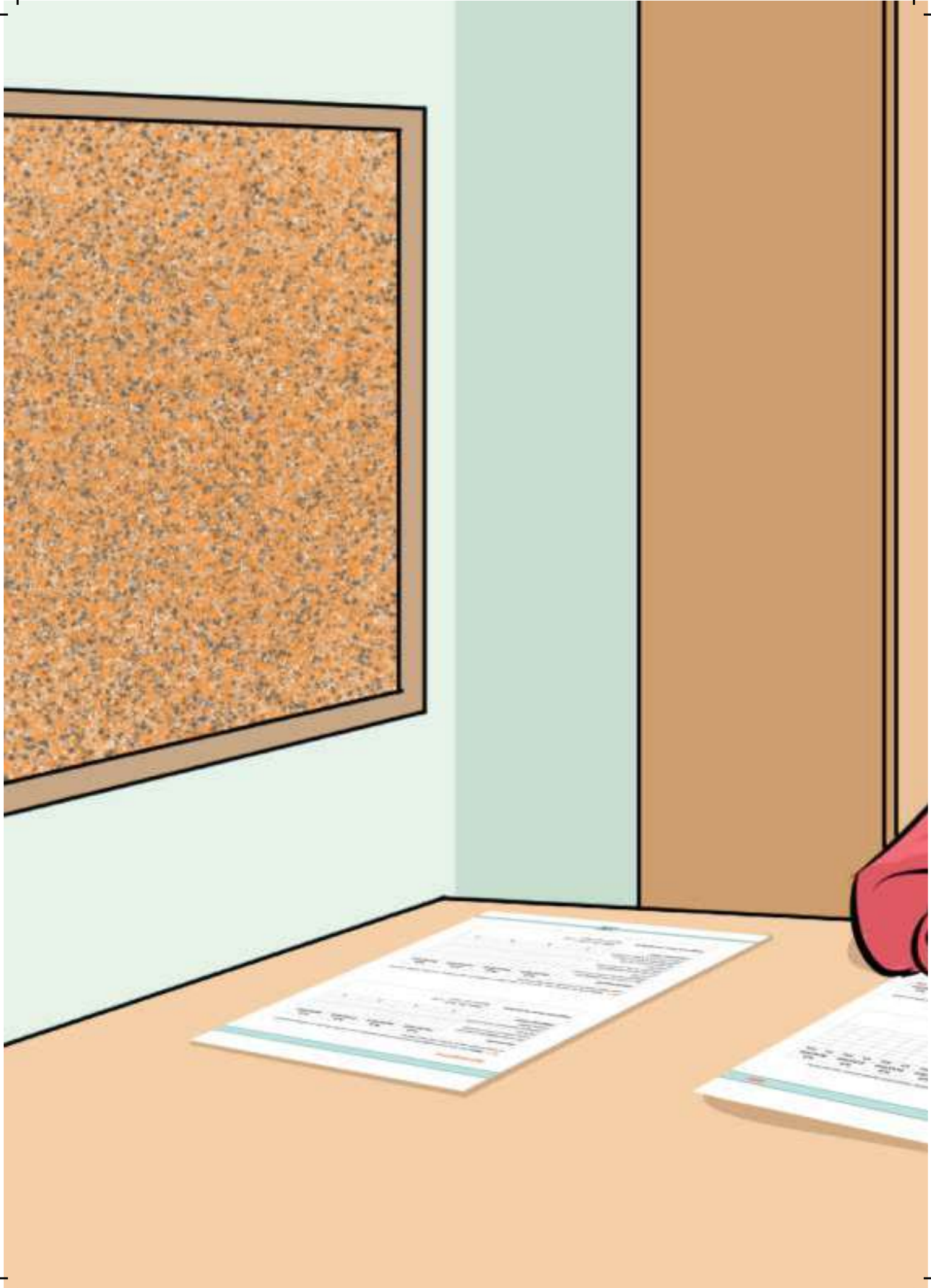
Tüm etkinlikler sınıf ortamında gerçekleştirilecek olup, etkinlikler sırasında gerekli olan materyalleri (çalışma sayfaları, kalem, makas, ses kaydedici cihazlar, sembol tahtası ve veri formu) hazır bulundurunuz.

Ekler

İlişki Geliştirme

EK 1. Tablo 1-1. Adı seslenildiğinde seslenen kişiye bakarak sözel tepkide bulunur ve etkileşim süresince karşısındaki kişiye bakar olay kayıt formu

Davranışlar	Tarih 05/03/2018	Tarih 06/03/2018	Tarih 07/03/2018	Tarih 08/03/2018
Adı seslenildiğinde seslenen kişiye bakarak sözel tepkide bulunur.				
Etkileşim süresince karşısındaki kişiye bakar.				
Doğruluk Oranı	%	%	%	%
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$			

EK 2. Tablo 1-4. Bir nesne, kişi, durum ve olaya işaret edildiğinde işaret edilen nesneye, kişiye, duruma veya olaya dikkatini yöneltir olay kayıt formu

DAVRANIŞLAR	Tarih 05/03/2018	Tarih 06/03/2018	Tarih 07/03/2018	Tarih 08/03/2018
Bir nesne işaret edildiğinde dikkatini işaret edilen nesneye yöneltir.				
Bir kişi işaret edildiğinde dikkatini işaret edilen kişiye yöneltir.				
Bir durum/olay işaret edildiğinde dikkatini işaret edilen duruma/olaya yöneltir.				
Doğruluk Oranı	%	%	%	%
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$			

EK 3. Tablo 1-6. Tercihleriyle ilgili başlatılan etkileşimlere tepkide bulunur olay kadı formu

Replikler	Tarih 05/03/2018		Tarih 06/03/2018		Tarih 07/03/2018		Tarih 08/03/2018	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Doğruluk Oranı								
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}}$							

EK 4. Tablo 1-8. Öğrenci tanıdığı kişilerle karşılaştığında veya ayrıldığında selamlaşma/vedalaşma ifadelerini ve hareketlerini yapar olay kayıt formu

Replikler	Tarih 05/03/2018		Tarih 06/03/2018		Tarih 07/03/2018		Tarih 08/03/2018	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Doğruluk Oranı								
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

EK 5. Tablo 1-10. Öğrenci kendisine "Nasılsın?" diye sorulduğunda bağımsız olarak karşısındaki kişiyle iki adımlık mesafeyi koruyarak cevap verir olay kayıt formu

Replikler	Tarih 05/03/2018		Tarih 06/03/2018		Tarih 07/03/2018		Tarih 08/03/2018	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Doğruluk Oranı								
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

EK 6. Tablo 1-12. Öğrenciden kendisini tanıtmayı istendiğinde bağımsız olarak kendisini tanıtmaya başlar ve doğru şekilde kendisini tanıtır olay kayıt formu

Replikler	1. Öğrenci		2. Öğrenci		3. Öğrenci		4. Öğrenci	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Adım								
Soyadım								
.... yaşındayım.								
..... yaşıyorum.								
Doğruluk Oranı								
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

Duyguları Tanıma, Anlama ve İfade Etme

EK 7. Tablo 2-1. Öğrenci kendisinden istenen temel duyguları belirten yüz hareketlerini bağımsız olarak yapar/taklit eder olay kayıt formu

Davranışlar	1. Öğrenci		2. Öğrenci		3. Öğrenci		4. Öğrenci	
Doğruluk Oranı								
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}} \times 100$							

EK 8. Tablo 2-3. Öğrenci duygularını karşısındaki kişiye jest ve mimiklerini de kullanarak sözlü olarak ifade eder olay kayıt formu

Replikler	1. Öğrenci		2. Öğrenci		3. Öğrenci		4. Öğrenci	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Doğruluk Oranı								
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

Duygu ve Davranış Yönetimi

EK 9. Tablo 3-1. Öğrenci fotoğraflı etkinlik çizelgesi yoluyla günlük etkinliklerini bağımsız olarak yerine getirir beceri analizi kayıt formu

Davranışlar	1. Öğrenci	2. Öğrenci	3. Öğrenci	4. Öğrenci
Çizelgede var olan fotoğraf ipucunu alır.				
Fotoğrafi eşler.				
Materyalini alarak masaya gelir.				
Etkinliğini tamamlar.				
Materyalini kaldırır.				
Doğruluk Oranı				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}} \times 100$			

EK 10. Tablo 3-3. Öğrenci bir etkinlikten diğer bir etkinliğe geçiş sırasında bağımsız olarak uygun davranışlar (bağlam dışı konuşmaz, motor stereotipler sergilemez vb.) sergiler veri kayıt formu

Davranışlar	1. Öğrenci	2. Öğrenci	3. Öğrenci	4. Öğrenci
Bağlam dışı konuşmaz.				
Motor stereotipler sergilemez.				
Doğruluk Oranı				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$			

Duygu Düzenleme

EK 11. Tablo 4-1. Öğrenci tercih etmediği konular ve etkinlikleri bağımsız ve sözlü olarak ifade ederken vücut dilini kullanır veri kayıt formu

Replikler	1. Öğrenci		2. Öğrenci		3. Öğrenci		4. Öğrenci	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Doğruluk Oranı								
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

EK 12. Tablo 4-3. Öğrencinin günlük planındaki etkinlikler değiştirildiğinde yeni etkinliği yapacağını bağımsız olarak söyler veri kayıt formu

Replikler	1. Öğrenci		2. Öğrenci		3. Öğrenci		4. Öğrenci	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Doğruluk Oranı								
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

Olumlu Karar Verme

EK 13. Tablo 5-1. Öğrenci kendisinden bir şey isteğinde isteği kabul ettiğini veya reddettiğini bağımsız olarak vücut dilini de kullanarak sözlü olarak ifade eder veri kayıt formu

Davranışlar	1. Öğrenci	2. Öğrenci	3. Öğrenci	4. Öğrenci
Kişinin isteğini kabul ettiğini belirtmek için vücut dili, sözcük/ cümle kullanır.				
Kişinin isteğini reddettiğini belirtmek için vücut dili, sözcük/ cümle kullanır.				
Doğruluk Oranı	%	%	%	%
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$			

EK 14. Tablo 5-3. Öğrenci günlük etkinlik çizelgesindeki ve etrafındaki kişilerin saçlarında, kıyafetlerinde vb. yapılan değişiklikleri bağımsız olarak kabul eder veri kayıt formu

Davranışlar	1. Öğrenci	2. Öğrenci	3. Öğrenci	4. Öğrenci
Çizelgedeki değişiklikleri kabul eder.				
Kişilerdeki değişiklikleri kabul eder.				
Doğruluk Oranı	%	%	%	%
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$			

Akran Etkileşimi

EK 15. Tablo 6-1. Fotoğraflı ya da yazılı etkinlik çizelgesi öğrenciyi akran etkileşimine yönlendirdiğinde öğrenci bağımsız olarak akranıyla etkileşimde bulunur veri kayıt formu

Replikler	1. Öğrenci		2. Öğrenci		3. Öğrenci		4. Öğrenci	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Merhaba								
..... nasılsın?								
Ben de iyiyim.								
Teşekkür ederim.								
İyi dersler.								
Doğruluk Oranı								
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

EK 16. Tablo 6-3. Öğrenci fotoğraflı etkinlik çizelgesi yardımıyla akranıyla oyun oynarken çizelgeden akran etkileşimi ipucu geldiğinde bağımsız olarak akranıyla etkileşim kurar veri kayıt formu

Replikler	1. Öğrenci		2. Öğrenci		3. Öğrenci		4. Öğrenci	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Doğruluk Oranı								
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

EK 17. Tablo 6-5. Öğrenci; öğretmeni istediğinde, etkinlik çizelgesi yönlendirdiğinde bağımsız olarak akranıyla sohbet eder veri kayıt formu

Replikler	1. Öğrenci		2. Öğrenci		3. Öğrenci		4. Öğrenci	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Doğruluk Oranı								
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

EK 18. Tablo 6-7. Öğreten akran beceri analizi kayıt veri formu

Davranışlar	1. Öğrenci	2. Öğrenci	3. Öğrenci	4. Öğrenci
Öğrenen akran ile karşılıklı oturur.				
Öğrenen akran ile göz kontağı kurar.				
Yönerge verir				
Öğrenen akranın tepkide bulunmasını bekler.				
Ödül verir veya hata düzeltme yapar.				
Bir sonraki denemeye geçer.				
Doğruluk Oranı				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}} \times 100$			

EK 19. Tablo 6-8. Öğrenen akran beceri analizi kayıt veri formu

Davranışlar	1. Öğrenci	2. Öğrenci	3. Öğrenci	4. Öğrenci
Öğreten akran ile karşılıklı oturur.				
Öğreten akran ile göz kontağı kurar.				
Öğreten akranın yönerge sunmasını bekler.				
Öğreten akranın yönerge bitirmesini bekler.				
Tepkide bulunur.				
Doğruluk Oranı				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}} \times 100$			

Sorumluluk

EK 20. Tablo 7-1. Öğrenci kardeşi ile ilgili sorumluluklarını bağımsız olarak yerine getirir olay kayıt formu

Davranışlar	1. Öğrenci	2. Öğrenci	3. Öğrenci	4. Öğrenci
Kardeşine uygun şekilde davranır.				
Kardeşinin eşyalarına uygun şekilde davranır.				
Kardeşinin bakımında yardımcı olur.				
Doğruluk Oranı				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$			

EK 21. Tablo 7-3. Öğrenci kendisi ile davranış kontratı yapıldığında belirlenen süre boyunca bağımsız olarak davranış kontratına uygun şekilde davranır olay kayıt formu

Davranışlar	Öfke	Motor Tekrar	Sözel Tekrar
09:00 - 09:05			
09:05 - 09:10			
09:10 - 09:15			
Doğruluk Oranı			
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}} \times 100$		

EK 22. Tablo 7-5. Öğrenci kendisine verilmiş olan randevuları, iki dakika öncesi ve iki dakika sonrası aralığında bağımsız olarak randevusunu hatırlar olay kayıt formu

Davranışlar	1. Öğrenci	2. Öğrenci	3. Öğrenci	4. Öğrenci
Doğruluk Oranı				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$			

Toplumsal Yaşam Kuralları

EK 23. Tablo 8-1. Öğrenci yemek yediğinde bağımsız olarak toplumsal kurallara uygun şekilde yer olay kayıt formu

Davranışlar	1. Öğrenci				2. Öğrenci				3. Öğrenci				4. Öğrenci				
Küçük lokma ısırır.																	
Ağzını şapırdatmaz.																	
Ağzında bekletmez																	
İçeceğini höpürdetmeden içer.																	
Çatal, kaşık ve bıçak kullanır.																	
Doğruluk Oranı																	
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$																

EK 24. Tablo 8-3. Öğrenci yemek sırasında bağımsız olarak etrafındaki kişilerle etkileşim başlatır olay kayıt formu

Replikler	1. Öğrenci		2. Öğrenci		3. Öğrenci		4. Öğrenci	
	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz	R'li	R'siz
Ben pilav yemeyi seviyorum.								
Yemekten önce ellerimi yıkarım.								
Yemek yerken ağzımı kapatırım.								
Yemekten sonra dişlerimi fırçalarım.								
Tabağımdaki yemeklerin tamamını yerim.								
Doğruluk Oranı								
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Bas. Sayısı}}{\text{Toplam Bas. Sayısı}}$							

EK 25. Tablo 8-5. Öğrenci bağımsız olarak sınıf içi kurallara uyar olay kayıt formu

Davranışlar	1. Öğrenci	2. Öğrenci	3. Öğrenci	4. Öğrenci
Sınıfa zamanında girer.				
Ders araç-gereçlerini hazırlar.				
Öğretmeni bekler.				
Öğretmenin yönergelerini yerine getirir.				
Parmağını kaldırarak söz alır.				
Sınıf içinde verilen ödevlerle meşgul olur.				
Doğruluk Oranı				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$			

EK 26. Tablo 8-7. Öğrenci bağımsız olarak toplumsal kurallara uyar olay kayıt formu

Davranışlar	1. Öğrenci	2. Öğrenci	3. Öğrenci	4. Öğrenci
Okul, otobüs veya yemekhane gibi toplumsal yerlerde sıra bekler.				
Nesne elde etmek, bir etkinliğe, oyuna, sohbete katılmak ya da bir ortamdan ayrılmak için izin ister.				
Misafiri selamlar/misafirle vedalaşır.				
Doğruluk Oranı				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$			

Nezaket Kuralları

EK 27. Tablo 9-1. Öğrenci nezaket ifadelerini kullanması gerektiği yerlerde bağımsız olarak kullanır olay kayıt formu

Davranışlar	1. Öğrenci	2. Öğrenci	3. Öğrenci	4. Öğrenci
"Lütfen." ifadesini kullanır.				
"Bir şey değil." ifadesini kullanır.				
"Afedersiniz." ifadesini kullanır.				
"Teşekkür ederim." ifadesini kullanır.				
Doğruluk Oranı				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$			

EK 28. Tablo 9-3. Öğrenci bir başkasının eşyasını, yiyeceğini ve içeceğini alırken bağımsız olarak izin alır olay kayıt formu

Davranışlar	1. Öğrenci	2. Öğrenci	3. Öğrenci	4. Öğrenci
Eşyasını alırken izin alır.				
Yiyeceğini alırken izin alır.				
İçeceğini alırken izin alır.				
Doğruluk Oranı				
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$			

EK 29. Tablo 9-5. Öğrenci herhangi bir etkinliğe, derse ve oyuna katılmaya bağımsız olarak istekli davranır olay kayıt formu

Davranışlar	1. Öğrenci				2. Öğrenci				3. Öğrenci				4. Öğrenci				
Derse katılmaya istekli davranır.																	
Oyuna katılmaya istekli davranır.																	
Etkinliğe katılmaya istekli davranır.																	
Doğruluk Oranı																	
Doğruluk Oranı Hesaplama	$\frac{\text{Doğru Tep. Sayısı}}{\text{Toplam Tep. Sayısı}} \times 100$																

- Birkan, B. (2013). Otizm ve Uygulamalı Davranış Analizi: Toplum Temelli Uygulamalar. *Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*, 1 (2), 92-96.
- Birkan, B. (2013). Etkinlik Çizelgeleri: Otizmliler Çocuklara Bağımsızlık, Sosyal Etkileşim ve Seçim Yapmayı Kazandırma. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 14(1) 61-76.
- Birkan, B. (2013). *Otizm Spektrum Bozukluğu Gösteren Çocuklar*; S. Vuran, (Ed.), *Özel Eğitim: Öğretmen Adayları ve Öğretmenler İçin*. Maya Yayıncılık.
- Birkan, B. (2013). *Behavior Analysis and Intervention for Children With ASD at TOHUM: Turkish Perspectives*. In: Patel V., Preedy V., Martin C. (Ed.) *The Comprehensive Guide to Autism: SpringerReference* (www.springerreference.com). Springer-Verlag Berlin Heidelberg. DOI: 10.1007/SpringerReference_331269 2013-02-09 21:49:51 UTC.
- Birkan, B., Krantz, P. J. ve McClannahan L. E. (2011). Teaching Children With Autism Spectrum Disorders To Cooperate With Injections. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 5(2), 941-948.
- Birkan, B (2011). Otizmliler Çocuklara Konuşma Becerilerinin Öğretimi: Replikli Öğretim: Replikli Öğretim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 12(1) 57-69.
- Birkan, B. (2005). Using Simultaneous Prompting for Teaching Various Discrete Tasks to Student With Mental Retardation. *Education and Training in Developmental Disabilities*, 40(1), 68-79.
- MEB (2018). *Orta-Ağır Zihinsel Engeli ve Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Öğrenciler İçin Sosyal Beceriler Öğretim Programı I. Kademe*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Sazak, E. (2003). *Zihin Engelli Birey İçin Hazırlanan Akran Aracılı Sosyal Beceri Öğretim Programının Etkililiğinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Vuran, S. (2013). *Sosyal Beceri Yetersizliği Gösteren Çocuklar İçin Sosyal Yeterliklerin Geliştirilmesi*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Akkök, F. (1996). *İlköğretimde Sosyal Becerilerin Geliştirilmesi Öğretmen El Kitabı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Avcıoğlu, H. (2005). *Etkinliklerle Sosyal Beceri Öğretimi*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Çetin, F., Bilbay, A. A. ve Kaymak, D. (2001). *Araştırmadan Uygulamaya Çocuklarda Sosyal Beceriler*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Çifci, İ. (2001). *Zihinsel Engelli Bireyler İçin Hazırlanan Bilişsel Süreç Yaklaşımına Dayalı Sosyal Beceri Programının Etkililiğinin İncelenmesi*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Görsel Kaynakça

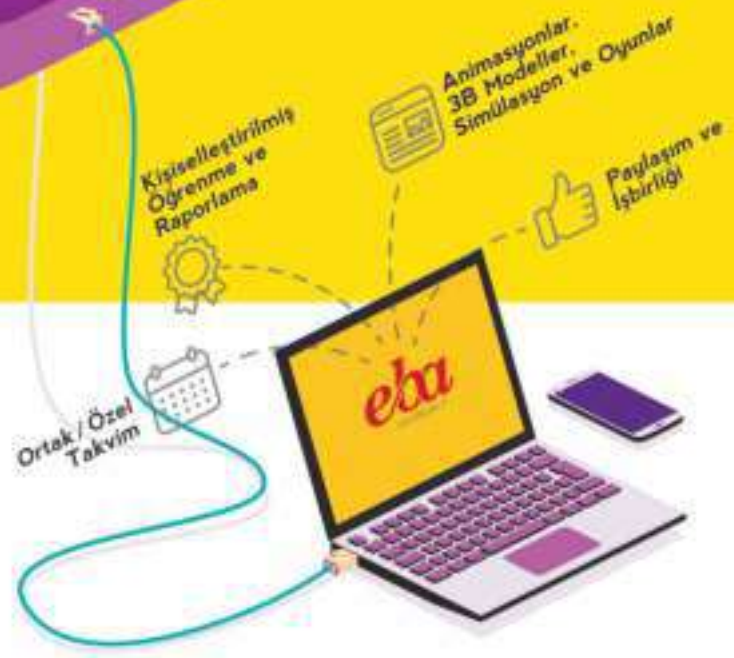
Kitapta bulunan resimler yayınevinin görsel tasarım uzmanı tarafından çizilmiştir. Fotoğraflar, vektörler ve görseller yayınevi arşivinden kullanılmıştır.

Bu kitaba sığmayan daha neler var!

Karekodu okutun, bu kitapla ilgili EBA içeriklerine ulaşın!

eBa
www.eba.gov.tr

**BU DERS KİTABI MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINCA
ÜCRETSİZ OLARAK VERİLMİŞTİR.
PARA İLE SATILAMAZ.**

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.